

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

"RAUDONKEPURAITĖS KRAITELĖ"

PRITARTA
Šilutės lopšelio-darželio
„Raudonkepurnaitė“ tarybos
2020 m. kovo 12 d,
protokolo Nr. 1

PRITARTA
Šilutės rajono savivaldybės
tarybos
2020 m. gegužės 28 d,
sprendimu Nr. T1-361

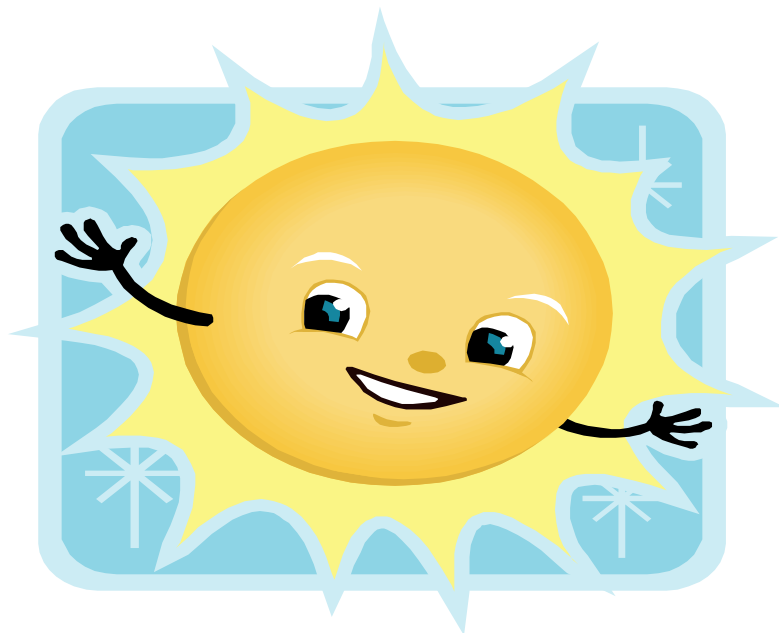
PATVIRTINTA
Šilutės lopšelio-darželio
„Raudonkepurnaitė“ direktorės
2020 m. birželio 4 d.,
įsakymu Nr. V1-31

**ŠILUTĖS LOPŠELIO – DARŽELIO „RAUDONKEPURNAITĖ“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA
„RAUDONKEPURNAITĖS KRAITELĖ“**

2020 m.
Šilutė

TURINYS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS.....	6
Informacija apie ugdymo įstaigą.....	7
Įstaigos savitumas	7
Ugdymo programos ir strateginių dokumentų sąsajos.....	8
Filosofinis ugdymo(si) programos pagrindimas.....	8
Strateginės kryptys.....	9
Vaikai ir jų poreikiai, tėvų lūkesčiai.....	9
Teikiamos paslaugos.....	10
Pedagogų pristatymas.....	10
II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	11
Ikimokyklinio ugdymo principai.....	12
Bendradarbiavimas su šeima.....	12
Bendradarbiavimas su socialiniais partneriais.....	13
III SKYRIUS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI.....	15
Tikslas.....	16
Uždaviniai.....	16
IV SKYRIUS UGDYMO TURINYS, METODAI PRIEMONĖS.....	17
Ugdymo turinio kryptis.....	18
Ugdymo turinio modelis.....	18
Ugdymosi turinio organizavimo formos, metodai ir aplinka.....	19
Temos vaikų veiklai.....	21
Vaikų veiksenos pagal temas, sritis ir pasiekimų žingsnelius.....	21
V SKYRIUS UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS.....	64
Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų vertinimas.....	65
Anketa „Susipažinkime“	66
Adaptacijos lapas.....	67
Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų vertinimo suvestinė.....	68
Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų vertinimo būdai ir formos	69
VI SKYRIUS NAUDOTA LITERATŪRA IR KITI INFORMACINIAI ŠALTINIAI.....	70
Naudota literatūra ir informacijos šaltiniai.....	71

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

Informacija apie ugdymo įstaigą

Mažosios Lietuvos vakarinėje dalyje, kur Šyša suka kilpą pro saulėtą šilą, kur miestas pasipuošęs autentiškais statiniais, ypatinga žaluma, pavasario potvyniais, stintomis ir rūkytais karšiais kvepiančiomis Kuršių mariomis – unikaliame Šilutės miesto sode krykštauja, žaidžia, auga miesto ir rajono ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo amžiaus vaikai.

Švietimo tiekėjo pavadinimas.....Šilutės lopšelis-darželis „**Raudonkepuraitė**“

Tipas.....lopšelis-darželis

Grupė.....neformaliojo švietimo mokykla

Kodas.....190689820

Teisinė forma.....Šilutės rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga

Registro tvarkytojas.....Valstybinė įmonė, Registrų centras

Įregistravimo data.....1994 m. spalio 12 d.

Adresas.....Atgimimo alėja 1, LT-99123, Šilutė

Elektroninis paštas..... direktorius@raudonkepuraitė.lt

Internetinė svetainė.....www.raudonkepuraitė.lt

Telefonai.....(8 441) 6 22 64, (8 441) 6 22 65

Įkūrimo data.....1966 m. gruodžio 16 d.

Priklausomybė.....1966 - 1990 m. Šilutės statybos montavimo valdybos žinybinis darželis;

1990 - 1992 m. Šilutės rajono savivaldybės lopšelis-darželis;

1992 - 2003 m.- Šilutės rajono savivaldybės darželis-mokykla;

2003 m. Šilutės rajono savivaldybės lopšelis-darželis;

2007 m. LR ikimokyklinių įstaigų pedagogų asociacijos

„Sveikatos želmenėliai“ nariai.

Įstaigos savitumas

Mažosios Lietuvos vakarinėje dalyje, Šilutės miesto centre įsikūręs lopšelis-darželis „Raudonkepuraitė“. Jis yra tarp Vydūno ir Pirmosios gimnazijų, Vaikai turi galimybę susipažinti su unikalia miesto architektūra, dalyvauti Šilutės muziejaus, F. Bajoraičio Viešosios bibliotekos, Kultūros pramogų centro kultūriniuose bei edukaciniuose renginiuose, perimant Mažosios Lietuvos papročius, susipažįstant su žymiais krašto žmonėmis ir jų indėliu mūsų miestui, jo istorijai. Tradicijų plėtotei, artinant vaikų ryšį su pamario kraštu, rajono ikimokyklinėms įstaigoms autentiškoje žvejo sodyboje, esančioje Rusnės saloje, organizuojame ir vykdome tradicinį etnokultūrinį projektą „Virš marių saulelė, o širdy – giesmelė“.

Įstaiga turi savitas tradicijas, padedančias sutelkti bendruomenę bendriems tikslams:

- įstaigos emblemą;
- himnai – vaikų ir darbuotojų
- vėliava, grupių gairėlės;
- išleisti kalendoriai: 1996 m., 2000 m., 2015 m. – „Visi drauge“;
- padėkos, rašikliai, ženklukai, puodeliai, kepuraitės su įstaigos logotipu;
- tradicijų kiemelis ir aukuras, suburiantis bendroms šventėms ir renginiams;
- kasmet leidžiamas įstaigos laikraštis „Raudonkepuraitė“ (nuo 1994);
- metodinis leidinys „Sveikatos želmenėlių žingsneliai“, 2014;
- marškutės su grupės ar darželio emblema vaikams ir darbuotojams;
- kasmet išleidžiami teminiai lankstinukai: – ugdymo organizavimo, vaikų sveikatinimo,

reklaminiai ir grupių lankstinukai bei kt.

Įstaigoje išskirtinis vaidmuo tenka savivaldai:

- veikia įstaigos taryba, kurios darbus kasmet vainikuoja bendruomenės konferencijos, su vykdomos veiklos pranešimais ir tarybos rinkimais;
- vaikų savivaldos klubas „TVARKIUKAS“, teikiantis pasiūlymus, inicijuojantis įvairias pilietines bei gamtosaugines akcijas, apjungiantis visą bendruomenę bendrai veiklai.

Didelis dėmesys skiriamas vaikų sveikatos stiprinimui (nuo 1996 m.):

- esame parengę saugios ir sveikos gyvensenos programą „Vaikų sveikata – visų džiaugsmas ir rūpestis“ bei pristatę respublikinei ikimokyklinių įstaigų „Sveikatos želmenėliai“ asociacijai ir nuo 2007 metų esame aktyviais jos nariais; sistemingai organizuojame netradicinio ugdymo temines sveikatos savaites, sveikatos dienas, rengiame saugios ir sveikos gyvensenos projektus ir juos įgyvendiname.

Kasmet organizuojame „Gerumo akciją“ ikimokyklinių įstaigų nelankantiems vaikams ir jų šeimoms, kviesdami juos susipažinti su vaikų gyvenimu lopšelyje-darželyje, dalyvauti įvairiose veiklose; tėveliams teikiamos konsultacijos įvairiais vaikų ugdymo (si) klausimais.

Ugdymo programos ir strateginių dokumentų sąsajos

Žinodami Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo nuostatas (2011 m. kovo 12 d., Nr. X1-1281), susipažinę su Valstybine švietimo 2013-2022 metų strategija (prieiga internetu: <https://www.e-tqar.lt/potal/legalAct.html?dokumentId=B1FB6CC089D911E397BsC02D3197F382/>) bei Šilutės rajono savivaldybės 2015-2024 metų strateginiu plėtros planu, remdamiesi Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija (ratifikuota 1995 m.) ir atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos Ikimokyklinio ugdymo metodines rekomendacijas (Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2015 m.), turima ikimokyklinio ugdymo programa „Raudonkepurnaitės kraitelė“ (pritarta Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2016 m. gegužės 26 d., sprendimu Nr. T1-361) bei gyvenimiška patirtimi, siekiame:

- sukurti saugią, jaukią ir sveiką aplinką, kuri inicijuotų vaikystės raidą;
- tenkinti pagrindinius vaikų poreikius: žaisti, judėti, pažinti, kurti, tyrinėti;
- garantuoti kiekvienam amžiaus tarpsniui svarbių vaiko pasiekimų ugdymą (si);
- puoselėti etnokultūrinius tautos, regiono ypatumus;
- tobulinti bei puoselėti įstaigos tradicijas;
- sutelkti bendruomenę aktyviam dalyvavimui ugdymo procese;
- sukaupti sveikatos saugojimo, meninio ir intelektualinio ugdymo patirtį bei ją skleisti;
- kelti profesinę kompetenciją ir skatinti dalyvavimą demokratiniuose procesuose.

Filosofinis ugdymo(si) programos pagrindimas

Mūsų ugdymo programa garantuoja įvairiapusį ikimokyklinį ugdymą (si), orientuotą į vaikų ugdymosi rezultatus, kur siekiama ugdymo kaitos, pagrįstos šiuolaikine ikimokyklinio ugdymo turinio samprata, paremtą šiomis filosofinėmis sritimis:

- **humanistine** – ugdymu pabrėžti individualybę (padėti vaikui suprasti save, suvokti aplinką, savo santykį su gėriu ir blogiu, skatinant individualią saviraišką, per saugią ir sveiką gyvenseną);
- **egzistencialistine** – suvokti save, savo šeimos svarbą, gebėti bendrauti ir bendradarbiauti, sėkmingai integruotis socialinėje aplinkoje;
- **progresyvistine** – ugdytinių gebėjimu kaupti patirtį, vertinti problemas ir jas spręsti,

ugdant loginį mąstymą, pabrėžiant ugdytinių skirtybes bei puoselėjant tautos tradicijas, papročius.

Strateginės kryptys

Siekiamo: į vaiką orientuoto ugdymosi – moderni aplinka + kompetentingi pedagogai, padedantys „pagauti“ vaikams sėkmę + aktyvi šeima, įsijungianti į grupės ir įstaigos gyvenimą.

Garantuojame: džiugų ir įdomų gyvenimą vaikams, pilną pažinimo džiaugsmo bei kūrybinės raiškos bei atsakymus į visus vaikams ir tėvams (globėjams) rūpimus klausimus.

Prioritetinės sritys:

- kokybiškų paslaugų teikimas vaikui, šeimai;
- partnerystės metodo skatinimas;
- saugi ir sveika gyvensena, ekologinis ugdymas;
- individualizuotas ugdymas ir programų dermė;
- etnokultūrinių ir pilietinių vertybinių nuostatų formavimas.

Mūsų šūkis: „**LAISVI + LINKSMI + SVEIKI VAIKAI**“

Vaikai ir jų poreikiai, tėvų lūkesčiai

Pakitęs požiūris į ugdymo turinio sampratą bei įgyvendinimą, reikalauja nuolat reflektuoti ikimokyklinės įstaigos teikiamų paslaugų kokybę, telkti ir skatinti visą įstaigos bendruomenę aktyviai domėtis šiuolaikinėmis ugdymo aktualijomis, nuolat taikyti naujus ugdymo metodus, gerinti į vaiką ir šeimą orientuoto ugdymo suvokimą, atliepti šiuolaikinei švietimo įstaigai keliamus reikalavimus.

Mūsų įstaigoje ugdomi Šilutės miesto ir rajono vaikai, gyvenantys skirtingose socialinėse ir kultūrinėse aplinkose: vaikai iš palankios ir nepalankios socialinės ir ekonominės padėties šeimų (gabūs, dvikalbiai, migrantai, socialinės atskirties aplinkoje gyvenantys, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių). Sparčiai keičiantis visuomenei bei technologijoms kinta ir vaikų poreikiai bei tėvų lūkesčiai.

Vaikų poreikiai: jaustis saugiams ir mylimiems darželyje, sužinoti įdomių dalykų, žaisti naujais žaislais, kompiuteriais, sportuoti, tyrinėti, draugauti, žiūrėti enciklopedijas, įvairius filmukus, kas inicijuotų vaikystės raidą, tenkintų pagrindinius vaikų prigimtinius, edukacinius bei kūrybinės raiškos bei tinkamai pasiruoštų kitam ugdymosi etapui.

Šeimų lūkesčiai nuolat kinta, keičiantis pasaulio supratimui, gyvenimo pokyčiams, išsilavinimui ir kt.:

- vieniems svarbu, kad ugdymas būtų kokybiškas, kad būtų naudojamos informacinės technologijos, kad būtų plėtojami talentai, daug dėmesio skiriama vaikų meninei saviraiškai, užsienio kalbų mokymuisi ir kt.;

- kiti pageidauja, kad vaikai jaustųsi gerai, būtų užtikrintas saugumas, organizuotas įdomus ugdymas, tėvai galėtų dalyvauti veiklose, kad pedagogai padėtų įveikti vaikų elgesio problemas, kad vaikai ir tėvai gautų įvairių specialistų pagalbą;

- dalis tėvų neturi konkrečių lūkesčių, ugdymą deleguoja pedagogams.

Todėl vienas iš svarbiausių bei aktualiausių siekių ikimokyklinio ugdymo pedagogams yra: suprasti ir pažinti vaikus, atpažinti jų poreikius, išgirsti ir tinkamai švertinti tėvų lūkesčius bei padėti šiuolaikiniams alfa kartos vaikams užtikrinti, į vaiko pasiekimų rezultatus orientuotą ugdymą, pripažįstant vaiką kaip individualybę bei lygiavertį ugdymo (si) partnerį.

Teikiamos paslaugos

Atsižvelgdami į vaikų individualius gebėjimus, jų pasiekimus ir poreikius bei šeimos lūkesčius, susitarimą su bendruomene, teikiame įvairiapuses paslaugas.

Teikiamos paslaugos:

- Edukacines, vaikų teisių apsaugos, vaikų sveikatinimo, vaiko globos ir priežiūros, kokybiško maitinimo, specialiųjų poreikių ugdymosi, socialinės atskirties integracijos, meninio ugdymo, vaikų judėjimo poreikio tenkinimo, tėvų švietimo ir konsultavimo ir kt.

Papildomos paslaugos:

- „Čiulbuonėliai” – muzikinis ugdymas gabiems vaikams;
- „Muzikos ir judesio ritmu” – ritminių šokių studija;
- „Mokomės kartu” – darbuotojų ir tėvų kompetencijų tobulinimas;
- „Mažasis krepšinis” – krepšinio pagrindai vaikams;
- **Logopedo paslaugos** – teikiamos priešmokyklinio ugdymo vaikams ir pagal galimybes ikimokyklinio ugdymo vaikams, vertintiems Švietimo pagalbos tarnyboje;
- **Socialinio pedagogo paslaugos** – teikiamos visiems švietimo pagalbos tarnybos vertintiems vaikams bei kitiems socialinių įgūdžių stokojantiems vaikams bei jų šeimoms;
- **Psichologo paslaugos** – teikimos visiems švietimo tarnyboje vertintiems ir psichologo pagalbos pageidaujantiems vaikams ir jų šeimoms.
- **Įgyvendinamos programos:**
  - „Raudonkepuraitės kraitelė“, ikimokyklinio ugdymo programa;
  - **Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa**, priešmokyklinio amžiaus vaikams;
  - **Saugios ir sveikos gyvensenos** ugdymas - LR ikimokyklinių įstaigų pedagogų asociacijos „Sveikatos želmenėliai”.), vaikų sveikatinimo programa;
  - „Zipio draugai”, tarptautinė vaikų socializacijos programa (nuo 2007 m.);
  - „Tvarkiukas”, vaikų savivaldos klubo programa;

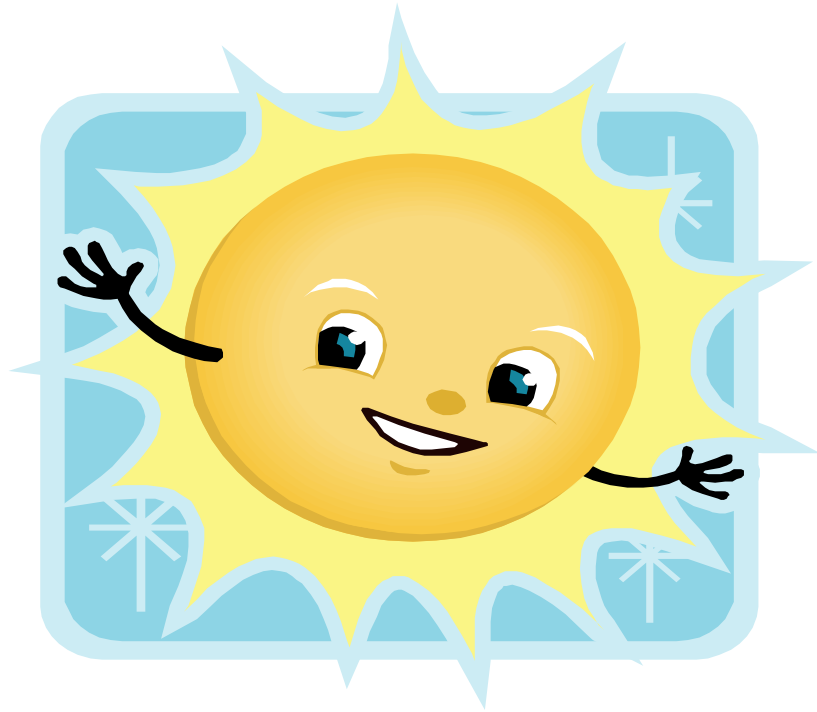
Pedagogų pristatymas

Lopšelyje-darželyje „Raudonkepuraitė“ dirba ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojai, socialinis pedagogas, muzikos mokytojas, turintys aukštąjį arba aukštesnįjį pedagoginį išsilavinimą ir įgiję kvalifikacines kategorijas ar siekiantys jų įgijimo. Trys turi magistro laipsnį. Mokytojai gebantys šiuolaikiniam vaikui padėti augti, jaustis saugiam ir įgyti reikalingų gebėjimų bei kompetencijų, panaudodami netradicinius, aktyviuosius, patyriminį ir kitus vaikams patrauklius veiklos metodus, informacines technologijas, kurie nuolat siekia profesinių kompetencijų tobulinimo, inovacijų paieškos bei pokyčių.

Įstaigos vadovai, turintys reikiamų kompetencijų, gebantys sutelkti bendruomenę, naudodami ugdomojo vadovavimo metodą, inicijuodami susitelkti kaitai, komandinio darbo svarbai, teikdami konsultacijas pedagogams, tėvams. Skatina bei vertina visų bendruomenės narių aktyvumą, pozityvumą bei iniciatyvumą.

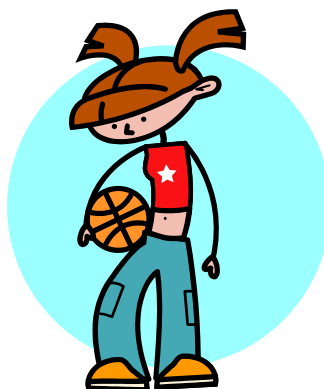
Dalis įstaigos pedagogų, turintys didelę darbo patirtį (20 ir daugiau metų), ir jauni specialistai (kurių - virš 50 %) sistemingai dalyvauja kvalifikacijos tobulinimo renginiuose (rajono, respublikos, užsienio), ieško kaitos ir inovacijų taikymo veiklose. Pedagogai rengia respublikos, rajono, įstaigos bei grupių projektus (saugios ir sveikos gyvensenos, meninės raiškos, pilietinio ir tautinio ugdymo, grupių atsinaujinimo ir kt.) bei sėkmingai juos įgyvendina, yra aktyvūs, rengdami ugdytinius dalyvavimui tarptautiniuose, respublikos, rajono ir įstaigos projektuose, konkursuose, festivaliuose ir kt., taip užtikrindami kūrybinės raiškos įvairovę, reprezentuodami įstaigą.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo principai

Mūsų įstaiga, atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos parengtus dokumentus, „Ikimokyklinio ugdymo metodines rekomendacijas“, 2014 m., orientuotas į šiuolaikinio vaiko pasiekimų rezultatų ugdymą, į įstaigos savitumą, vaikų poreikius, tėvų lūkesčius ir turimą patirtį, vadovaujasi šiais principais:

- **Į vaiką orientuoto, lankstaus ir individualizuoto ugdymo** – atsižvelgiama į kiekvieno vaiko individualius interesus, poreikius ir galimybes, sudaromos sąlygos visapusiškam vaiko raidos augimui, siekiama vertybinių nuostatų, kūrybinių galių, jausmų, mąstymo plėtotės.
- **Demokratiškų partnerystės ryšių su šeima ir socialiniais partneriais** – grindžiamas tėvų ir pedagogų, socialinių partnerių ryšių plėtojimu ir tėvų švietimu.
- **Pilietiškumo ir tautiškumo skatinimo** – grindžiamas pilietinių vertybinių nuostatų formavimu bei tautos, regiono ir įstaigos tradicijų bei papročių puoselėjimu, akcentuojamas tautinio tapatumo jausmo žadinimu.
- **Fizinės sveikatos ir saugios gyvensenos** – grindžiamas vaikų fizinių, psichinių, emocinių galių plėtojimu ir saugia gyvensena, pagrįsta saugos ir ekologinių įgūdžių ugdymu.
- **Tinkamo elgesio modeliavimo ir savivaldos** – grindžiamas bendradarbiavimo, pasitikėjimo, lygiavertiškumo, pagarbos asmenybei, skatinimu dalyvauti vertinant, priimant sprendimus ir prisiimant atsakomybę.

Bendradarbiavimas su šeima

Šeima ir ikimokyklinė įstaiga – du svarbiausi vaiko ugdymo partneriai. Todėl tikslingas, bet konfidencialus, ne perteklinis keitimasis informacija padeda telkti ugdytojų (tėvų, mokytojų, kitų specialistų) komandą, kuri užtikrintų vaikų ugdymosi kokybės gerinimą, siekiant dialogo, nuolatinio bendravimo dėl vaiko pažangos bei įtraukiant tėvus į ikimokyklinio ugdymo įstaigos veiklą. Svarbu suvokti, kad tėvų ir ikimokyklinio ugdymo mokytojų bendradarbiavimo sėkmė priklauso nuo tėvų socialinio – ekonominio statuso ir nuo tėvų elgesio su vaiku stiliaus. Todėl atsižvelgiant į šiuos ypatumus kiekvienai tėvų grupei bus priimtini skirtingi bendradarbiavimo būdai ir formos. Ikimokyklinio ugdymo mokytoja turi pažinti ne tik vaikus, bet ir tėvų galimybes suprasti ugdymo svarbą bei technologijas ir kalbėti jų suprantama kalba, o jei reikia padėti jiems ugdytis. Svarbu kalbėtis, keistis informacija apie vaiko ugdymąsi, jo pasiekimus, daromą pažangą, kas padės užtikrinti ugdymosi proceso vientisumą bei tęstinumą namuose. Rekomenduotinos formos:

- aptarti vaiko ugdymo aspektus;
- vaiko ugdymosi galimybes ir stipriąsias puses;
- su ugdymu susijusias problemas.

Svarbu jausti atsakomybę bendradarbiavime su tėvais, atrandant ypatingus – tėvams patrauklius – optimaliausius būdus – padėti vaikui ir šeimai.

To siekdami laikomės šių principų: bendradarbiavimo, informatyvumo, nuoseklumo, konfidencialumo.

Galimi ir siūlomi formos ir būdai:

Rašytinė informacija	<ul style="list-style-type: none"> • Lankstinukai, skrajutės, atmintinės tėvams ; • Kvietimai bendrai veiklai; • „Gerų žinių“ telegramos; Laiškai tėvams; • Straipsniai spaudai; Keliaujantis iš šeimos į šeimą dienoraštis; • Tėvų pageidavimų ir pasiūlymų užrašai, anketos;
Kitos formos	<ul style="list-style-type: none"> • Keitimasis nuotraukų albumais; • Knygos kita literatūra apie vaikų ugdymą; Įstaigos išleisti naujienlaiškiai, laikraštukas; • El. paštu – el. laiškai; SMS žinutė ; Virtuali grupė; • Internetinės svetainės (savivaldybės, įstaigos, ir kt.); • Telefonu – karštosios linijos ; CD, DVD peržiūra; Filmuota medžiaga;
Susitikimai	<ul style="list-style-type: none"> • Tėvų susirinkimai (grupiniai ,visuotiniai); • Konsultacijos tėvams (individualios, grupinės); • Individualūs susitikimais su tėvais; • Šeimų mokymai (pranešimai, seminarai, konferencijos, kursai ir kt.;
Tėvų galimybės	<ul style="list-style-type: none"> • Dalyvavimas ugdymo (si) procese; Apsikeitimas vaidmenimis, savanorystė; • Dalyvavimas renginiuose, atvirų durų dienose, pramogose, tėvų dienose. • Dalyvavimas edukacinėse išvykose (lydi vaikus, organizuoja išvykas ir kt.); Tėvų patirties pristatymas (profesijos, hobi); • Bendri projektai (grupių, įstaigos projektai); • Dalyvavimas vaikų pasiekimų , įstaigos veiklos vertinime; • Teikti pasiūlymus ir rengti kartu vaiko ugdymo (si) planą, dalyvauti savivaldoje;

Siekiamo ir tikimės, kad tėvai bus aktyvūs grupių projektų rengimo ir gyvendinimo pagalbininkai, puikūs nuveiktų darbų pristatymo dalyviai, aktyvūs susitikimuose, renginiuose, įstaigos veiklose, bendruomenės konferencijoje - iniciatoriai, savanoriai, lygiaverčiai partneriai.

Bendradarbiavimas su socialiniais partneriais

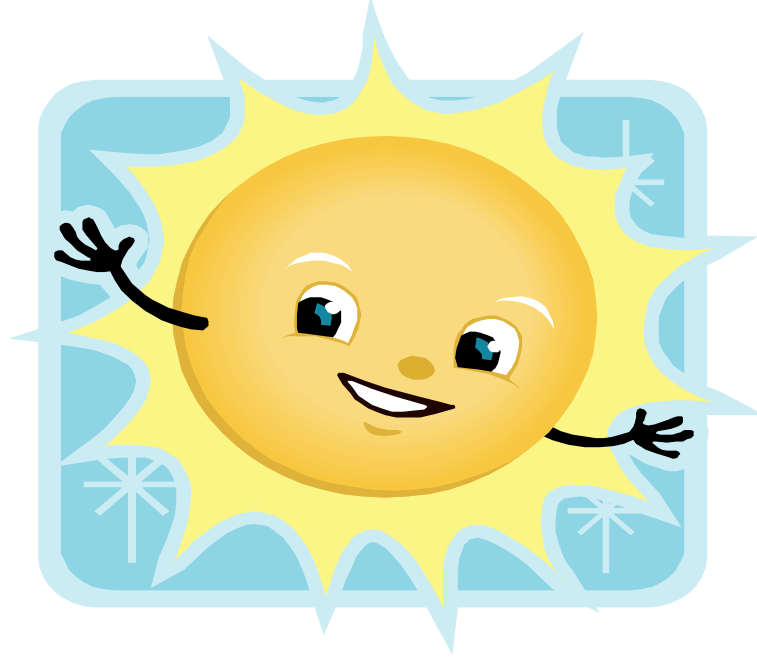
Glaudžiai bendradarbiaujame su socialiniais partneriais, siekiame veiklos tobulinimo ir gerosios darbo patirties sklaidos, sudarydami galimybę edukacinių, kultūrinių ryšių plėtotei, organizuojant bendrų projektų įgyvendinimą, raiškos ir saviraiškos renginius: parodas, spektaklius, koncertus ir kt. Bendradarbiavimo formos ir priemonės aptariamos kiekvienų metų pabaigoje, rengiant sekančių metų veiklos planus. Socialiniai partneriai gali kisti, priklausomai nuo įstaigos prioritetų, veiklos sričių kaitos.

Mūsų partneriai:

❖ **Šilutės rajono policijos komisariatas** – edukaciniai ryšiai (akcijos, renginiai, edukacinės pamokėlės, pažintinės ekskursijos, susitikimai su įvairių profesijų žmonėmis);

- ❖ **Šilutės H. Šojaus dvaras - muziejus** – edukaciniai, kultūriniai ryšiai (renginiai, akcijos, bendri projektai);
- ❖ **Šilutės „Miškų urėdija“**– edukaciniai ryšiai (akcijos, renginiai, edukacinės pamokėlės, pažintinės ekskursijos, susitikimai su įvairių profesijų žmonėmis);
- ❖ **Šilutės meno mokykla** – pažintiniai, kultūriniai ryšiai (pažintis su instrumentais, vaikų saviraiškos formomis, bendrų projektų įgyvendinimas).
- ❖ **Šilutės F. Bajoraičio viešoji biblioteka** – pažintiniai, kultūriniai ryšiai (praktiniai Teminiai užsiėmimai bibliotekoje, kultūrinių įgūdžių plėtra, orientavimasis aplinkoje, naujų technologijų pažinimas, žaisloteka ir kt.).
- ❖ **Šilutės miesto ir rajono mokyklos** – pažintiniai, bendradarbiavimo ryšiai (pažintis su mokykla, bendri renginiai, meninės raiškos ir socialiniai projektai).
- ❖ **Šilutės miesto ir rajono lopšeliai–darželiai** – gerosios patirties sklaida, vaikų raiškos ir saviraiškos renginiai, bendri projektai.
- ❖ **Lietuvos respublikos ikimokyklinės įstaigos**. lopšeliai-darželiai – partnerystės, gerosios patirties sklaidos ir kultūriniai ryšiai, projektinė veikla ir kt.

III SKYRIUS

TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas

Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias šiuolaikiniam vaikui tenkinti individualius prigimtines kultūros, mokslo ir technologijos, taip pat etninius, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai

- Sudaryti vaikui patrauklias sąlygas, užtikrinančias vaikų socialinių, kultūrinių, etninių bei pažintinių poreikių tenkinimui, paremta tautos, regiono ir įstaigos tradicijomis.
- Skatinti ir inicijuoti pilietinių vertybinių nuostatų bei kūrybinių galių plėtotę.
- Stiprinti šeimos ir lopšelio–darželio lygiavertę partnerystės sąveiką, užtikrinant tėvų švietimą ir siekiant aktyvaus bendradarbiavimo.
- Ugdyti vaikų saugios ir sveikos gyvensenos įgūdžius bei įpročius, užtikrinant fizinių, psichinių, emocinių galių plėtrą.
- Skatinti naujų technologijų panaudojimą modernizuojant ir atnaujinant aplinką bei ugdymo proceso organizavimą.
- Ugdyti ir puoselėti bendravimo, bendradarbiavimo, pasitikėjimo, pagarbos asmenybei įgūdžius, skatinant dalyvauti priimančiam sprendimus ir prisiimančiam atsakomybę.
- Teikti kompleksinę pagalbą specialiųjų ugdymosi poreikių vaikams ir jų šeimoms, užtikrinant sveiką integraciją bei kokybišką įtraukųjį ugdymą.

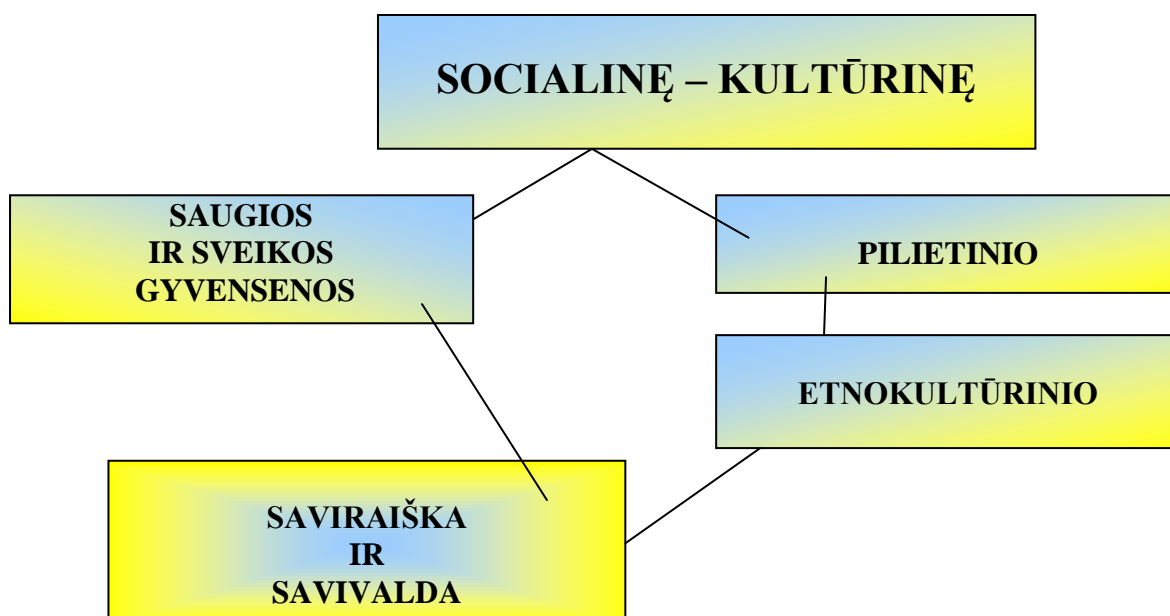
IV SKYRIUS

UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Ugdymo kryptis

Šiandieninė ikimokyklinė įstaiga atvira vaiko svajonių pasauliui, pilna raiškos ir saviraiškos galimybių, kur formuojasi pilietinės ir bendražmogiškosios vertybės. Vaiko veikla – patrauklus ir įdomus dalykas, kurioje jis kasdien pasineria jausdamas malonumą, džiaugdamasis ir viską vertindamas be galo rimtai. Vaikas aktyviai veikdamas, bandydamas, eksperimentuodamas, bendraudamas ir bendradarbiaudamas patiria pažinimo džiaugsmą. Kiekvienas vaikas unikalus, o šalia esantis pedagogas siekia, skatina, inicijuoja ir inspiruoja pažintinį mažojo žmogaus patirties kaupimą. Viso to rezultatas yra reikiamas socializacijos lygis, lemiantis jo integravimosi į socialinę aplinką sėkmę. Atsižvelgdami į įstaigos savitumą, turimas sąlygas bei tradicijas, siekdami įgyvendinti tikslą ir uždavinius, pasirinkome šias ugdymo kryptis:

Atsižvelgiant į mūsų įstaigą pasirinkusias šeimas bei jų vaikus, jų turimą patirtį ir gebėjimus, atsakingai numatyti vaikų ugdymosi rezultatus, kas padėtų:

- garantuoti socialinę, psichologinę ir fizinę saugumą;
- puoselėti vaiko kultūrą, dorines ir kitas vertybines nuostatas;
- tenkinti individualius vaiko poreikius ir interesus;
- sudaryti sąlygas vaikų socializacijai, kūrybiškumui ir saviraiškai;
- puoselėti vaiko kalbą, tautinio tapatumo jausmus, pagarbą šeimai, tradicijoms, tėvynei;
- ugdyti pažintinius gebėjimus, jutimus, mąstymą, vaizduotę;
- ugdyti elementarius savitvarkos, savitvardos, savikontrolės bei savitarnos pradmenis.

Tinkamas ugdymosi rezultatų numatymas padeda:

- pažvelgti į ugdymo procesą iš vaiko perspektyvos;
- pažinti vaiką ir suprasti jo pasaulėvoką bei atpažinti gebėjimus;
- matyti vaiką kaip pagrindinį ugdymosi sąveikos partnerį.

Ugdymo turinio modelis

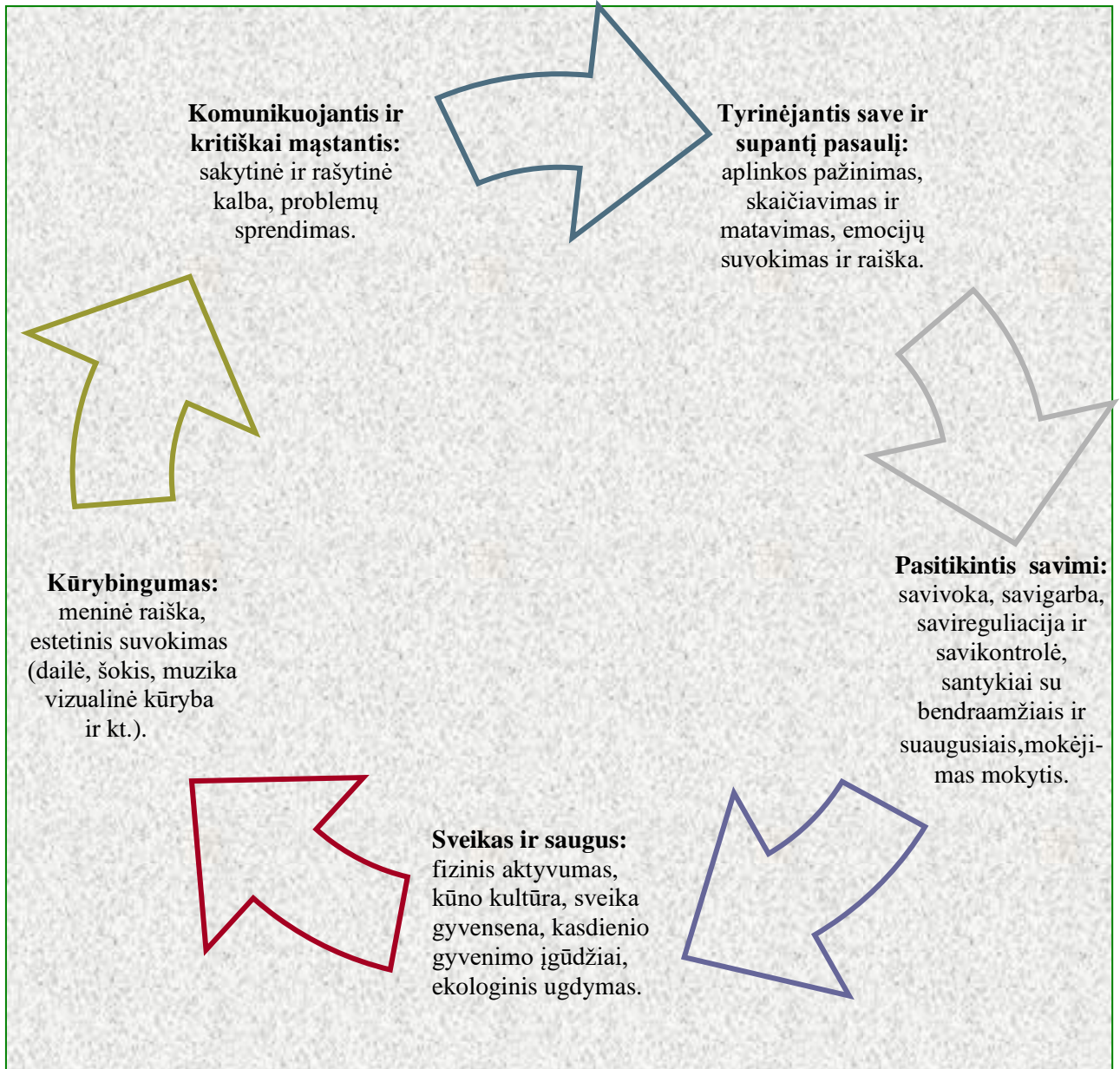
Ugdymo turinio tikslo ir uždavinių realizavimui, laikantis veiklos principų, vaikų vertybinių nuostatų formavimui bei vaikų pasiekimų, kompetencijų ir patirties kaupimui, prie vaiko ugdymosi pasiekimų žingsnelių pasirinkome ugdymo turinio modelį, orientuotą į temas. Temos suskirstytos pagal metų laikus ir apima mūsų įstaigos tradicijas, tautos, regiono ypatumus, bei atitinka vals-

tybės, vietos bendruomenės ir įstaigos prioritetus.

Kiekviena tema numato:

- **Vertybines nuostatas;**
- **Sritis** (sugrupuotas į 5 grupes iš 18 numatytų ugdymo sričių):

- **Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 žingsneliai)** – pritraukti prie temos ir srities;
- **Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti;**
- **Esminiai vaikų pasiekimai (4 - 6 žingsneliai)** – pritraukti prie temos ir srities;
- **Priemonės, metodai ir būdai 4 - 6 metų vaikų pasiekimams siekti.**

Esminiai pasiekimai ir veiklos būdai bei priemonės jiems pasiekti, sugrupuotos pagal 1-3 metų ir 4 - 6 metų amžiaus vaikams skirtų pasiekimų žingsnelius. Tai apima visus svarbiausius vaiko nuo 1 metų iki 6 metų pasiekimus, kurie sudaro pamatą sėkmingai kompetencijų – socialinės, sveikatos, pažinimo, komunikavimo, meninės –plėtotei priešmokykliniame ugdyme.

Ugdymo turinio organizavimo formos, metodai ir aplinka

Ikimokyklinio ugdymo mokytojos svarbu numatyti, kaip bus siekiama vaikų ugdymosi rezultatų. Todėl grupės mokytojos turi aptarti vaikų ugdymosi strategijas: ugdymosi formas

(projektinė veikla, edukacinės valandėlės, išvykos, grupiniai kūrybiniai darbai, netradicinio ugdymo, šeimų savaitės ir kt.); metodus ir būdus: kaip mokytoja inicijuos vaikų veiklą, kaip paskatins spontanišką vaikų veiklą ir kt.), ugdymosi aplinkos kūrimą (ugdymosi erdvės grupėje, įstaigoje, už įstaigos ribų, ugdymasis natūralioje bei virtualioje erdvėje ir kt.).

Formos: ugdymosi turinio organizavimo formą renkasi mokytoja, atsižvelgdama į vaikų amžiaus tarpsnio ypatumus, turimas vaikų kompetencijas, individualius pasiekimus, pasirinktą temą ir metų laiką. Tai gali būti visos grupės, mažos grupelės arba individuali personalizuota veikla.

Grupės veikla: ryto ratas, knygelių skaitymas, klausymas, pokalbis, diskusijos, minčių lietus, atsipalaidavimo ir edukacinės valandėlės, ekskursijos, stebėjimai, renginiai, tyrinėjimai, vaikų savivalda, sveikatos želmanėlių žingsneliai, Tvarikiuko pamokėlės ir kt.

Mažos grupelės veikla: žaidimai, minčių lietus, kūrybiniai darbai, eksperimentavimas, tyrinėjimas, projektinis, komandinis darbas, interviu, situacijų analizė, užduotys virtualioje erdvėje ir kt.

Individuali veikla: personalizuota vaiko veikla, bendravimas su bendraamžiu, suaugusiu, kūrybinių ar loginių užduočių atlikimas, specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų ugdymasis, individualios –vaiko sugalvotos užduotys ir kt.

Metodai: programos įgyvendinimui mokytoja renkasi ir taiko tradicinius, netradicinius, patyriminį bei aktyvius metodus, žaidimą, stebėjimą, minčių lietus, kritinį mąstymą, probleminių situacijų sprendimą, atvirusius klausimus, plakatų, knygelių kūrimą, kviečiant į ugdymo(si) veiklą kitus įstaigos darbuotojus ir specialistus, šeimos narius bei socialinius partnerius, išvykų, sveikatos dienas, refleksijos ir kt.

Metodų pasirinkimą siūlo temos, o mokytoja renkasi, taiko ar papildo naujais, savo sukurtais, ar tikslų siekimui reikalingais metodais, savaitės planuose.

Aplinka: ikimokyklinio ugdymo įstaigos tiek grupės, tiek išorinė, tiek vidinės aplinka (muzikos ir sporto salės, koridoriai, relaksacinės erdvės, kabinetai) turi būti estetiška ir funkcionali, kurti jaukumą bei skatinti įvairių vaiko gebėjimų skleidimąsi. Aplinka turi užtikrinti emocinį vaikų saugumą ir garantuoti reikiamas sąlygas kokybiškam ugdymuisi, darbui, bendravimui, raiškai bei saviraiškai.

Ikimokyklinio ugdymo mokytoja modeliuodama, keisdama, turtindama aplinką, orientuojasi į vaiko amžių, jo poreikius, galimybes, ugdymosi temą, tikslus bei uždavinius. Ugdymosi aplinka turi būti:

- estetiška ir funkcionali;
- suskirstyta į erdves pagal ugdomas sritis;
- lengvai tvarkoma, keičiama, nuolat atnaujinama;
- laiduojanti gerą vaiko savijautą bei padedanti aktyviai bendrauti;
- skatinanti vaiko savarankiškumą;
- saugi, atitinkanti sanitarinius – higieninius reikalavimus.

Grupės aplinkoje žaislai ir ugdymo priemonės - lengvai vaikų pasiekiamos ir turi savo vietas. Erdvėse sukurtos sąlygos įvairiai vaikų veiklai, kurios netrukdo vaiko judėjimui. Rekomenduotinos poilsio, relaksacinės erdvės, padedančios vaikui atsipalaiduoti, nusiraminti po triukšmingos veiklos ar kitais atvejais, su minkštais baldais ar pagalvėlėmis, atitvertos širmele ar kt.

Kuriamos erdvės tyrinėjimams ir eksperimentams. Naudojamos priemonės, skatinančios vaikų savaiminę veiklą, iniciatyvas, norą patirti, atrasti. Tai „šviesos“, „smėlio“ stalai, įvairios lempos, šviestuvai, projektoriai, padidinimo stiklai, akiniai, lupos, svarstyklės, matavimo prietaisai, garso išgavimo priemonės, cilindrai, pašto dėžutės, šviesos projektoriai ir kt. Vaikų veiklai pasitelkiamos įvairios techninės priemonės: muzikiniai centrai, telefonas, kasos aparatai, mikroskopai ir kt. Naudojamos informacinės technologijos: interaktyvios knygos, kompiuteriai, planšetės, telefonai, interaktyvi lenta, vaizdo kameros, fotoaparatai. Vaikai patys ar su kitų pagalba tyrinėja, atranda įvairias technologijų panaudojimo galimybes.

Grupėje rekomenduotinas naujienu kampelis, kuris sudomintų vaikus, nukreiptų naujai savaitės temos veiklai. Skatintinos išvykos už įstaigos ribų, plečiant ugdytinių akiratį, mažinant socialinę atskirtį, žadinant aktyvumą, smalsumą.

Kiekviena erdvė kuriama, atsižvelgiant į vaikų amžiaus tarpsnių ypatumus, įtraukiant į procesą vaikus ir jų tėvelius. Grupės aplinka turtinama visus metus. Svarbiausi erdvės požymiai: jaukumas, saugumas ir mobilumas.

Kiekvienoje grupėje kuriamas grupės simbolio ir tradicijų kampelis bei kitos (grupės bendruomenės susitarimu) svarbios erdvės. Svarbu, kad sukurta aplinka skatintų vaikus rinktis ir veikti bei atspindėtų nagrinėjamą temą.

Ikimokyklinio amžiaus vaikui svarbu keisti aplinką. Tam padeda kitos erdvės:

- **muzikos salė** – muzikinei veiklai, pramogoms, renginiams ir kt.;
- **sporto salė** – kūno kultūros veiklai, fizinio aktyvumo įvairovei, „šėliojimui“, sporto pramogoms ir kt.;
- **metodinis kabinetas** – video medžiagos žiūrėjimui, užduočių atlikimui virtualioje erdvėje, susipažinimui su darželio istorija, grupių bendruomenės susitikimams ir kt.;
- **relaksacinė erdvė** – atsipalaidavimui, naujų potyrių patyrimui, emocijų
- **tradicijų kiemelis su aukuru, Vitaminų kalnelis (šiltnamis), prieskoninių ir arbatžolių auginimo dėžės, akmenų takelis, sodas ir kt.**

Grupių baldai, įranga ir ugdymo priemonės, grupių erdvės, kitos patalpos, žaidimų aikštelės turi būti patrauklios, estetiškos, saugios, atitinkančios higienos normų reikalavimus.

Temos vaikų veiklos planavimui

RUDUO	ŽIEMA
1. Sveika, „Raudonkepuraite“ ir mano draugai. 2. „Tvarkiukas“– mūsų draugas – susipažink ir draugauk. 3. Pajudėkim po kiemelį, aukime sveiki ir žvalūs. 4. Rudenėlio spalvų paletė ir mūsų sodo turtai. 5. Mus supanti erdvė ir aš joje – tyrinėk ir atrask. 6. Žmogus - aplinkos kūrėjas –aš galiu.	7. Jauku, ramu, kvepia laukimu. 8. „Raudonkepuraite“ pilies pasaka. 9. Kas tu esi, šviesos ugnele? – Kalėdų stebuklai. 10. Rieda ratai, sukas dienos ir metai. 11. Mama žiemužė ant šaltuko pokštavo ir užė. 12. Mano miestas, mano kraštas, mano Lietuva.
PAVASARIS	VASARA
13. Sučiulbėk, suskambėk, pavasarėli. 14. Aš toks, ne tu - kitoks ! 15. Lašelio kelionė. 16. Iš knygelės į vaiko širdelę. 17. Vitaminų kalnelis ir augalų karalystė. 18. Gerumas ir meilė širdelėje žydi.	19. Virš marių saulelė, o Nemunėly - žuvelės. 20. Kelionių abėcėlė (kur, kaip, su kuo keliauja, saugus eismas). 21. Bėgu į pievelę – į pievelę žalią. 22. Tyrinėk, išbandyk, išmatuok.

Temos veikla numatyta dviejų savaitinių laikotarpiui, tačiau iš vienos temos gal kilti potėmė arba pats mokytojas gali pasirinkti temą, kurią planuodami prijungiame prie siūlomos temos. Kiekvienas mokytojas turi teisę pasirinkti ugdymo metodus, būdus ir priemones, modeliuoti ugdymo turinį, atsižvelgdamas į esamą situaciją grupėje, į vaikų gebėjimų ir pasiekimų lygį ar kitas aplinkybes. Konkretios vaikų veiklos metodai, būdai ir priemonės atskleidžiami savaitiniuose planuose ir veikloje.

Vaikų veiksenos pagal temas, sritis ir pasiekimų žingsnelius

1. SVEIKA „RAUDONKEPURAITĖ“ IR MANO DRAUGAI

Vertybines nuostatos: siekti prisiminti ar susipažinti su grupės draugais, mokytojais, kitais darželio darbuotojais, sužinoti grupių pavadinimus ir tradicijas, prisiminti taisykles, darželio simbolius, nusiteikti veikti drauge, pajusti bendravimo džiaugsmą, draugystę ir pozityvų požiūrį į buvimą bei veikimą kartu, pakantumą kitokiems.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 m. žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 m. žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Supranta savo ir artimųjų vardus, atpažįsta artimiausias erdves, drąsiai jose žaidžia, orientuojasi; * skiria savo grupės darbuotojus, draugus, kreipiasi vardais; * geba klausytis nesudėtingų kūrinėlių, pamėgdžioja, čiauska, atsako trumpais žodžiais; * geba nusiraminti, suprasti, pažinti žaislus ir daiktus; 	<ul style="list-style-type: none"> * Susipažins su mokytoja, auklyte, grupės draugais, savo spintele, miegamuoju, grupe, tualetu, žaislais; * išmoks atsiminti savo vietą; * klausysis lopšinių, dainelių, kykavimų, mylavimų * žais liežuvėlio, pirščiukų žaidimus; * vartys, džiaugsis grojančiomis knygutėmis ir žaislais. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausos įvairaus turinio kūrinėlius, tekstus, supranta, kad kūrinys turi pradžią, pabaigą ir veikia skirtingi veikėjai; * seka girdėtas ir savo suskurtas pasakas, deklamuoja, atsakinėja į klausimus, pasakoja matytus filmukus, domisi enciklopedijomis, bei informacija kompiuteryje; * atpažįsta ir kopijuoja raides, žodžius bei simbolius; * žino savo namų, darželio adresą; 	<ul style="list-style-type: none"> * Prisimins savo grupės draugų vardus, žais žaidimą „Pasakyk kuo tu vardu“; * susipažins su darželio, grupės simboliu bei praeitų metų grupės taisyklėmis, papildys jas; * kurs knygą, vartys knygutes, seks išmoktas pasakas, kurs savo sugalvotus nuotykius; * aplankys kitas grupes, darželio darbuotojų kabinetus ir susipažins su naujais draugais; * mokysis skaityti knygutes, ieškos pažįstamų raidelių, kopijuos jas, išmoks parašyti spausdintomis raidėmis savo vardą, pieš raideles, žodžius, braižys, žais kompiuterinius žaidimus; * domėsis informacinėmis technologijomis ir jų galimybėmis; * kalbės, diskutuos, žiūrines paveikslėlius apie draugystę.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkaklumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Atpažįsta artimus žmones, žaislus, savo daiktus; * domisi aplinka, atpažįsta grupės erdves, orientuojasi; * supranta sąvokas: vienas, du, daug; * skiria kelias palvas. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žais kūrybinius žaidimus: „Kas namelyje gyvena“, „Surask žaisliuką“, kt.; * susipažins su grupės draugais, su darželio kiemu, aikštele, salėmis ir kt.; * tyrinės, grupuos, skaičiuos daiktus; * džiaugsis vieni kitais. 	<ul style="list-style-type: none"> * Jaučia savo ir kitų emocijas, domisi aplinka, orientuojasi darželio erdvėse; * pasakoja apie tradicines darželio šventes. * geba skaičiuoti daiktus, grupuoti pagal spalvas, formą, dydį, supranta ir vartoja sąvokas: sudėti, atimti ir kt. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žais kūrybinius žaidimus: „Mano darželis“, „Mano kiemas“; minčių lietus apie jausmus, bendravimą, džiaugsmą, buvimą šalia; * domėsis knygoje, enciklopedijoje apie draugystę, žmonių gyvenimo būdą; * grožėsis atnaujintomis grupės erdvėmis, žaislais priemonėmis; * tyrinės užaugusias daržoves, skanaus, gamins; * mokysis skaičiuoti dešimties ribose, grupuos, kt.

<p>Pasitinkintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Suaugusio kalbinamas nusiramina, priglūsta, pasitiki; * gali pabūti vienas, padėti kitam, pasidžiaugti vienas kitu; * suvokia buvimo grupėje reikalingumą, atsiskiria nuo artimųjų. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žais įvairius raminamuosius žaidimus: „Tapu tapu į darželį“, „Aš turiu rankytę“, „Katinėlis“, kt. * klausys, dainuos daineles, „Kius, kius į Šakius“, „Myliu, myliu spust“. 	<ul style="list-style-type: none"> * Geba vertinti save ir kitus, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, jaučiasi grupės nariu; * supranta ir gina savo teises, pasitiki pedagogu, saugiai jaučiasi aplinkoje; * domisi suaugusiųjų jausmais, savijauta; * rodo iniciatyvą bendrauti su kitais vaikais, supranta kas gerai, kas blogai. * išklauso nuomonę, džiaugiasi pasiekimais. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žais kūrybinius žaidimus grupelėmis, bendraus, džiaugsis vieni kitais, mokysis dalintis žaislais; * dėlios dėlionės, tarsis, padės vienas kitam; * žais įvairius loto, domino, šaškėmis, bei kitus žaidimus, konstruos; * žiūrės filmukus apie draugystę, diskutuos, ieškos sprendimų, susitarimų; * kontroliuos savo santykius su draugais.
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas – dailė, šokis, muzika, vaidyba, vizualinė raiška, laisva kūryba ir kt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Domisi naujais daiktais, žaislais, garsais, judesiais; * bando ir piešia stonais teptukais, pieštukais, pirščiukais; * domisi muzika, trepisi, ploja, kryžtauja, barškina; * mėgdžioja muzikinius žaidimus judesiais, bando dainuoti. 	<ul style="list-style-type: none"> * Susipažins su popieriaus lapu, dažais, plastilinu ir kitomis priemonėmis; * štampos, minkys plastiliną, molį, tešlą; * klausysis muzikos, dainuos, šoks įvairius muzikinius ratelius ir gros netradicinėmis muzikos priemonėmis (barškučiais, akmenukais ir kt.). 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausio įvairaus stiliaus muzikos kūrybinių, mėgsta patys dainuoti improvizuoti, šokti, vaidinti; * aktyviai dalyvauja meninėje veikloje; * žaidžia kompiuterinius žaidimus; * vertina savo ir kitų darbelius; nuomonę; * mėgsta piešti, spalvinti kurti. 	<ul style="list-style-type: none"> * Išreikš jausmus, vasaros išpūdžius dailės darbeliuose; * lipdys, aplikuos, spalvins, pieš draugus, grupę, kiemą, darželio simbolius; * ruoš savo plaštakos anspaudą, kurs įvairius proginius kalendorius; * bandys spręsti kryžiažodžius; * klausysis ir mokysis dainuoti naujų dainelių, žais muzikinius žaidimus, lankys pasirinktą būrelį; * mokysis eksperimentuoti, žais kompiuterinius įvairius žaidimus; * kurs ir inscenizuos „Raudonkepuraitės“ pasaką, vaidins draugams.
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas ir kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Moka vaikščioti, bėgioti, ropoti pirmyn - atgal, šokinėti; * stumia riedančius daiktus, meta, gauda kamuolį; * skiria sąvokas pirmyn, atgal, ratu ir orientuojasi judėdamas. 	<ul style="list-style-type: none"> * Apsilankys sporto salėje, bandys atlikti judesius, pasidžiaugs vieni kitais; * žais judriuosius žaidimus: „Pagauk mane“, „Surink kamuolius“, „Bėkite pas mane“, „Kačiukai“; * mokysis plauti rankas, surasti savo vietą prie stalo, savo lovele, spintelę. 	<ul style="list-style-type: none"> * Eina, bėgioja, šokinėja įvairiausiomis kryptimis; * atlieka įvairias sportines užduotis pagal komandas; * geba žaisti komandoje; * žino saugaus eismo taisykles; * mėgsta judrią veiklą kieme; * tvarkingai atlieka savitvarkos veiksmus; * dalyvauja įvairiose akcijose. 	<ul style="list-style-type: none"> * Prisimins išmokus bei mokysis naujus judriuosius žaidimus: „Darželis“, „Ištrauk kaspiną“ ir kt.; * padrąsins fiziškai silpnesnius draugus; * mokysis naujų pagrindinių judesių; * žais komandinius žaidimus (krepšinis bei futbolas); * po vasaros prisimins kasdieninius gyvenimo įgūdžius, mokysis taisyklingai naudotis valgymo įrankiais, serviruoti stalą.

2. TVARKIUKAS – MŪSŲ DRAUGAS -susipažink ir draugauk

Vertybinės nuostatos: Siekti sėkmingos vaiko kasdieninio gyvenimo įgūdžių plėtotės. Ugdyti palankų požiūrį į gebėjimą tartis, kurti taisykles ir jų laikytis. Mokyti dirbti komandoje, grupelėse, skatinti vaiko savarankiškumą, tvarkingumą, savivoką supančioje aplinkoje.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 m. žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakytinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Skiria džiugią ir liūdną nuotaiką, gerą ir blogą elgesį, supranta žodžius: negalima, reikia; * bando mėgdžioti kitų kalbėseną, sako „ačiū“, „prašau“, vienu ar keliais žodžiais atsako į klausimus; * deklamuoja kartu su suaugusiu; * stebi, analizuoja Tvarkiuko laišką, žino, kad reikia skaityti; * brauko įvairias linijas popieriaus lape, atkreipia dėmesį į raides, simbolius. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis grožinių kūrinių apie tvarką ir * bandys paaiškinti, pasakyti „Aš pats, aš galiu padėti“ (mami, tėčiui, broliui, draugui) * rodys paveikslėliuose, kas elgiasi blogai, gerai, bandys pasakyti žodžius „gražu“, „negražu“. * plos katučių, vienas kitam padėkos, paglostys, pagirs; * susipažins ir džiaugsis draugu Tvarkiuku, atskirs jį tarp kitų; * kartu su mokytoja kartos eilėrašį „Mano batai buvo du“. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausinėja, samprotauja, stebi, bendrauja, supranta, prašo, pasakoja, jaučia, veikia; * taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų, deklamuoja eilėraščius, palydi gestais ir mimika; * įvykius sieja su žmonėmis, gamtos reiškiniais, matytais filmais, laidomis; * skiria gimtosios kalbos žodžius nuo kitų kalbų, bando juos kartoti; * domisi skaitymu, raidėmis, „skaito“ knygų paveikslėlius, žino, kad raidės turi pavadinimus, bando rašyti savo vardą. 	<ul style="list-style-type: none"> * Diskutuos, kaip supranta tvarką, jos laikosi grupėje, salėse, lauke, gatvėje; * aptars iškilusias netinkamo elgesio problemas, prisimins turimas ir kurs naujas taisykles sunkumams įveikti, taikys jas bendraujant; * su mokytoja užrašys mandagaus elgesio žodžius, klausysis 10 „TAIP“ ir „NE“, skirs jų prasmę, žais kalbinius žaidimus „Tvarka – netvarka“, „Rask savo vietą“ ir kt.; * apvedžios raidžių simbolius, nusakys kryptį, kopijuos raides, pasakos, kaip atrodo raidės; * klausysis grožinės literatūros kūrinių apie gerą elgesį, gerus darbus; * kurs savo pasakojimus apie grupės draugus, Tvarkiuką; * kurs knygelę apie Tvarkiuką.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkalumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Stebi ir atpažįsta savo artimą aplinką; * Žino kai kurių daiktų paskirtį ir jais naudojasi; * pasako savo ir šeimos narių vardus; * atpažįsta Tvarkiuką, žino ko jis moko; * meta popierių į dėžę. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kalbės „Koks yra Tvarkiukas? (geras, linksmas, draugiškas); * skaičiuos Tvarkiuko daiktus, įrankius, bandys pavadinti; * mėgins šluoti, grėbti vaikiška šluotele, grėbliuku; * džiaugsis pamatę Tvarkiuką, pavadins vardu. 	<ul style="list-style-type: none"> * Suvokia save, savo jausmus, juos įvardina. * domisi aplinka, tyrinėja, suvokia daiktų, įrankių prasmę; * smalsus, domisi kas jį supa, išbando naujus veiksmus; * stebi ir žino, kad reikia neniokoti gamtos, kaip reikia saugotis gamtoje, grupėje. 	<ul style="list-style-type: none"> * Ieškos informacijos apie Tvarkiuką, sužinos, kad renkamas prezidentas, kuriamos taisykles; * karpys paveikslus su gerais ir blogais darbais, dėlios, grupuos, skaičiuos; * išvykų metu pastebės švarią, tvarkingą, šiukšliną aplinką, šluos, grėbs, kas smėlį, po žaidimų paliks tvarkingą smėlio dėžę, sutvarkys žaislus; * purens daržą, nuims derlių, sodins tulpių sodinukus darželio, grupės gėlyne.

<p>Pasitikintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Stebi žmones, kuriais pasitiki, su jais veikia, žaidžia ir yra saugus; * išbando suaugusio siūlomus naujus žaislus; * geba paprašyti, parodyti, ko nori, randa būdus kaip pasiekti norimą daiktą; * žino „Ne“ reikšmę. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žais kartu su kitais, mokysis būti vienas šalia kito, neatimti, nestumti, nemušti, nešaukti, susitarti, palaukti; * žais žaidimą „Pamyluok“, „Myliu, myliu spust“; * dalinsis žaislais ir daiktais, padėkos vienas kitam; * paprašytas atneš, nuneš, padės, paims. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pasirenka ir plėtoja veiklą vienas ir su draugais; * pasiūlytą Tvarkiuko veiklą plėtoja susikaupęs, išradingai, savarankiškai; * susidomi veikla ilgesniam laikui, tęsia ją po dienos, kitos; * savarankiškai bando įveikti nesėkmes, moka paklausti draugo, kreipiasi pagalbos į suaugusį. 	<ul style="list-style-type: none"> * Lankysis kaimyninėse grupėse, domėsis, kaip gyvena kitų grupių draugai, virtuvės, skalbyklos ir kiti darbuotojai. * supras kiekvieno dirbančiojo pareigas; * žaisdami spręs nesutarimus, įsiklausys į kitų patarimus, suvoks, ko dar nori išmokyti; * stengsis žaisti mandagiai, neužgauti žodžiais, nesityčioti, suprasti žaidimo esmę; * laikysis Tvarkiuko taisylių, pamokynų, vertins savo ir kitų elgesį.
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas – dailė, šokis, muzika, vizualinė raiška, vaidyba, laisva kūryba ir kt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Rodo judesius, mojuoja, trepsi, ploja, sūpuoja kojomis pagal muziką; * šoka spontaniškai, mėgdžioja kitų kalbą, veiksmus, judesius; * piešia įvairias linijas, mėgaujasi procesu; * spalvina Tvarkiuko kepurę, džiaugiasi savo ir kitų darbu. 	<ul style="list-style-type: none"> * Papuoš Tvarkiuko rūbus spalvinant, štampuojant, aplikuojant paruoštomis detalėmis; * žais žaidimą-ratelį „Aš ratelį jūsu“ ir kt.; * statys Tvarkiukui namelį; * spalvotais pieštukais spalvins atviruką-dovanėlę Tvarkiukui; * žais su Tvarkiuku, šoks, dainuos, pasakos ką veikia. 	<ul style="list-style-type: none"> * Judesiais emociškai atliepia žaidimų nuotaiką, dainavimą palydi ritmiškais judesiais; * žaidžia kūrybinius žaidimus, kuria dialogą tarp veikėjų, reiškia emocijas; * eksperimentuoja formomis, linijomis, spalvomis ir kt.; * dainuoja dainėles, įsiklauso į melodiją ir jaučia skirtumus, laisvai reiškia emocijas, džiaugiasi. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kurs su mokytoja dainelę apie draugą Tvarkiuką, žais žaidimus su Tvarkiuku; * geometrinių figūrų pagalba kurs berniuką -Tvarkiuką, apves skritulį, kvadratą, išgaus kūno formas, modeliuos rūbus; * pieš berniuką guašu ar akvareliniais dažais, vaškinėmis kreidelėmis, aplikuos; * Žais žaidimus-ratelius „Bitelė“, „Tūpk – bėk“, „Žuvytėlė plaukia“, stengsis žaisti tvarkingai, laikytis žaidimo taisyklių; * ties draugystės takelį iš kaladėlių - plytų, derins šviesias ir ryškias spalvas; * žais žaidimą-ratelį „Šitam dideliam būry“, „Jurgeli, meistrelė“; * mokysis ir dainuos Tvarkiuko himną.
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas – kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienninio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Tvarkingai valgo, patsergia iš puoduko, savarankiškai laiko šaukštą; * lipa, eina, tupia, stojasi, eina keturiomis; * bando sagstyti sagas, apsivilkti rūbus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žais žaidimus, bandys aprenkti, apauti, sušukuoti lėles ir pats bandyti tai daryti; * įsigys „Tvarkiuko“ šiukšlinę ir rūšiuos šiukšles; * bėgs neužgaunat draugo, susės tvarkingai, sudės kamuolius ir kt.; * plausis rankas, „šoks“ švairių rankyčių šokį, tvarkingai naudosis muilu. 	<ul style="list-style-type: none"> * Tiksliai atlieka judesius abiem rankomis ir kojomis; * valgo tvarkingai su stalo įrankiais, plaunasi rankas, veidą, nusišluosto; * greitas, vikrus, bėgioja vingiu, aukštai kelia kelius, eina pakaitiniu ir pristatomu žingsniu, keičia judėjimo tempą; * žaidžia komandomis, derina veiksmus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Grupuos sveiko ir nesveiko maisto produktus, saugius ir pavojingus sveikatai daiktus; * taisyklingai naudos stalo įrankius, * mokysis budėti, serviruoti stalą, teisingai sudėti įrankius; * rūšiuos atliekas, paaiškins, kodėl reikia rūšiuoti; * žais žaidimus rate, vorose, poroje, „Kla-sė“, šokinės per gumytę, virvutę; * susitvarkys savo daiktus, skatins tai daryti draugus.

3. PAJUDĖKIM PO KIEMELI, AUKIME SVEIKI IR SAUGŪS

Vertybinės nuostatos: formuoti saugios ir sveikos gyvensenos įgūdžius, skatinti savikontrolės įgūdžių įgijimą, pasitikėjimą savo jėgomis, suprasti šalia esantį, silpnesnį, padėti jam, teigiamai vertinti judėjimo svarbą ir mokėti saugiai elgtis aplinkoje (grupėje, kieme, gatvėje).

Ugdomosios sritis	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 m vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakininė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Klausosi ir supranta vaikų ir suaugusių kalbą apie sveikatą, judėjimą ir pan.; * dviejų, trijų žodžių sakiniais kalba apie tai, ką mato ir girdi, kas atsitiko, ko nori; * suaugusio padedamas kartoja girdėtus trumpus sakinius. 	<ul style="list-style-type: none"> * Sužinos kūno dalių reikšmę ir paskirtį; * dalyvaus pokalbiuose, mėgdžios, pakartos naujus žodžius, išklausys ir supras išsakomus prašymus; * kreips dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius; * vartys knygeles, dėmesį skirdamas ne tik paveikslams, bet ir tekstui, prašydamas paskaityti. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žino ir kalba, ką reikia daryti, kad augtume sveiki ir saugūs; * diskusijų, pokalbių metu ieško informacijos plakatuose, knygelėse; * kalba, pasakoja apie tai, kas buvo nutikę, tai siedamas su sveikatos tema; * išklausys pasakojimą apie rytmetinės mankštos svarbą, sveiką gyvenseną (maistą, orą, vandenį), pavadins pagrindines savo kūno dalis. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis įvairių stilių tekstų, įrašų, mėšlių, erzinimų, pajuokavimų bendrine kalba ir tarme; * kalbės apie problemų sprendimą; * bandys susikalbėti su kitakalbiu vaiku, kitais; * kurs pasakojimus prasmingais žodžiais, bandys juokauti, kalbėti „ateivių“, „užsienio“ kalbomis; * domės knygomis apie žmones sveiką gyvenseną, ekologiją; * planšetiniu kompiuteriu rašo raides informaciją, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius; * knygoje, žurnaluose ieškos, stebės simbolius apie saugą, žinos jų reikšmę.
2. Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkalumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Suvokia, kad vaikai yra nevienodo ūgio; * žino, kad gatvėje vieniems nesaugu; * atpažįsta ir skirtingai reaguoja į kitų žmonių reiškiamas emocijas; * pradeda atpažinti ką jaučia, turi savus emocijų raiškos būdus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Skaičiuos pirštukus ir kitas savo kūno dalis; * sieniniu metru matuos ūgį; * stebės ir sužinos, kaip pereiti gatvę; * apkabins, paglostys jei nusiminię; * pavadins emocijų raiškos žodelius ir emocijų pavadinimus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Diskutuoja, tariasi, ieško informacijos plakatuose, knygelėse apie sveikatą; * žino savo kūno sandarą, įvardina kūno dalis, kam jos reikalingos. * sieniniu metru matuojasi ūgį, lygina savo ir kitų vaikų; * veikdamas laikosi taisyklių, susitarimų; * nusiramina, atsipalaiduoja klausydamasis ramios muzikos, pabūna vienas. 	<ul style="list-style-type: none"> * Tyrinės save, draugus, suaugusius, pažindamas savo kūno sandarą, vardins kūno dalis, svarstys kam jos reikalingos, supras savo ūgio, svorio matmenis; * laikysis susitarimų, elgsis mandagiai, tinkamai bendraus su kitais, kontroliuos savo žodžius ir veiksmus; * suvoks ir priims dienos ritmo pasikeitimus; * skaičiuos, rūšiuos, ruoš sveiką maistą, vaišins vieni kitus.

<p>3. Pasitikintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<p>* Laikosi suaugusiojo prašymų ir patarimų; * bando veikti savarankiškai, tikisi suaugusio palaikymo.</p>	<p>* Suvoks ir naudosis ramybės kampeliu, sūpuoklėmis; * veiks, rizikuos, išbandys ką nors nauja; * stebės nepažįstamus žmones, kai auklėtoja yra šalia; * vykdys jam suprantamus suaugusiojo prašymus, kreipsis į jį pagalbos.</p>	<p>* Valdo emocijų raišką, pyktį; * laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai bendrauja su kitais, kontroliuoja savo žodžius ir veiksmus; * taiko nusiramino būdus; * vertina save ir savo gebėjimus; * drąsiai bendrauja su mažiau pažįstamais žmonėmis.</p>	<p>* Naudos aktyviuosius metodus: „Meškiuko pykčio laiptai“, akvariumas, terariumas, ausinės; * pasitikės pedagogais, ramiai jausis su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokysis, drąsiai reikš jiems savo nuomonę; * tarsis, derės, žinos kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais; * nusiteiks geranoriškai bendradarbiauti su bendraamžiais.</p>
<p>4. Kūrybingumas meninė raiška, estetiškas suvokimas – dailė, šokis, muzika, vizualinė raiška, vaidyba, laisva kūryba ir kt.</p>	<p>* Reaguoja į muzikos garsus, melodijas; * suklūsta, kryžtauja, žaidžia pirštukų žaidimus; * keverzoja, brauko pirštais, minko molį; * žaidžia muzikinius žaidimus, tekstą imituoja judesiais.</p>	<p>* Pieš, atspaus rankeles, pėdeles, mėgausis procesu; * klausysis skaitomų dainuojamų dainelių, šoks kurdami spontaniškus siužetus pagal muziką; * žais su žaislais, atliks matytus veiksmus, improvizuos kalba.</p>	<p>* Moka dainelių, eilėraščių apie saugų eismą, darželio sveikuolių himną, mankštų žodžius derina su judesiais; * piešia, aplikuoja, lipdo, kuria knygeles sveikatos tema; * šoka, improvizuoja, kuria penkių-šešių judesių seką; * balsu, judesiais, instrumentais improvizuoja, pritaria.</p>	<p>* Išreikš savo jausmus, nuotaiką įvairioje raiškoje: pieš, lipdys, aplikuos, šoks, dainuos; * klausysis ramios atsipalaidavimo muzikos, releksuos; * kurs knygelę sveikatos tema; * improvizuos skanduodamas, plodamas, trepsėdamas, stuksendamas, spontaniškai kurs ritminius, melodinius motyvus savo vardui, žodžiams; * jaus meninės raiškos džiaugsmą, norės aktyviai dalyvauti; * kurs pagal išankstinį sumanymą, nuosekliai bandys jį įgyvendinti;</p>
<p>5. Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas – kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<p>* Sėdi, šliaužia, ropoja pirmyn ir atgal, bėga tiesiomis kojomis, pralenda pro kliūtis, ridena, meta, gauda kamuolį; * padedamas lipa laiptais, ploja rankomis; * savarankiškai ar padedamas valgo, geria, plaunasi, šluostosi rankas, eina į tualetą, susitvarko.</p>	<p>* Per projektinio, situacijų metodus, kūno kultūros veiklas tobulins judėjimo įgūdžius, įgys naujų gebėjimų; * arbatos, vandens terapijos pagalba stiprins sveikatą; * padės dengti stalą, tvarkyti žaislus, dėlioti daiktus į vietas, pastebės netvarką; * supras žaidimų, veiklų vietas, kur pavojinga eiti, lipti, imti – įgys saugos žinių; * pasakys ko nori;</p>	<p>* Išbando kuo įvairesnius judėjimo būdus; * dalyvauja varžybose tarp grupių; * stovėdamas, sėdėdamas atlieka įvairius judesius rankomis ir kojomis; * lipa laiptais aukštyne, žemyn, nesilaikydamas šokinėja ant vienos kojos, šokinėja virvute, suka lanką; * atsipalaiduoja, klausosi ramios muzikos, geria arbatžolių arbatą; * savarankiškai nusirengia, apsirengia, nusiauna batus, pasirenka drabužius;</p>	<p>* Naudos projektinį, situacijų metodus, rytines mankštas lauke, pratybas salėse, kieme, judėjimo įvaldymui, poreikio tenkinimui; * tėvai savanoriai rodys, praves mankštas, judrius žaidimus; * žais estafetes, bus atsakingas už komandą; * laikysis susitartų saugaus elgesio taisyklių; * eis, bėgs, ropos, lips, šokinės koordinuotai, spontaniškai ir tikslingai atliks veiksmus, kur būtina akių, rankos koordinacija; * savarankiškai tvarkysis žaislus ir veiklos vietas; * atsipalaiduos, nusiramins, įvairiai relaksuos. * organizuos su mokytojais estafečių, bėgimo varžybas, gebės pralaimėti.</p>

4. RUDENĖLIO SPALVŲ PALETĖ IR MŪSŲ SODO TURTAI

Vertybinės nuostatos: siekti pajusti žmogaus ir gamtos vientisumo harmoniją, ugdyti vertybinį santykį su gamta, darbštumą, nusiteikti savo darbu skleisti gerą ir grožį aplinkoje. Padėti vaikams ugdytis norą sužinoti, stebėti, tyrinėti, bandyti, įgyjant žinių apie artimiausioje aplinkoje esančią gamtą ir jos gėrybes. Žadinti gyvenimo įgūžių plėtotę, atsakingai elgiantis gamtoje. Skatinti pajusti gamtos spalvų grožį, jų įvairovę bei galimybę perteikti meninės saviraiškos priemonėmis.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 m. žingsneliai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 žingsneliai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakytinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Įdėmiai klauso kitų kalbos, reaguoja, išgirsta ir skiria linksmą, liūdną kalbėseną; * kalba keliais žodžiais apie matomą vaizdą, rudens gėrybes; * suaugusio padedamas kartoja trumpus ketureilius, deklamuoja ir baigia girdėtus pasakojimus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis eilėraščių apie pomidorą ir pupą, juos pamėgdžios judesiais; * klausysis pasakos „Ropė” tekstą, suvoks, atpažins jo veikėjus; * bandys kartoti ir kalbėtis apie rudenėlio gėrybes; * suvoks žodžius ir atneš įvardintas daržoves, vaisius; * deklamuos apie rudenėlį. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausosi skaitomų tekstų, suvokia jų prasmę, įsimena turinį, jį atpasakoja; * deklamuoja eilėraščius apie rudenėlį, vaisius ir daržoves; * dalyvauja diskusijose, minčių lietuje, išsako nuomonę, dalinasi turima patirtimi; * atpažįsta pirmas raides prie vaisių ar daržovių piešinio ir kitur. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kalbės ir diskutuos apie gyvąją ir negyvąją gamtą bei rudens požymius; * klausysis literatūrinių kūrinių, išmoks eilėraščių, dainelių, žaidimų apie rudenėlį, jo gėrybes; * išklausys informaciją, vartys enciklopedijas, kompiuteryje ar planšetėje apie augalus, vaisius ir daržoves, ją „užrašys” knygelėje; * kurs ir sudarinės plakatus, diagramas ir kt. * patys ieškos grupės bibliotekėlėje, namuose knygų apie rudens gėrybes, jas vartys ir domėsis, pasakos draugams.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos apžinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkaklumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Domisi, reaguoja į skirtingas vaisių, daržovių, skonus, kvapą; * supranta ir skiria „vienas, daug”, parodo savo pirštukais; * skiria „didelis, mažas”; * suskaičiuoja iki trijų; * dėlioja vaisių ar daržovių piešinius, muliažus ar tikrus į eilę, į krepšelį ir pan. 	<ul style="list-style-type: none"> * Lies, ragaus, uostys ir bandys atpažinti vaisius, daržoves; * žais žaidimus, kur skaičiuojama, kartojama, dėliojama į eiles, lyginant, skiriant spalvą ir kt.; * džiaugsis savo ir kitų pasisekimais; * bandys atlikti užduotėlę iki galo: „Sudėk visas bulves į krepšelį” ar pan. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pastebi ir atpažįsta augalus, vaisius ir daržoves; * skiria, grupuoja ir skaičiuoja rudens gėrybes, medžius; * domisi gamtos reiškiniais, tyrinėja, klausia; * pastebi ir lygina save su rudens gėrybėmis, augalais; * varto enciklopedijas, ieško virtualioje erdvėje informacijos kartu su suaugusiu, pasakoja patirtį. 	<ul style="list-style-type: none"> * Keliaus į mišką, parką, pasijaus esantys gamtos dalimi; * rinks vaistinguosius augalus, lapus, konkorežius ir kt., „užrašys” knygelėje savo įspūdžius, atsiliepiamus apie išvyką į mišką, parką; * pažins augalus, maitinančius, puošiančius, gydančius žmones; * skanaus, uos, skaičiuos, lygins, tyrinės ir atpažins iš skonio ar kvapo iki 5 skirtingų vaisių ar daržovių; * skaičiuos iki 10 ir grupuos pagal požymius vaisius ir daržoves. * kurs sveiko maisto receptus, gamins, skanaus ir pristatys draugams.

<p>Pasitinkintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Pastebi ir reaguoja į naujus daiktus (rudens gėrybių); * ieško draugų, suaugusio kartu veikti; * žaidžia su draugais, dalinasi daiktais. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kartu su draugais ir suaugusiais apžiūrinės paveikslėlius, suvoks rudens požymius; ▪ pasivaikščiojimų metu įtvirtins žinias apie rudeni. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kuria taisykles, ieško susitarimų su kitais; * dirba komandoje, ruošiant parodas, darbelius; * suvokia švaros ir tvarkos reikšmę, dalyvauja su kitais talkoje. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kurs taisykles. braižys kelionės po sodą, parką planą, aptars sėkmes ir galimas nesėkmes, ieškos sprendimų; * veiks po vieną, poromis, grupelėmis ir visi drauge; * organizuos „Vitaminų kalnelio” - šiltnamio sutvarkymo ir aplinkos švarinimosi talkas; * mokysis išsakyti jausmą, įvertinti savo ir kitų pastangas.
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas – dailė, šokis, muzika, vaidyba, vizualinė raiška, laisva kūryba ir kt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Pastebi ir reaguoja į skirtingas daineles, jas atkartoja, džiūgauja, imituoja judesiais; * bando piešti, štampuoti, atpažįsta pagrindines spalvas vaisiuose daržovėse, piešinyje; * nuotaikingai stebi filmukus, ploja, parodo paveikslėlyje ir pan. 	<ul style="list-style-type: none"> * Išmoks vaikiškų liaudies dainelių ir žaidimų apie augalus, rudenėlį; * žais judrų žaidimą „Bičių rožė” ar kt.; * pieš, lipdys, aplikuos, spalvins įvairias rudens gėrybes; * dalyvaus šventinėje pramogoje su kitais draugais. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kuria rudenėlio turtų kompozicijas, pažįsta ir derinama spalvas, piešia, kuria mandalas, raštus; * atpažįsta tradicinius lietuvių tautinius augalinius elementus ir simbolius dailės kūrinuose, juos naudoja kuriant; * žaidžia, dainuoja apie rudeni ir jo turtus, klausosi ir suvokia muziką, imituoja suprantamais judesiais ir kt. 	<ul style="list-style-type: none"> * Gamins rudens puokštes, dėdeles iš šiaudelių, barškučius iš gilių, lazdeles iš medžio šakelių – kurs gamtinių medžiagų „orkestrą”; * pieš raštus su augalų motyvais juostoje, dėlios mandalas; * klausys muzikos garsų; pasitelkdami fantaziją išreikš judesiais ir kitomis priemonėmis; * štampuos grybus, medį, pomidorą ir kt., aplikuos medžių lapus, gamins iš gamtinės medžiagos; * kurs ir ruoš rudens gėrybių parodėlę, džiaugsis savo ir kitų darbais; * ruošis ir dalyvaus šventiniame rytmetryje.
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas ir kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Stebi, kaip elgiasi kiti vaikai gamtoje; * juda imituodami rudens gėrybes, augalus; * ima vaisius viena, abiem rankomis; * žino, kad vaisius ir daržovės reikia plauti. 	<ul style="list-style-type: none"> * Sužinos, kaip elgtis gamtoje, būti atsargiems ir pan. * sužinos, kad įvairios daržovės, vaisiai ir kitos rudens gėrybės – tai sveikas maistas vaikams. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žino saugaus elgesio taisykles gamtoje; * žino ir suvokia rudens gėrybių teigiamą įtaką žmogaus sveikatai; * sportuoja gamtoje, žaidžia judrius žaidimus su draugais. 	<ul style="list-style-type: none"> * Prisimins ar sužinos saugaus elgesio taisykles gamtoje (nelaužyti, nežaloti augalų, neskinti jų be reikalo, saugoti nykstančius augalus); * judės gamtoje įvairiais būdais, karstysis medžiais „kopetėlėmis”, žais judrius žaidimus apie rudens gėrybes ir pan.; * gamins sveikuoliškas salotas, vaišins kitus; sugalvos savitų užduočių, eksperimentų ir kt..

5. MUS SUPANTI ERDVĖ IR AŠ JOJE - TYRINĖK IR ATRASK

Vertybines nuostatos: siekti suvokimo, kad kiekvienas kūnas užima tam tikrą vietą erdvėje, gali judėti, aktyviai veikti. Stebėti, žavėtis ir suprasti pasaulio – žemės ir dangaus – kūnų didybę ir svarbą mums. Tyrinėjant skirti vienodus ir skirtingus daiktus erdvėje; tyrinėti bei jausti savo asmeninę ir bendrą erdvę, potyrius perteikiant plokštuminiuose ir erdviniuose darbuose. Judėjimas bei orientavimasis grupės, įstaigos ir lauko aplinkoje.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 m. vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 m. vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakytinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Orientuojasi aplinkoje atpažįsta žaislus, daiktus; * klausosi suaugusiojo, vartoja kelis trumpus žodžius; * sklaido knygos lapus ir parodo tai, ką klausė; * įvairiomis priemonėmis spontaniškai brauko popieriaus lape; * mimika, gestais, žodžiais parodo, kas susidūrė su kliūtimis ir prašo suaugusiojo pagalbos. 	<ul style="list-style-type: none"> * Susipažins su artimiausia aplinka, žaislais, daiktais, nustatys kas kur randasi, savęs ir kitų atžvilgiu; * nuolat kalbėtis apie aplinkos daiktus, reiškinius; * klausytis lietuvių liaudies pasakos „Pupa“, „Vištytė ir gaidelis“, eilėraščių; * vartys knygeles, atpažins, įvardins matomus daiktus; * papasakos ką galvoja. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausosi pokalbių, sekamų, pasakų apie įvairius įvykius, reiškinius, klausosi įrašų; * pasakoja matytus filmukus, žaistus kompiuterio žaidimus; * kalbasi, pasakoja apie tai ką matė, girdėjo aplinkoje; * domisi skaitymu, vaizduoja kad skaito, atkreipia dėmesį į raides (grafinius vaizdus); * kopijuoja raides, paprastus žodžius, „ilustruoja“ pasakas; * supranta, kad susidūrė su problema, tariasi ir ieško sprendimo. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis skaitomo teksto literatūrine kalba ir tarmiškai, susipažins su įvairių žanrų tekstais; * vartys žurnalus, knygutes, domėsis skaitomu tekstu, atsakys į klausimus, pasakos; * skatins atpažinti aplinkoje esančius daiktus, simbolinius ženklus, skaitinėti iškasas; * bandys „rašyti“ raides, žodžius, simbolius lape, lentoje, kompiuteriu; * drąsins vaikus kartu ieškoti išeities iš sudariusios probleminės situacijos, grupėmis ir po vieną bandys atlikti problemines užduotis; * atrinks paveikslėliuose gyvūnus, augalus ir daiktus, kuriems reikia saulės, šilumos šviesos ir vandens.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkalumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Domisi aplinka, sutelkia dėmesį į daiktus, žaislus. * tyrinėja darželio erdves – atpažįsta savo aplinką, orientuojasi joje; * atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais, rodo susidomėjimą; * bando išardyti žaislus, pažiūrėti iš ko susideda. 	<ul style="list-style-type: none"> * Tyrinės darželio erdves, kur yra įvairūs kabinetai, grupės salės; * susipažins su sąvoka „erdvė“, nustatys kas kur randasi savęs ir kitų daiktų atžvilgiu; * aktyviai tyrinės aplinką. 	<ul style="list-style-type: none"> * Geba pamatyti ir įvardinti saulę, mėnulį, žvaigždes ir kt.; * įvardija, lygina figūras, rodo formas ore ir pan.; * pažįsta ir išskiria gamtos, erdvės kūnus, nustato jų padėtį savęs ir vienas kito atžvilgiu. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pasimokys sveikintis su saule, mėnuliu, susipažins su mėnulio fazėmis, bandys jas skirti; * ieškos atsakymų į iškilusius klausimus knygoje, internete ir kt.; * suras paslėptą daiktą pagal žodinių krypties nurodymą (už, prieš, ant, po, šalia); * skaičiuos, lygins, grupuos, dangaus kūnus, sudarinės diagramas ir t.t.

<p>Pasitikintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<p>* Gerai jaučiasi įprastoje aplinkoje, tapatinasi prie suaugusiojo, prie kurio yra prisirišęs, pats ieško nusiramino; * valdo savo emocijų raišką, išbando įvairius konfliktų sprendimo būdus; * nori naujų išpūdžių, todėl aktyviai domisi aplinkos daiktais, veikia spontaniškai, džiaugiasi tuo ką išmoko.</p>	<p>* Atpažins poreikių raiškos ženklus (kai skauda, kai nori valgyti ir kt.); * gebės valdyti emocijas ir spontaniškus impulsus, laikytis susitarimų, taisyklių, pripažinti, kad viskas, kas vyksta, gali būti naudinga; * skatins išbandyti, pažinti ir kurti, kartu džiaugtis tais dalykais, kurių jis jau išmoko.</p>	<p>* Geba laikytis susitarimų, taisyklių, tam tikros tvarkos; * moka nusiraminti, atsipalaiduoti, klausydamas ramios muzikos, pabuvęs vienas ar kalbėdamas su kitais; * geba diskutuoti, susitarti dalintis žaislais, save ir savo gebėjimus vertina teigiamai; * stebi ir atpažįsta kitų palankumo jam ženklus.</p>	<p>* Kurs taisykles ir stengtis jų laikytis, vertinant pastangas užtinkamus jo poelgius bei santykius su kitais; * kalbės su vaikais apie tai, kas yra gerai, o kas blogai; * pasiūlys idėjų veiklai, skatinančiai tyrinėti kitų palankumo ir nepalankumo ženklus, aiškintis jų priežastis; * padės išmokti būdų, kaip pasakyti savo nuomonę, neįžeidžiant kitų; * skatins pastebėti situacijas, kuriose vaikas nori ko nors išmokti, sudaryti sąlygas mokytis to, ko jis nori ir kt..</p>
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas – dailė, šokis, muzika, vizualinė raiška, vaidyba, laisva kūryba ir kt.</p>	<p>* Reaguoja į muzikos garsus, melodijas, kryščia iš malonumo; * apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus ir jais groja kartu su pedagogu; * reiškia emocijas dailės priemonėmis, piešia įvairias linijas, jungia jas į formas, bando ką nors pavaizduoti.</p>	<p>* Dainuos trumpas dainas, lopšines ir kt.; * klausysis įvairių stilių muzikos (etninės, klasikinės, džiaz, roko ir kt.); * skatinti vaikus šokti tyloje, ritmo suvokimui; * iš įvairių detalių kurs piešinius (saulė, mėnulis, debesys, žvaigždės ir pan.); * skatins papasakoti apie savo piešinį, pasidžiaugti.</p>	<p>* Dainuoja aiškaus ritmo dainas, palydimas ritmiškais judesiais; * žaidžia įvairių tautų muzikinius žaidimus; * pritaria muzikos įrašui instrumentais, atpažįsta smuiko, būgno, dūdelės grojimą; * vaidina stalo, lėlių teatrą, vaizduoja realistinį ir fantastinį siužetą, išplėtoja vyksmą keisdamas balso intonaciją ir kt.; * išbandys skaitmeninio piešimo, kitas dailės technikas.</p>	<p>* Dainuos liaudies daineles, jas aptars, atpažins muzikos instrumentus; * žais muzikinius žaidimus, klausytis ne tik vokalinės ir instrumentinės muzikos įrašų, bet ir gyvos muzikos, pasikviečiant į darželį profesionalius muzikantus; * vaidins, inscenizuos, kurs kaukes, rūbus; * pasigamins savo instrumentų ir tyrinės jų skambėjimo galimybes; * domės ir kurs kompiuterio, planšetės, šviesos stalvirš kitomis skaitmeninėmis priemonėmis; * kaups elektroninius arba popierinius vaikų kūrybos albumus, surengs parodą.</p>
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas – kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<p>* Tikslingai siekia daikto, rankos judėjimą suka akimis, pačiumpa, laiko daiktą ir kt.; * savarankiškai atsistoja, eina į priekį, šonu ir atgal, atsisėdęs ant riedančio žaislo stumiasi kojomis, pralenda pro kliūtis.</p>	<p>* Laisvai judės sporto salėje, vykdys užduotis, džiaugsis; * žais žaidimus, mokysis naudotis stalo įrankiais, būti savarankiškam.</p>	<p>* Išbandys įvairius sportinius judesius su priemonėmis (pasisiebus, ant kulnų, ant pirštų galų, einant siaura 5 cm. linija, gimnastikos suoleliu, lipant aukštyn-žemyn, nušokant, kt.); * domės, koks maistas sveikas ir naudingas, kad augtume ir būtume sveiki.</p>	<p>* Siūlys įvairių žaidybinių situacijų, skatinančių judėjimo įvairovę, tikslumą, atsakingumą, savikontrolę;* organizuoti bėgimo estafetes, įvairių šuolių žaidimus, šokinės per šokdynę, gumytę, lanką, žais žaidimus su priemonėmis; * tinkamai sutvarkys aplinką, kad joje būtų saugu, tvarkinga; dirbs komandoje;* kalbės apie kasdieninius gyvenimo įgūdžius, savo sveikatą ir saugumą.</p>

6. ŽMOGUS – APLINKOS KŪRĖJAS - AŠ GALIU

Vertybinės nuostatos: Siekti suvokti žmogaus kūno svarbą, pažįstant žmogaus raidos ypatumus, panašumus ir skirtumus. Skatinti vaikus pažinti pasaulį, suvokti juos supančią aplinką, jausti atsakomybę už aplinkos kūrimą ir saugojimą. Pajusti ryšį: praeitis-dabartis-ateitis, suvokti žmogaus indėlį kuriant pasaulio gėrybes, susipažįstant su profesijomis. Suvokti teises ir pareigas, įsisažmoninant įsipareigojimus už sukurtus daiktus ir jų naudojimą. Pastebėti žmogaus ir daiktų keitimosi linijas, modeliuoti, maketuoti, kurti ateities kalbą, muziką, judesį, piešinį – išreikšti neįprastomis priemonėmis.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sąskaitinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Pasako kelis žodžius norams išsakyti, daiktams, objektams įvardinti; * dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose mimika, žodžių kartojimu, veiksmis; * kartu su suaugusiu varto spaudinius, mato juose daiktus, reiškinius, išreiškia džiaugsmą, nusistebėjimą, reaguoja žodžiais į matomus įvykius. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis auklėtojos pasakojimo apie kūno dalis, žmogų; * kartu su suaugusiu deklamuos eilėraščių „Aš turiu galvutę vieną“, kt. * žais kalbinius žaidimus „Kas kur yra?“, „Čia galva, čia nosis“, „Kam ko reikia?“ (leliukui – barškučio, berniukui – mašinos, mergytei – lėlytės, tėčiui – motociklo, mašinos). 	<ul style="list-style-type: none"> * Stengiasi suprasti, ką pasakoja suaugęs apie keistus reiškinius, įvykius, gamtos stichijas, orų permainas; * pasakoja, ką jautė žiūrėdamas fantastinį filmuką, kuria tekstus, apibūdina įvykius; * pasakoja nutikimus, įvykius, sieja su žmonėmis, gyvūnais; * pasakoja apie kompiuterinius žaidimus, kalba ir supranta artimiausioje aplinkoje vartojamus kitos kalbos žodžius, jais „žaidžia“, bando juokauti „ateivių“ kalbomis. 	<ul style="list-style-type: none"> * Ryto rate kalbės, ko nori išmokyti, kaip mokysis, kokias naudos medžiagas ir priemones, iš kur gaus informacijos; * klausysis literatūrinių kūrinių apie žmogaus kūno sandarą „Širdelės kelionė“ ir kt., mokysis eilėraščių apie kūno dalis „Kaip nupiešti žmogų“; * kurs, fantazuos (kam reikalinga galva, rankos), spėlios, pasakos apie kūno dalių naudą, galią; * vartys R. Skėrio knygą „Ką žmonės dirba visą dieną?“, kalbės apie savo tėvelių darbą, spaudiniuose atpažins tėvus darbo vietose, kurs knygele „Mano tėvai darbe“; * kurs korteles, užrašys daiktų, žaislų pavadinimus, savo vardą simboliais; * žais kalbinius žaidimus, naudos erdvines, laiko sąvokas įvykiui nusakyti „Kada, kur taip buvo?“
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkalumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Kūno judesiais ir garsais išreiškia susidomėjimą, džiaugsmą, ilgesnį laiką pabūna linksmas, ramus, susikaupęs; * nuotaikų kaita; * bando atlikti naujus veiksmus, mokosi iš šalia esančių. 	<ul style="list-style-type: none"> * Iškylaus po darželio teritoriją: aplankys virtuvę, skalbyklą; * stebės kiemsargio, stalius darbą; * skaičiuos ir įvardins savo kūno dalis, žais pirštukų žaidimus, juos skaičiuos; * prieš nuotaikų veidukus, monstrus, robotus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Supranta, kad žmogus gali būti skirtingos nuotaikos; * atpažįsta emocijas pagal veido išraišką; * suvokia pasikeitimus aplinkoje, santykius tarp žmonių, pasako, komentuoja; * mėgsta išbandyti naujas priemones, neįprastą veiklą, siūlo savo sugalvotą. 	<ul style="list-style-type: none"> * Suvoks, kas esąs (berniukas ar mergaitė), lygins save su kitais, suvoks žmogaus keitimosi liniją; skaičiuos metus, amžiaus skirtumą tarp vaikų-tėvų-senelių, ieškos paveikslėliuose įvairaus amžiaus žmonių, pastebės bruožų, ūgio pokyčius; * matuos, pažymės vaikų ūgį, bandys užrašyti skaičiais, darys pėdų, delnų antspaudus, lygins; * sužinos apie profesijas, lankysis tėvų darbovietėse, vaikų bibliotekoje, muziejuje, gaisrinėje, pašte ir kt.

<p>Pasitikintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<p>* Džiaugiasi tuo, ką moka, stebi, bando daryti judesius, veiksmus su žaislais ir daiktais; * domisi aplinka, daiktais, juos ima, klausia, kas tai?, bando veikti su jais.</p>	<p>* Išbandys žaidimus su naujais žaislais, bus daktaru, žais parduotuvę, namus, kt.; * mėgdžios suaugusiųjų kalbą; * bandys nušluostyti stalą, sudėti stalo įrankius, padėti lėkštes, sudėti daiktus į nurodytas vietas.</p>	<p>* Pasako, ko nežino ir ką norėtų išmokti; * aptaria atliktus darbus, mažto, planuoja, ką darys toliau; * rodo iniciatyvą ieškant informacijos įvairiuose šaltiniuose, domisi, kaip reikės ir ką atlikti norint sukurti daiktą.</p>	<p>* Sąmoningai supras: aš matau, girdžiu, jaučiu šilumą, šaltį; suvoks, kad turi atmintį, gali galvoti, mažstyti, kurti. * Žinos, kad diena, kada gimsta žmogus, kasmet švenčiama kaip gimimo diena ir kasmet tampa didesniu, gabesniu, protingesniu, stipresniu; * dėlios dėlionės iš 60-100 detalių, teiks pagalbą, tarsis tarpusavyje; * dalyvaus teikiant pagalbą kitiems: ims šluotą, pašluostę, plaktuką, atliks darbinus veiksmus.</p>
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas-dailė, šokis, muzika, vizualinė raiška, vaidyba, laisva kūryba ir kt.</p>	<p>* Reaguoja į muzikos garsus, aplinkos daiktus, vaizdus, spalvingas knygečių iliustracijas, šokančius, vaidinančius vaikus; * intuityviai mėgdžioja, kas patinka.</p>	<p>* Pieš, lipdys, aplikuos žmogų; * dainuos dainelę, atliks įvairius judesius „Labas rytas, tau galvyte“ ar kt.; * lape darys potėpius, kurs spontaniškai įvairius spalvų derinius, pasakos, ką piešė; * konstruos su suaugusiojo pagalba iš kaladėlių, lego; * aprens lėlę puošniais rūbais iš spalvingų skiaučių, papuoš vieni kitus, vers karolius, puošis jais patys.</p>	<p>* Domisi, grožisi aplinka, pasaulio stebuklais knygoje, žurnaluose, artimoje aplinkoje; * džiaugiasi menine veikla, nori dainuoti, šokti, vaidinti, puošti, įdomiai, gražiai arba keistai atrodyti; * papasakoja savo įspūdžius apie matytus vaizdus, reiškinius, daiktus, pastebi detales; * grožisi gamtos spalvomis, formomis, garsais, ornamentais, moka džiaugtis darbo procesu, sukurtu rezultatu.</p>	<p>* Dainuos daineles apie kūno dalis „Labas rytas, tau galvyte“ ir kt., atliks judesius; * žais ratelinius žaidimus „Graži mūsų šeimynėlė“, „Tėvas atvažiavo“. * atvaizduos judesiais įvairias profesijas, darbus; * pieš mergaitę, berniuką, mamą, perteiks akių, plaukų spalvą; pieš, lipdys, aplikuos žmogų; * kirps, klijuos paveikslėlius ir sudarys knygelę „Tėvelių profesijos“; * kurs ateities namų, statinių, raketų, augalų, gyvūnų, drabužių, apavo, šukuosenų modelius, bandys pavaizduoti ateities žmones ir daiktus; * gamins, kurs daiktus iš antrinių žaliavų.</p>
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas – kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<p>* Padeda į vietą vieną kitą žaislą, daiktą, suvokia, kad reikia tvargyvensena, * derina akies, rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius; * sega, veria, mausto, meta, gauda, spiria kamuolį, stumia, ridena.</p>	<p>* Sporto salėje ridens, gaudys, mėtys, išpils, rinks kamuolius; * iš spalvotų kamuoliukų dės mozaiką, saulę ir t.t.; * ties takelį iš kėglių, virvės, žais žaidimą „Kur veda tas takelis?“, nueis į pabaisų, milžinų urvą, raganos trobelę, „skris“ ant raganos šluotos ir kt.</p>	<p>* Žaisdamas ir ką nors veikia stengiasi saugoti save ir kitus, jaučia atsakomybę už savo elgesį; * savarankiškai tvarkosi žaislus, priemones ir veiklos vietą; * žino, kaip saugiai elgtis su daiktais, laikosi saugaus elgesio taisyklių, mokosi budėti, palaikyti tvarką ir švarą; * suvokia sportinės veiklos prasmę, išbando sporto rūšis.</p>	<p>* Suvoks, koks svarbus yra žmogaus kūnas, saugos rankas, kojas, galvą, kitas kūno dalis atlikdamas įvairius pratimus (eidamas suolu, bėgdamas tarp kliūčių, jas peršokdamas), išbandys kitas sporto šakas; * įvertins savo sportiškumą, kūno jėgą; * žais sportinius žaidimus, atliks robotų judesius, ves riterių dvikovas, galynėsis porose, lenktyniaus estafetėse su įvairiomis priemonėmis, trauks virvę ir kt.; * rinks šiukšles, dės į tinkamas talpas, rūšiuos, išsiaiškės ir suvoks rūšiavimo svarbą pasauliui.</p>

7. JAUKU, RAMU IR KVEPIA LAUKIMU (etnokultūrinė)

Vertybines nuostatos: Supažindinti, gilinti vaikų žinias, ugdyti pagarbą mūsų tautoms, tradicijoms ir papročiams. Siekti, kad vaikai ugdytųsi požiūrį į darbą ir poilsį, jautrumą bendravimo būdams, išminčiai, patyrimui, perimant iš tėvų ir senelių. Ugdyti vaizduotę, klausantis sakmių bei pasakų, mokantis smulkiosios, dainuojamosios tautosakos kūrinėlių, dalyvaujant advento vakare.

Ugdomosios sritis	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 4 - 6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakytinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Supranta ir įsimena paprastus naujus žodžius; * noriai dalyvauja pokalbiuose, žaidimuose; * suaugusiųjų padedamas kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius; * atpažįsta mėgstamas knygėles, geba sieti paveikslėlius su juose vaizduojamais daiktais su tekstu; * įvairiomis rašymo priemonėmis kraigalioja linijas. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis trumpų pasakėkėlių", atpažins veikėjus paveikslėliuose; * naudosis kalbos turtinimo žaidimus: „A-a, liūlia", „Gaidys pupą rado" ir kt.; * klausysis linksmų istorijų, pašmaikštavimų, reaguos nuotaika, judesiais, atkartos. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausosi sekamų pasakojimų, skaitomų, įrašytų, kalba tarmiškai, įsimena mįsles, pajuokavimus, palyginimus; * kalba, pasakoja siedami su žmonėmis, tautos gyvenimu, įvykiais; * domisi senomis knygomis, rašytiniais tekstais, supranta nesudėtingą siužetą, aiškinasi; * supranta ryšį tarp knygos teksto ir iliustracijų. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis smulkiosios tautosakos, kitų kūrinėlių apie adventą, įsimins, atkartos; * išmoks kalėdinių burtažodžių, palinkėjimų, paseks sakmę; * pokštaus, šmaikštaus naudodami smulkiają tautosaką – dialogus, erzinius, pamėgdžiojimus; * mins mįsles apie senovinius darbus, papročius ir kt.; * pasakos, kaip leidžia vakarus šeimoje, pas senelius; * ruošis adventinei popietei.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas irmatavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkalumas).	<ul style="list-style-type: none"> * Atpažįsta artimus žmones, žaislus, daiktus; * pasako savo ir savo šeimos narių vardus, draugų vardus; * skiria žodžius mažai ir daug, skaičiuoja iki 5; * atpažįsta emocijų išraiškas; * atkakliai bando atlikti naują veiksmą, kartoja tai, kas pavyko; * mėgsta išbandyti suaugusiųjų pasiūlytą naują veiklą. 	<ul style="list-style-type: none"> * Dainuos lietuvių liaudies dainelę „Išėjo tėvelis į mišką", suvoks prasmę, kartos su draugais; * skaičiuos žvakeles, žaislus, eglutės šakas ir kt.; * siūlys žaisti adventinius žaidimus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas; * samprotauja apie tai, kad gamindami daiktus žmonės įdeda daug darbo; * domisi kokie daiktai buvo naudojami seniau, kaip jie pasikeitė; * suvokia praeitį, dabartį, ateitį; * atpažįsta ir atrenka skritulio, keturkampio formos daiktus, skiria daikto formą, dydį, spalvą; * supranta kitų emocijas ir jausmus, tinkamai reaguoja; * suaugusiųjų pasiūlytą veiklą atlieka susitelkęs, išradingai, savaip. 	<ul style="list-style-type: none"> * Susipažins su mūsų krašto tautiniais rūbais, senoviniais baldais, rakandais; * tyrinės tėvėlių, senelių atsineštus senovinius rankdarbius, drabužius, rakandus, skaičiuos, atras geometrines figūras juose; * ekskursija į muziejų: susipažins su senoviniais daiktais, aiškinsis kam jie skirti, mokysis lieti žvakes; * adventinio kalendoriaus kūrimas.

<p>Pasitikintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Didžiuojasi tuo, ką turi ir ką gali daryti; * tikisi ir suvokia, kad suaugusieji jį mėgsta ir priima ir padės; * laikosi suaugusiųjų prašymų ir susitarimų; * mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko veiksmus, žodžius, intonacijas; * stebi, klausia, veikia spontaniškai ir džiaugiasi, kad pavyko. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žais lietuvių liaudies žaidinimus: „Kieku kieku“, „Gegutė kūkavo“ ir kt.; * žais su savo mėgstamais iš namų atsineštais žaislais, mediniais šaukštais ir kt. 	<ul style="list-style-type: none"> * Jaučiasi šeimos, grupės narys, kalba apie šeimą, draugus; * juokiasi iš savo klaidų ar mažų nelaimių, jeigu jos nesukėlė rimtų problemų; * nusiramina, atsipalaiduoja klausydamasis ramios muzikos, pabuvęs vienas. * tikslingai atsineša žaislą iš namų; * rodo, prašo, siūlo, aiškina, nurodinėja, įtraukdamas kitus į žaidimus, bendrą veiklą; * pasako ko nežino ar dėl ko. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kalbės, diskutuos „Kas aš esu?“, „Mano ir kitų pomėgiai“ ar kiti; * organizuos šeimos dienas darželyje: perduoti šeimos advento tradicijas, pamokyti žaidimų, burtų ir kt.; * skatins ir palaikys vaikų draugystes, pasitikėjimą vienas kitu; * klausysis į svečius atėjusios močiutės pasakojimų, pratins atsakyti už save ir savo kalbas.
<p>Kūrybingumas meninė raiška, estetiškas suvokimas- dailė, šokis, muzika, vizualinė raiška, vaidyba, laisva kūryba ir kt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Mėgdžioja tai, kas jam patinka; * atpažįsta jau girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, ratelius; * mėgdžioja judesius, dviejų - trijų garsų melodijas, daineles, pirštukų žaidimus; * piešia spauduodamas, tapydamas, lipdydamas, konstruodamas, mėgaujasi procesu. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis Kalėdinių giesmelių, dainelių; * žais muzikinius žaidimus „Mūs ratelis mažas“, „Trep, trep kojele“ ir kt.; * priklijuos žvaigždutę, nykštuką ir kt. bendram darbe; * kurs darbelius iš siūlų, plunksnų, vilnos grupės papuošimui. 	<ul style="list-style-type: none"> * Mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba ir kita veikla; * dalijasi išpūdžiais po koncertų, spektaklių, parodų, renginių; * kartu su kitais dainuoja liaudies dainas, jaučia ritmą, dainavimą palydi ritmiškais judesiais; * kuria, konstruoja žaislus iš antrinių žaliavų, plėšo plunksnas ir t. t. 	<ul style="list-style-type: none"> * Vers šiaudelius, karoliukus, aplikuos žvaigždutes ir kitus žaislus puošybai; * darys Kalėdinius sveikinimus; * žais liaudies ratelius „Linelis“, „Aš pasėjau kanapėlį“, „Audėjėlė“ ir kt.; * plėšys plunksnas, kedens vilnas, narplios siūlus, kurs darbelius, džiaugsis; * darys senelių vaikystės žaislus: suktuką iš špūlytės, tarškyne, barškutį ar kt. * dalyvaus advento popietėje.
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas – kūno kultūra, sveika gyven-sena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Savarankiškai atlieka sportinius judesius, vykdo užduotis su priemonėmis ir be jų, drąsiau atlieka pratimus; * padeda žaislą į nurodytą vietą, tvarko, ragina draugus tai daryti; * supranta sveiko maisto skonį, kvapą, džiaugiasi, kad sveikas. 	<ul style="list-style-type: none"> * Sportuos salėje, atliks įvairius pratimus, sudės priemones į vietas, padedamas suaugusio; * nuotaikingai žais judriuo-sius žaidimus: „Katėpėlė“ ir „Paukšteliai lizdeliuose“; * skanaus sveikuoliškas salotas, nusakys skonį, dėkos ir kt. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pastovi ant vienos kojos, bėga keistamas kryptį, greitį, lipa ir nulipa, tiksliai atlieka judesius; * laipioja lauko įrenginiais; * žaidžia komandomis, derintami veiksmai; * kerpa žirklėmis tiesia ir vingiuota linija; * valgo tvarkingai, domisi koks maistas sveikas; * žino saugos taisykles veikloje. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žais žaidimus „Žiedas“, „Siūlai siūlai susivykkit“ ir kitus, laikantis taisyklių; * sportuos teisingai ir taisyklingai su priemonėmis ir be jų, vertins savo galimybes ir pastangas; * lavins ranką ir akį kirpdamas žirklėmis nubrėžta juosta; * prisimins ir naujai pažvelgs į saugos reikalavimus grupėje, salėse, kieme, gatvėje ir švenčių metu.

8. „RAUDONKEPURAITĖS PILIES PASAKA“

Vertybines nuostatos: netradiciniais ugdymo būdais ir metodais skatinti kurti, puoselėti, tobulinti ir gerbti įstaigos tradicijas; ugdyti pagarbą savo simboliams, bendruomenei ir supančiai aplinkai; skatinti meninę vaikų saviraišką kuriant įvairiomis meninės raiškos priemonėmis; susipažinti su „Raudonkepuraitės pasaka“, jos istorija, įtraukiant visus bendruomenės narius ir socialinius partnerius.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 m. žingsneliai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 m. žingsneliai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
<p>Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakytinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Klausosi skaitomų, pasakojamų kūrinėlių, naujų žodžių; * mėgdžioja suaugusiųjų kalbą; * vienu ar keliais žodžiais atsako į klausimus; * pradeda pažinti aplinkoje esančius simbolius; * rašymo priemonėmis kraigalioja linijas; * drąsiai imasi sudėtingos veiklos, kalbinamas bando veikimo būdus, o nepavykus prašo pagalbos. 	<ul style="list-style-type: none"> * Susipažins su darželio emblema, klausysis darželio himno, gimtadienio dainelių; * klausysis pasakos „Raudonkepuraitė“, bandys prisiminti visus jos personažus, analizuos jų išvaizdą, poelgius, bandys patys pasekti pasaką pagal amžiaus galimybes; * žais kalbos žaidimus (kartos auklėtojos tariamus žodžius, daiktų pavadinimus, vardus ir kt.) mokysis pamylavimų, pajuokavimų; * prieš pintą pintinėle, užpildydami ją vertikaliomis ir horizontaliomis linijomis. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai ir laisvai išreikšdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, jusdamas kalbos grožį; * atpažįsta ir rašinėja ar bando rašyti raides, žodžius bei simbolius, pradeda skaitinėti; * ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamas, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes; * deklamuoja eilėraštukus, užbaigia pasakas. 	<ul style="list-style-type: none"> * Prisimins darželio istoriją, simbolius ir tradicijas, klausysis darželio himno, mokysis ir dainuos jį kartu; * klausysis pasakos „Raudonkepuraitė“, bandys ją pasekti grupės draugams, analizuos pasakos veikėjus, vertins jų elgesį; * pajus bendruomeniškumo jausmą ir savo svarbą tęsiant įstaigos tradicijas, jaus atsakomybę už dalyvavimą šventėje, atliekant įvairias užduotis, skirtas „Raudonkepuraitės pilies pasakos“ šventei; * nurašys nuo kortelių pasakos pavadinimą, personažų sakomas frazes, bandys perskaityti ką parašė; * bandys parašyti/nurašyti mergaitei „Raudonkepuraitėi“ sveikinimą ir palinkėjimą; * kurs palinkėjimus.
<p>2. Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkalumas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Atpažįsta ir pavadina vis daugiau artimiausioje aplinkoje esančių daiktų, domisi jais, skiria atskirus gamtos reiškinius; * orientuojasi grupės, darželio, namų aplinkoje; pasako savo ir šeimos narių vardus; * geba išrikiuoti daiktus į vieną eilę, suranda tokios pačios spalvos daiktus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žiūrines „Raudonkepuraitės“ knygelę, išmoks atskirti, kur medžiai, gėlės, žolė, miškas, pieva ir kitus daiktus; * susipažins su Raudonkepuraitė, sužinos, kad taip vadinasi ir jų darželis; * „vedžios“ ir supažindins lėlytę Raudonkepuraitę po grupę (rūbinę, miegamąjį, prausyklą) ir kitas darželio erdves. 	<ul style="list-style-type: none"> * Įvardija ir aiškina socialinius, gamtos reiškinius, apibūdina save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus; * geba skaičiuoti, lyginti daiktų grupes, naudoti skaitmenis; * geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį, supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žinos darželio pavadinimą, pasakys savo namų adresą, vardą, pavardę; * bandys patys per kompiuterį įsijungti „Raudonkepuraitės“ filmuką, dainelę; * skaičiuos pintinėleje bandeles, lygins kurioje daugiau, kurioje mažiau, užrašys jų kiekį ant lapo skaitmenimis; * išrinks ir suskirstys grupelėmis vienas prijuostes, kepuraites pagal formą, dydį ar spalvą.

<p>3. Pasitikintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokyti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Kalba pirmuoju asmeniu „aš noriu“, „mano“, pasako kas jis yra – berniukas ar mergaitė, pavadina 5-6 kūno dalis, tikisi, kad suaugusieji ir kiti vaikai jį mėgsta ir priima; * rodo pasitenkinimą tvarka bei ritualais, žaisdamas kalba su savimi; * išbando įvairius konfliktų sprendimo ar savo interesų gynimo būdus (rėkia, neduoda žaislo, skundžiasi); * džiaugiasi tuo, ko išmoko. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žais su lėlyte Raudonkepuraitė žaidimus, įvardins – mergaitė; * išvardins ir parodys lėlytės, taip pat ir savo, kūno dalis: rankytės, kojytės, galvytė, nugarytė, pilvukas ir kt.; * supažindins Raudonkepuraitę su kasdienės veiklos ritualais; * mokysis mandagiai ir gražiai paprašyti norimo daikto ar žaislo, jei reikia – kantriai palaukti. 	<ul style="list-style-type: none"> * Supranta savo asmens tapatumą, priskiria save savo šeimai, grupei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, tikisi, kad kitiems jis patinka, gina savo teisę būti ir žaisti drauge su kitais; * elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsivardindamas geba nusiraminti; * supranta kas gerai, kas blogai; * suvokia mokymosi procesą, sprendžia problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> * Mokysis prisistatyti, pasakant savo vardą, pavardę, lytį, analizuos, kuo skiriasi mergaitės nuo berniukų; * sužinos kaip reikia tinkamai elgtis, norint patikti sau ir kitiems; * analizuos pasakų veikėjų elgesį – kas elgiasi blogai, kas gerai; * mokysis nusiramimo ir susitvarkymo būdų; * visi drauge kurs Raudonkepuraitės kelią pas senelę (ant ilgo popieriaus lapo), siekiant bendrumo jausmo ir pakantumo vienas kitam, bei mokyti dirbti drauge.
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas- dailė, šokis, muzika, vizualinė raiška, vaidyba, laisva kūryba ir kt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Emocingai reaguoja į klausomus kūrinčius; * kartu su kitais dainuoja gimtadienio, šventės dainas, žaidžia muzikinius žaidimus; * apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus, ir jais ritmiškai groja; * eksperimentuoja dailės priemonėmis ir medžiagomis, tyrinėja įvairius veikimo jomis būdus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis ir dainuos dainėles apie gimtadienį, Raudonkepuraitę, imituoju jūdėsiais; * prieš, dažys aplikuos, puoš Raudonkepuraitės kraitelę, skrybėlę, prijuostę, vilką, senelę; * lipdys Raudonkepuraitės kraitelę, bandeles, gimtadienio tortą; * pirštukų ar kempinių pagalba nušampuos prijuostę, kepuraitę Raudonkepuraitei; * dalyvaus gimtadienio šventėje. 	<ul style="list-style-type: none"> * Spontaniškai ir savitai reiškia išgyvenimus, mintis, emocijas, patirtas muzikuojant, šokant, vaidinant, piešiant, kuriant; * pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, dalijasi išgyvenimais, išpūdžiais; * klausosi įvairios muzikos, kuria muzikinį sveikinimą; * kartu su kitais, kuria bendrus dailės darbus; * eksperimentuoja kompiuterinėmis technologijomis. 	<ul style="list-style-type: none"> * Seks „Raudonkepuraitės“ pasaką, ją inscenizuos, bandys keisti siužetą; * kurs ketureilius Raudonkepuraitę; * įrengs kampelį mergaitei (aprengs lėlytę, pastatys jai namelį, mišką ir pan.); * puoš grupę gimtadienio šventei; * aplikuos Raudonkepuraitės skrybėlę, prijuostę, sijoną, pintinėle; prieš, dažys, lipdys senelę, vilką, Raudonkepuraitę; * dainuos gimtadienio, šventės dainas, žais muzikinius žaidimus; * dalyvaus gimtadienio šventėje, atliekant reikiamas užduotis, surengs parodą.
<p>5. Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas –kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Savarankiškai valgo ir geria, pasako ko nori, ir ko nenori valgyti; * atsispirdamas abiem kojom pašoka nuo žemės, nušoka nuo laiptelio, spiria kamuolį; * valgo, skanauja vaises, suvokia šventės prasmę. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žais žaidimą „Svečiuose – Raudonkepuraitė“ – vaišins lėlytę, pagirdys ją iš puodelio, pamaitins šaukšteliu ir pan.; * iš savo lėkštės bandys šaukštu įdėti žirnių, pupų ar kruopų į lėkštę Raudonkepuraitei; * tvarkysis grupės aplinką šventei, dės žaislus į jiems skirtą vietą. 	<ul style="list-style-type: none"> * Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus; * tvarkingai valgo, dengia šventiška stalą, savarankiškai atlieka savitarnos veiksmus; * saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi jį supančioje aplinkoje. 	<ul style="list-style-type: none"> * Sporto salėje šliauš suoliuku pirmyn ir atgal, pakėlus/ nuleidus kojas, ropos suoliuku į priekį ir atgal, užlips ant suoliuko ir nuo jo nušoks ant dviejų kojų, eis siauru suoliuku, mėtys kamuolį vienas kitam stengdamiesi sugauti; * parengs vaises ir pamaitins į svečius atėjusią „Raudonkepuraitę“; * pakartos saugaus elgesio taisykles grupės ir darželio aplinkoje.

9. KAS TU ESI, ŠVIESOS UGNELE? -KALĖDŲ STEBUKLAI

Vertybines nuostatos: siekti, kad vaikas pajustų nenutrūkstamą laiko tėkmę, intuityviai sietų šviesą su šiltu bendravimu, gerais darbais, gyvybe žemėje, sužinotų apie ugnies atsiradimą, suvoktų dangaus šviesulių judėjimo ir žmogaus gyvenimo panašumus. Kurti ir puoselėti vertybes, tradicines apraiškas, ruošiantis Kalėdų šventei.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 m. žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakytinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Supranta elementarius kalbančiojo klausimus, prašymus, įdėmiai klauso; * išgirsta naujus žodžius, naudoja žaidimuose; * kalba ir klausia apie tai, ką matė, girdėjo; * domisi filmukais, kalba apie juos; * kartu su suaugusiuoju skaito knygeles, domisi paveikslukais. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis pasakojimų apie ugnį, švieselę, saulutę, mėnulį, žvaigžduotes; * žais liežuvėlio, pirščiukų žaidimus, išreikš jausmus žodžiais; * vartys kalėdines knygytes, žiūrines paveikslėlius, rodys piršteliu; * džiaugsis spalvotais šviečiančiais – grojančiais žaislais: kiškučiu, seniu besmegeniu, knygutėmis. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausio aplinkinių pokalbių, sekamų pasakų, kalba patys sau, kitam, apie tai ką jaučia girdi; * taisyklingai taria daugumą žodžių, garsų, supranta sudėtingesnio turinio tekstų; * domisi enciklopedijomis, kitomis informacinėmis priemonėmis, seka girdėtas ir savo sukurtas pasakas, deklamuoja; * domisi knygutėmis, bando skaityti, ieško žinomų raidelių, pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide, kompiuteriu rašo raideles, žodžius, žaidžia žaidimus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysi pasakų, padavimų, eilėraščių apie šviesą, šilumą, ugnį; * sužinos, kam ugnis reikalinga, kas yra šviesa ir tamsa, vakare stebės apšviestą gatvę; * vartys knygeles, dėmesį skirdami ne tik paveikslėliams, bet ir tekstui; * kalbės, diskutuos, žiūrines paveikslus, kaip reikia elgtis su ugnimi, kurs pasakojimus („Kas būtų, jei nešviestų saulė“). * knygelėse ieškos žinomų raidžių, jas pieš, kopijuos; * skaitys, enciklopedijoje apie gamtos kūnus bei reiškinius; * kurs Advento kalendorių, puoš piešinukais aplikacijomis, skaičius kiek dienų liko iki Kalėdų.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkalumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Apžiūrinėja, liečia šypsosi, krykštuoja, kai mato kalėdinius žaislus, knygas ir kt.; * žaidžia greta kitų vaikų su kaukėmis, salėje; * rodo iniciatyvą puošiant grupę: ima žaislus, duoda ir pan.; 	<ul style="list-style-type: none"> * Stebės degančią žvakutę, lemputę, patirs, kad ji skleidžia ne tik šviesą, bet ir šilumą; * žais kūrybinius žaidimus apie nykštukus, žvaigždeles, saulutę; * mokysis džiaugtis naujais žaislais, kaukėmis, personažais, kt. 	<ul style="list-style-type: none"> * Domisi dangaus kūnais, gamtos reiškiniais, paaiškina; * skaičiuoja daiktus, lygina, padalina į lygias dalis ir kt.; * atpažįsta ir atrenka kvadrato, skritulio ir trikampio formos daiktus; * skiria kairę ir dešinę, dēlioja nuo mažiausio iki didžiausio, matuoja ir t. t. 	<ul style="list-style-type: none"> * Atliks įvairias užduotis: darys spalvų liejinius, varvins vašką į vandenį ir ant popieriaus, stebės susidariusias formas; * išmoks pasakyti Kalėdinį linkėjimą draugams, suaugusiems; * diskutuos, kaip papuošti grupę, kaip gaminti žaislus, numatys vietą eglutei, tarsis, kokiomis priemonėmis puoš; * matuos grupėje esančius daiktus, žais su smėlio laikrodžiu.

<p>Pasitikintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<p>* Domisi, džiaugiasi, apžiūrinėja, ragauja, varto, siūlo draugams; * Žino ko nori dovanų, džiaugiasi papuošta aplinka, rodo ir pasakoja suaugusiems.</p>	<p>* Pamatys, pastebės, susidomės, apžiūrės, tyrinės atneštus į grupę naujus žaislus, draugiškai dalinsis jais, klausinės „Kas čia?“; * daug kartų atkakliai bandys atlikti naują veiksmą; * ieškos pasislėpusių žaislų, žais, džiaugsis.</p>	<p>* Supranta, pasako kaip jaučiasi, ko nori pats, ko draugas; * vertina save ir kitus, stengiasi laikytis susitarimų, taisyklių, bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio; * aiškina, nurodinėja įtraukdamas suaugusį į žaidimą, pasako ko nori išmokti ir ką išmoko.</p>	<p>* Komandomis spręs įvairius galvosūkius, kryžiažodžius, džiaugsis pergale; * sieks įgyvendinti susitarimus dėl pasiruošimo šventėms (advento kalendoriaus dovanos, eglutės žaislai – neliesti vienam ir pan.); * tarsis, diskutuos dėl grupės papuošimo, dėl šventės renginio su draugais ir suaugusiais, gebės išsakyti savo nuomonę.</p>
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas-dailė, šokis, muzika, vizualinė raiška, vaidyba, laisva kūryba ir kt.</p>	<p>* Reaguoja į muzikos garsus, melodijas, klausos muzikos; * judesiais reaguoja į muziką, šypsosi, džiaugiasi, ploja, trepsi; * piešia storu pieštuku, teptuku, kreidele, pieštukais kalėdinius žaislus, ugnele, žvaigždę; * dalyvauja renginiuose, dainuoja, šoka ir kt.</p>	<p>* Dainuos, klausysis vaikiškų dainelių apie eglutę, Kalėdų senelį; * žais kalėdinius muzikinius žaidimus, skambins varpeliais, gros barškučiais, ieškos paslėptų žaisliukų; * pieš saulę, mėnulį, žvaigždes, aplikuos nykštuką, dažys nykštuko namelio sienas; * ruošis ir dalyvaus šventėse.</p>	<p>* Kartu su draugais dainuoja, klausosi muzikos, žaidžia įvairius žaidimus, šoka improvizuoja, vaidina; * piešia, kuria koliažus, spalvina, karmo, konstruoja iš popieriaus erdvines figūras; * kuria netikėtus vaizdus, mėgaujasi savo atradimais; * žaidžia kompiuteriu savo mėgstamus žaidimus.</p>	<p>* Dainuos ir žais liaudies žaidimus, daineles, muzikinius ratelius, ruošis advento popietei; * kurs vaidinimus, darys kaukes su pedagogų, tėvelių pagalba; * deklamuos eilėraščius, seks pasakas, mins mįsles, gamins žibintus, žvakes; * aplikuos, pieš, kljuos gerus ir blogus darbus, karpys žvaigždutes, gamins žaisliukus eglutei puošti; * stebės papuoštą miestą, aplankys miesto eglę ir kt.</p>
<p>Sveikas ir saugus fizinis aktyvumas – kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<p>* Savarankiškai žingsniuoja, bėgioja, pirmyn atgal, pralenda pro kliūtis, padeda žaislą į nurodytą vietą; * geba susitvarkyti žaislus, daiktus, padėkoja, atsiprašo ir kt.</p>	<p>* Žais judriuosius žaidimus „Eik pas mane“, „Aš tave pagausiu“ ar kt.; * nešios žaisliukus takeliais, statys bokštelių, žais su prisukamais žaislais, mašinomis, traukinukais; * pramogaus lauke, važinėsis rogutėmis, čiuožinė, bėginės sniego takeliais, grūdinsis.</p>	<p>* Atlieka savarankiškai pratimus, sportinių žaidimų elementus, žaidžia komandomis; * savarankiškai apsirengia ir nusirengia, susideda rūbus; * žino, kaip elgtis saugiai gatvėje, pasitiki savimi ir kitais.</p>	<p>* Mokysis pagrindinių ėjimo, bėgimo, šokinėjimo judesių, žais judriuosius komandinius žaidimus, estafetes; * išbandys save lauko aikštelėje: žais, slidinė, čiuožinė, statys sniego pilis, lipdys senį besmegenį; * maitins paukštelių lesyklėlėse; * serviruos šventiškai stalą, puoš pačių pagamintomis snaigėmis, tvarkys ir puoš grupę, ruošis susitikimui su Kalėdų seneliu, pokštaus, gudraus, lenktyniaus, linksminsis, džiaugsis dovanėlėmis.</p>

10. RIEDA RATAI, SUKAS DIENOS IR METAI...

VERTYBINĖS NUOSTATOS: siekti, kad vaikai pajustų ir išgyventų į dienos ritmą – metą nuo ryto iki vakaro; darbeliais ir žaidimais „matuotų“ dienos ilgumą, permanytų metų laikų kaitą, jų pasikartojimo ritmą, pastovumą; džiugiai išgyventų įvairių metų laikų teikiamų pramogų pojūtį, laukimą, viltį. Gebėtų vertinti metus nuveiktais darbais, naujai atsiradusiais gebėjimais, pokyčiais.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 m. žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakytinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	* Kartoja garsus, palydi judesiais, čiauska, kalbina draugus; * supranta suaugusio ir vaikų kalbą, atlieka užduotis; * sako eilėraštką, sakinius apie metų laikus kartu su visais.	* Klausysis skaitomų, CD įrašų ir kt. kūrinų apie metų laikus; * žiūrės paveikslėlius, kalbės žodžiais, trumpais sakiniais; * išgirs palyginimų apie dieną ir naktį, šviesą ir tamsą, saulę ir mėnulį ir kt.	* Pasako savaitės dienų, mėnesių pavadinimus, įvardija pagrindinius požymius ir atpažįsta pirmas raides pavadinimuose; * kalba natūraliai, atsižvelgdamas į esamą situaciją, įtraukia kitus į pokalbį.	* Klausysis literatūrinių kūrinėlių apie metų laikus; dainuos, deklamuos, žiūrės ir aptars filmukus, atpažins metų laikų požymius; * kirps raides, komponuos užrašus, kopijuos nuo kalendoriaus ar kt.; * įsimins mįslių, patarlių, priežodžių, palyginimų apie metų laikus, kurs ketureilius, vaizdingai deklamuos draugams.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos apžinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkaklumas.	* Suvokia paros dalis, jas bando pavadinti, pavadina; * skiria atskirus gamtos reiškinius, įvardija 1,2,3, skaičiuoja ir pan.	* Susipažins su paros eiliškumu: rytas, pietūs, vakaras, naktis, sies su paros darbų ritualais; * judesiais imituos oro kaitos požymius – lietu, saulę, šaltį, vėją ir kt; * žais edukacinius žaidimus („Šilta – šalta”, „Diena – naktis”), išreikš džiugesį; * pastebės oro permainas (sninga, lyja), emociškai reaguos, džiaugsis.	* Žino ir suvokia dienos, metų ritmą, susidaro dienos savaitės, mėnesio, metų darbėlių planą (juosta, metų medis ir kt.); * geba lyginti, analizuoti dienos, paros dalių, metų laikų trukmę; * pažįsta ir geba naudoti įvairias laiko matavimo priemones (laikrodžiai, kalendoriai, medžių rievės ir kt.); * skaičiuoja, lygina metų laikų požymius, derina su spalvomis.	* Stebės kalendorių, domėsis skaičiais: kiek mėnesių yra metuose, kiek dienų turi savaitė ir pan., juos skaičiuos; * mokysis mėnesių vardus, pažins skaičius laikrodyje; * gamins spalvotas korteles žaidimams, skirtiems įsiminti savaitės dienas; * žais su rūbų kortelėmis, grupuos jas pagal metų laikus; rengs lėles, rūbus pritaikydami metų laikui; * stebės metų laikų požymius, žymės atitinkamomis spalvomis; suvoks metų laikų pasikeitimą, skirtumus, juos apibūdins; * keliaus į parką, mišką, gamtos (požymių įžvalgai); * ant skritulio formos lapo, balta ir juoda spalvomis aplikuos paros išraiškas; * pildys metų laikų kalendorių sutartiniais ženklais.

<p>Pasitinkintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<p>* Stebi kitus, šypsosi, džiaugiasi, bando žaisti ir reikšti emocijas; * išgirsta ir suvokia kitų vaikų, suaugusių prašymus, juos vykdo.</p>	<p>* Žais su kitais drauge, stengsis būti atsargus, bandys išsakyti jausmą; * pats tvarkys savo daiktus, jausis svarbus.</p>	<p>* Pritaiko turimas žinias apie žmogaus darbų ir aprangos ypatumus, atsižvelgiant į skirtingus metų laikus; * suvokia, kodėl reikia taip rengtis, geba paaiškinti; * drąsiai bendrauja su kitais, kreipiasi pagalbos į suaugusius, išsako jausmą.</p>	<p>* Žais su bendraamžiais edukacinius žaidimus apie augalus, gyvūnus, spalvas; parinks žodžius („šalta - balta” ir pan.), tinkančius tam tikram metų laikui; * tvarkys savo daiktus, žaislus, ragins tai daryti ir kitus; * vertins savo ir kitų poelgius, išsakyti jausmą, džiaugsis pasiekimais.</p>
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas – dailė, šokis, muzika, vaidyba, vizualinė raiška, laisva kūryba ir kt.</p>	<p>* Pieštuku, teptuku, kreidele baksnoja, brauko, spaudinėja palikdamas pėdsakus; * skambant muzikai ritmiškai ploja, trepsi, barškina barškutį ir pan.; * spontaniškai reiškia emocijas, įsijungia į laisvą judesių atkartojimą kartu su kitais.</p>	<p>* Stebės piešinius, paveikslus apie metų laikus, sužinos naujų žodžių, bandys kartoti, įsiminti ir pan.; * pieš, aplikuos, spalvins saulutę, mėnesėlį, dieną, naktį, kt.; * dainuos dainelę apie saulutę, judės pagal muziką, imituos judesiais nuotaikas; skirs muziką.</p>	<p>* Perteikia metų laikų nuotaikas įvairioje meninėje veikloje; * įvardija metų šventes, išsako džiaugsmą, patirtį, kartoja išmokus kūrinėlius švenčių metų; * dainuoja naujas daineles, kuria įvairia technika piešinius, inscenizuoja metų laikus ir pan.</p>	<p>* Kurs metų laikų paveikslėlius; pieš, aplikuos, lipdys reiškinis, įvykius, pasitaikančius gamtoje; * vartys žurnalus, laikraščius, atras paveikslėlius su metų laikais, lygins su savo ir draugų kurtais; * pasveikins dieną dainele, eilėraštuku; * grupėje padarys metų medį; * naudodami įvairią techniką kurs žiemos, pavasario, vasaros ir rudens paveikslus; * kurs, gamins plakatus, diagramas grupelėmis, kūrybiškai pristatys draugams; * naudosis smėlio stalu, išreikšdamas savo emocijas ir skatins tai daryti kitus.</p>
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas ir kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<p>* Savarankiškai atsisitūpi, lipa, atsitūpia, pasilenkia, paima, meta sniego gniūžtes; * derina akies ir rankos judesius, tiksliau atlieka judėjimo užduotis.</p>	<p>* Pramogaus lauke: važinėsis rogutėmis, čiuožinė, lipdys sniego gniūžtes ir mėtytis jomis; * žais judrius, ratelinius ir kitus žaidimus, skatinačius tikslingai judėti, naudos priemones ir pan.</p>	<p>* Atpažįsta, pastebi parke, miške gamtos vaizdus, juos analizuoja, lygina su kitų metų laiko vaizdais, grožisi; * žino ir suvokia rūpinimosi paukšteliais svarbą, jais rūpinasi; * taiko ir kuria judesius, tinkamus metų laikams; * žaidžia po vieną, grupelėmis ir visi, laikosi susitarimų; * žino sveikos gyvensenos ugdymosi žingsnius visais metų laikais.</p>	<p>* Aplankys kiekvieną darželio grupę, linkėdami gerų darbų prasidedančiuose metuose, bendraus; * eksperimentuos su ledo, sniego gabaliukais; * gamins dovanėles paukšteliams, pakabins jas aikštelėje, stebės apsilankančius paukštelius, rūpinsis miško gyventojais; * imituos judėjimą: slidėmis, dviračiu, laivu – ratu su stotelėmis - užduotimis, žais judrius ir raminančius žaidimus apie metų laikus; * suvoks metų laikų kaitą, derins aprangą, darbus, pramogas, planuos ir tinkamai elgsis; * sužinos, išbandys sveikos gyvensenos ugdymosi žingsnius galimus įvairiais metų laikais.</p>

11. MAMA ŽIEMUŽĖ ANT ŠALTUKO POKŠTAVO IR ŪŽĖ

Vertybinės nuostatos: siekti sudaryti sąlygas įgyti įvairios pažintinės ir fizinės veiklos patirties, padedant įvaldyti judėjimo įgūdžius, stiprinant sveikatą per gamtos pažinimą, prasimanant pramogų ir nerūpestingo šėlsmo gamtoje. Pratinti jausti savo fizinio gebėjimo ribas, nuovargį, mokyti atsipalaiduoti. Surengti kuo daugiau sportinių žaidimų gamtoje su sniegu, ledu, šalčiu. Padėti pažinti vietinės kultūrinės bendruomenės praktikuojamų judriųjų ir sportinių žaidimų tradicijas bei perkelti į mūsų dieną gyvenimą.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 žingsneliai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 žingsneliai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakytinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Supranta elementarius kalbinančiojo klausimus ir prašymus; * komunikavimui vartoja įvairius garsus ir judesius: čiauška, kartoja, mėgdžioja; * varto knygeles, prašo paskaityti; * įvairiomis rašymo priemonėmis kraigalioja vertikaliomis ir horizontaliomis linijomis. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žiūrės paveikslėlius, mėgins papasakoti, ką mato, t.t.; * žiūrės filmuką apie žiemos išdaigas, pasakos; * skirs paveikslėlius su žiemos atributika ir kurs knygutę; * pieš apvalias, horizontalias ir vertikalias linijas, naudos įvairią techniką (dažus, pagaliukus, teptukus ir kt.) * iš plastilino lipdys varveklis, šaldys ledą, tirpdys. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kalba, seka, deklamuoja žiemos pramogų tema; * kalba ir pasakoja, ką jaučia ir jautė, veikia ir veikė, mato ir matė, girdi ir girdėjo, ką sužinojo, suprato; * išgirsta pirmą, paskutinį žodžio garsus; * klausosi įvairaus turinio tekstų, juos skiria; * keverzoja raides, simbolius, domisi rašymo priemonėmis, bando rašyti planšetiniu kompiuteriu. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kalbės, diskutuos temomis: „Kodėl reikia grūdintis ir stiprinti sveikatą“, „Kodėl sportininkai tokie stiprūs“ ir kt.; * nusiteiks išklausti kitą, išreikšti save ir savo patirtį kalba; * klausysis ir supras kitų kalbėjimą, kalbės su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreikšdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis; * kurs ir gamins rankų darbo knygeles su nukopijuotais sakiniais, žodžiais, raidėmis; * domės rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu; * atpažins ir rašinės raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradės skaitinėti.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkalumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Atpažįsta artimus žmones, žaislus, daiktus, aplinką, orientuojasi, skiria atskirus gamtos reiškinius; * skiria žodžius: mažai (vienas, du) ir daug; * žaisdamas stengiasi rasti reikiamą formą, dydį ar spalvą, išreiškia džiaugsmą, liūdesį ir kt. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pažais žaidimą, atpažįstant daiktus; * stebės gamtos reiškinius (sninga, žvarbu, šalta, varvekliai, ledas ir kt.); * lies sniegą, žais su juo, sužinos jo savybes; * skirs daiktus, esančius piešinėliuose ir gyvoje aplinkoje. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pasakoja apie esamą metų laiką, būdingus požymius, tradicines šventes, galimas pramogas; * domisi gamtos reiškinais, pasakoja apie pramogas su šeima; * nurodo kryptį, naudoja žodžius: pirmyn - atgal, kairėn - dešinėn, aukštyn - žemyn. 	<ul style="list-style-type: none"> * Įgys gebėjimų, žinių apie galimybę grūdintis ir stiprinti sveikatą žiemos metu bei pramogauti; * rengs sportinės pramogos planą, dalyvaus joje, jaus šalia esančius draugus, bus atsakingas už save ir kitus; * susipažins su mieste ar rajone žiemą vykstančiais renginiais; * kurs ir pildys žiemos kalendorių sutartiniais ženklais.

<p>Pasitikintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Pradeda pajauti savo kūno buvimą; apžiūrinėja, tyrinėja jų judėjimą; * džiaugiasi savo galiomybėmis, parodo prieraišumą prie besirūpinančio juo; * veikia savarankiškai ir tikisi pagalbos, bendrauja bendraamžiais; * audringai reiškia savo teises, mokosi iš suaugusiojo pasakymų. 	<ul style="list-style-type: none"> * Skambant muzikai judės, plos rankytėmis, pasitelkdamas visas kūno dalis; * žais įvairiuose sudarytose žaidimų erdvėse; * žais lauke, džiugias emocijas lydės sniegas, važinėjimas rogutėmis, sniego gniūžčių lipdymas ir kt.; * jausis svarbus, mylimas. 	<ul style="list-style-type: none"> * Prasimano pramogų, valdo kilusias savo ir kitų emocijas; * jausmus išreiškia veiksmais ir žodžiais, mimika; * susijaudinęs, išsigandęs kreipiasi pagalbos. 	<ul style="list-style-type: none"> * Gebės nusakyti savo vidinę būseną: nuovargį, liūdesį; * gebės rasti būdą relaksacijai (judrią veiklą keisti ramia ir pan); * laikysis susitarimų, elgsis mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bandys kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus.
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas – dailė, šokis, muzika, vizualinė raiška, vaidyba, laisva kūryba ir kt..</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Reiškia emocijas, norus įvairiomis balso intonacijomis, veido mimika; * reiškia išpūdžius dailės priemonėmis; * dainuoja, klausosi muzikinių pasakų ir atlieka kitą veiklą, susijusią su girdimuoju suvokimu; * apžiūri paveikslėlius, pasako savus žodžius, garsus, kuria piešdami. 	<ul style="list-style-type: none"> * Ras priemones meninei veiklai, rodys iniciatyvą tyrinėjant, maišant dažus, lipdant formas iš plastilino; * stebės spektaklius, filmukus, žais judrius, ramius žaidimus, kurie suteiks džiugių emocijų; * surengs žiemos išdaigų šventę lauke; * pratintis prie arbatos gėrimo ritualo; * dainuos daineles, klausys muzikos, judės. 	<ul style="list-style-type: none"> * Piešia sniege, lipdo įvairias figūras, kuria ledo skulptūras; * piešia, lipdo, aplikuoja žiemos ir sporto tema; * kuria ir žaidžia muzikinius žaidimus, improvizuoja pldamas, trepsėdamas, šokdamas, kurdamas penkių šešių natūralių judesių seką; * klausosi įvairaus stiliaus muzikos kūrinų ir spalvomis ar piešiniu spontaniškai perteikia kilusius išpūdžius. 	<ul style="list-style-type: none"> * Išreikš nuotaikas įvairioje meninėje veiklose (dailėje, muzikoje, judesyje ir kt.); * žaisdami atsipalaiduos, kurs matytų situacijų fragmentus, panaudos tikrus daiktus, reikmenis, drabužius; * dainavimą palydės ritminiais judesiais; * eksperimentuos dailės medžiagomis ir priemonėmis, atrasdamas spalvų, linijų, formų, faktūrų įvairovę; * kurs arbatoms susidėti maišelius.
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas – kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas .</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Tikslingai siekia daiktų; * keičia kryptis, greitį, orientaciją, klauso žodžio; * savarankiškai valgo ir geria iš puoduko, taisyklingai bando laikyti įrankius, žino, ką galima ir ko ne. 	<ul style="list-style-type: none"> * Gilins kasdieninius įgūdžius (aprengti lelytę, pasūpuoti meškiuką ir kt.); * sporto salėje pasirinks judančias priemones; * susikurs ramybės kampelį, pasidarys radinukų dėžutę, dalyvaus sportinėse pramogose, tyrinės sniego struktūrą; * pažins žiemos būtį. 	<ul style="list-style-type: none"> * Sportuoja, žaidžia, grūdinausi, atlieka praktines užduotis relaksacinėje, sporto salėje; * ruošia vaistažolių arbatą, geria per šiaudelį, burbuliuoja, žino, kad sveika; * stovi, vaikšto, sėdi taisyklingai; * čiaudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį. 	<ul style="list-style-type: none"> * Ruošis ir dalyvaus sportinėse pramogose; * ieškos ekstremalių judesių: galynėsis, trauks roges, virvę, dalyvaus sportinėse pramogose tarp grupių, jausis atsakingi už save ir kitus; * gers įvairių žolelių arbatą, burbuliuos, uostys, apžiūrės, nusakys jų skonį ir kvapą; * aptars sveikatos rūpinimosi žingsnelius, jų laikysis.

12. MANO MIESTAS, MANO KRAŠTAS, MANO LIETUVA

Vertybinės nuostatos: Ugdyti pasididžiavimą, meilę savo kraštui ir artimam žmogui, pagarbą gimtajai kalbai, tarmėms, šeimos ir giminės tradicijoms; pažinti ir branginti savo šalies simbolius. Mokyti kurti gėrį ir grožį, skatinant pajautą jog vaikas yra labai svarbus savo šeimai, gimtajam miestui, kraštui, valstybei.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakytinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Supranta elementarius kalbančiojo klausimus, prašymus, geba veiksmis, žodžiu atsakyti; * kalba apie tai ką matė; * kartu su suaugusiu deklamuoja eilėraščius, * domisi knygelėmis, žiūrinėja paveikslėlius, piršteliu juos parodo; * įvairiomis rašymo priemonėmis spontaniškai brauko lape. 	<ul style="list-style-type: none"> * Susipažins su Lietuvos Respublikos simboliais; * klausys giedamos Tautiškos giesmės; * vartys knygeles, dėmesį skirdamas paveikslėliams, prašys paskaityti; * įvairiomis rašymo priemonėmis „kraigelios“ vertikalias ir horizontalias linijas, džiaugsis darbu; * domėtis galimybe rašyti, piešti planšete, kompiuteriu. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausosi aplinkinių pokalbių, sekamų pasakojimų, skaitomų, deklamuojamų kūrinių, gyvų įrašų apie Lietuvą; * pasakoja, kalbasi apie matytus filmus, televizijos laidas; * seka girdėtas ir savo sukurtas istorijas apie savo miestą, šalį; * supranta knygelės, pasakojimo, pokalbio turinį, įvykių eigą; * išgirsta visus atviro skiemens garsus, pasako juos eilės tvarka; * domisi raidėmis, pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide; * kopijuoja raideles, paprastus žodžius. 	<ul style="list-style-type: none"> * Diskutuos apie savo miestą, kraštą, Lietuvą, prisimins įstaigos, miesto, šalies atributiką; * tyrinės Lietuvos žemėlapi, atras savo šalį, jos vėliavą pasaulio žemėlapyje; * klausysis pasakų, eilėraščių, dainelių apie savo miestą, Lietuvą, vartys enciklopedijas, žurnalus, fotoalbumus, aptars iliustracijas ir kt.; * kalbės apie kaimą ir miestą: žmonių darbus, gamtą, kraštovaizdį, gamtosaugą; * klausysis pasakojimų apie savo miesto, Vilniaus įkūrimą, išmoks patarlių, priežodžių, mįslių, eilėraščių apie savo kraštą; * iš raidžių dėlios Lietuva, Šilutė, Vilnius ir kt.; * mokysis giedoti Lietuvos himną; * kurs knygeles apie savo miestą, šalį, „užrašys“ raidėmis pavadinimus.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkalumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Domisi aplinka, savo šalies simboliais; * skaičiuoja vėliavos spalvas, džiaugiasi; 	<ul style="list-style-type: none"> * Tyrinės save, mamą, tėtę; * žais žaidimus, kur vaikas prisimins apie save (vardą, kas jis toks, mergaitė ar berniukas, kiek metų, tėvėlių darbą, savo šalį Lietuvą). 	<ul style="list-style-type: none"> * Pažins gyvenamosios vietos objektus, pasakys miesto gatvę, kurioje gyvena, vardą ir pavardę; * pasakos apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas, įvardys kelis žinomus gimtojo miesto objektus; * pasakys savo šalies ir sostinės pavadinimą, parodys žemėlapyje Lietuvą, Vilnių, savo miestą ir kt. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žvalgysis ir susipažins su informacija interneto puslapyje www.lietuva.lt; * pažins Lietuvos, Šilutės simbolius, žinos ir lygins, atpažins Lietuvos vėliavą, himną, herbą, tautinę juostą, stebės gimtinės gamtos vaizdus ir kultūros paminklus, sužinos apie praeities žmonių kovas už Lietuvos valstybę.
Pasitikintis savimi: savivoka,	<ul style="list-style-type: none"> * Jaučiasi svarbus, atpažįsta save ir kitus 	<ul style="list-style-type: none"> * Pasitiks ir išlydės kitus su šypsena; 	<ul style="list-style-type: none"> * Supranta, kad turi savo norus, ketinimus, pasako kaip jaučiasi, 	<ul style="list-style-type: none"> * Pasiūlyti veiklos tyrinėjimams; mano skirtumai, ir kitų pomėgiai, jausmai;

<p>savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<p>nuotraukose, pavadina; * džiaugiasi didėjančiomis galimybėmis judėti ir atlikti veiksmus; * mėgsta žaisti greta kitų, stebi jų veiką; * audringai reiškia teises į savo daiktus, žaislus, nori kito vaiko jam patinkančio žaislo.</p>	<p>* palaikys draugystę su kitais, skirs dėmesio, domėsis ką jis veikia, pritarš šypsena.</p>	<p>Žino esąs šeimos narys, vaikų grupės narys, kalba apie šeimą, draugus, pasitiki suaugusiais; * atpažįsta bei pavadina savo jausmus ir įvardija situacijas, vis geriau supranta kitų jausmus.</p>	<p>* kalbėtis su vaikais apie jų šeimas ir jų pomėgius, šventes; * organizuoti šeimos dienas, žiūrinės šeimos nuotraukų albumus; * samprotaus apie save, savo pomėgius, veiklą: Kas? Kada? Ką? Kur?; * minčių lietus: „Šeima - darželis – miestas - Tėvynė“.</p>
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas – dailė, šokis, muzika, vizualinė raiška, vaidyba, laisva kūryba ir kt..</p>	<p>* Drauge su pedagogu žaidžia muzikinius žaidimus, ratelius, dainuoja daineles apie Lietuvą; * piešia ir aplikuoja vėliavą, juostas; * geba štampuoti tautinio rašto ornamentus; * dalyvauja šventiniame rytmyje.</p>	<p>* Dainuos vaiko pasauliui artimas dainas, lopšines kartu su suaugusiu; * klausysis muzikinių kūrinėlių, dainuos, šoks ratelius; * susipažins su Lietuvių ornamentais ir perteiks kūrybiniuose darbeliuose; * ruošis šventiniam rytmečiui, dalyvaus, džiaugsis.</p>	<p>* Geba improvizuoti balsu, muzikos instrumentais, kūno judesiais, spontaniškai kuria kelių garsų melodijas; * ritmiškai pritaria suaugusio grojimui barškučiais, lazdelėmis, akmenėliais ir rakandais; * šoka spontaniškai kurdamas judesių seką; * klausosi lietuvių kalbos tarmės įrašų, žaidžia lietuvių liaudies ratelius, dainuoja liaudies dainas.</p>	<p>* Klausysis muzikos, gamtos garsų, lietuvių kalbos tarmių, įrašų, juos tyrinės, pasikalbant, papasakojant, aptariant; * pieš, spalvins, kopijuos valstybės ženklus, simbolius, pašto ženklus, pinigus, dailins, dekoruos, puoš ornamentais, savo darbelius, molio lipdinius; * išbandys įvairius amatus; * žais žaidimus apie Lietuvą, kurs eilėraščius, istorijas apie savo šalį; * kurs siužetus, pasiskirstys vaidmenimis, improvizuos, inscenizuos; * ruošis ir dalyvaus šventiniame rytmyje.</p>
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas –kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas .</p>	<p>* Padedamas lipa laiptais aukštyn, pristatomu žingsniu, spiria kamuolį * savarankiškai valgo ir geria; * pasako ko nori ir ko nenori.</p>	<p>* Žais su įvairaus dydžio kamuoliais, lips laiptais, mojuos vėliavėlėmis balionais; *mokysis savarankiškumo, ir kasdieninių kultūrinių, higieninių įgūdžių, suvoks norą augti sveikam lietuviui.</p>	<p>* Noriai džiaugsmingai juda, išlaido pusiausvyrą, eidamas bėgdamas, ropodamas, šokinėtamais; * geba šokinėti abiem kojomis vietoje ir judėdamas pirmyn, ant vienos kojos; * valdo sveikam, kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius; *savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus.</p>	<p>* Diskutuos ir ras sprendimo būdą iš įvairių gyvenimiškų situacijų; * važinės dviratukais, paspirtukais, rungtyniaus; kalbės apie misto, Lietuvos sportininkus, žiūrės filmuotą medžiagą apie juos; * organizuos bėgimo estafetes, įvairius judrius žaidimus, panaudojant priemones: kaspinus, kamuoliukus, lankus, lazdas ir kt.; * išvyks į liaudies muziejų, susipažins su eksponatais; * grupėse lankysis visuomenės sveikatos specialistė, sveikatos ir švietimo klausimais.</p>

13. SUČIULBĖK, SUSKAMBĖK, PAVASARĖLI

Vertybinės nuostatos: siekti žinių suteikimo ir gebėjimų plėtotės, pajaučiant žmogaus ir bundančios gamtos harmoniją, siekiant pažinimo džiaugsmo, skatinant įvairiapusę vaikų meninę raišką ir saviraišką, skatinti tyrinėti, eksperimentuoti, atrasti, dalintis patyrimo džiaugsmu.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 m. žingsneliai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 žingsneliai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Atpažįsta artimiausios aplinkos garsus, džiaugiasi įvairiais garsais ir ritmais (1 ž); * klausosi ir kalba, mimika ir gestais reaguoja į auklėtojos ir vaikų kalbėjimą (2 ž); * domisi rašymo priemonėmis, brauko jomis įvairias linijas (3ž); * varto knygeles, žiūrinėja paveikslėlius, piršteliu juos rodo (2 ž). 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis įvairių garsų įrašų: lietaus, vėjo, perkūnijos, upelio, paukštelių balsų, pamėgdžios vėją tardami „ū – ū – ū“; * žais, kykuos, sakant trumpus eilėraštkus: „Virė, virė košė“. Žais žaidimus: „Kas pasislėpė?“, „Ko neliko?“, „Kur pasislėpė?“; * klausysis kūrinių įrašų, skaitymų, įsimins naujus žodius, juos naudos pokalbiuose. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kalba, pasakoja, ką mato, ką girdėjo; * deklamuoja eilėraščius, atkartoja pasakas, apsakymus (4 ž); * domisi skaitymu, atkreipia dėmesį į raides, simbolius (4 ž); * domisi knygomis, įvairiais rašytiniais tekstais, pradeda skirti žodžius, garsus, skiemenis (6 ž); * ieško tinkamų sprendimų, tariausi su kitais, mokosi iš nepavykusių veiksmų, poelgių (5 ž). 	<ul style="list-style-type: none"> * Stebės supančią aplinką, matys pokyčius, skirs reiškinius, tars naujus žodžius: „pavasaris“, „potvynis“, „ledonešis“ ir kt; * nusakys pasikeitimus gamtoje, ieškos palyginimų paveiksluose, virtualioje erdvėje; * pažins ir pavadins paukščius; * atliks problemines užduotis, kurias įveiks patys, ieškos ir ras pagalbą, jei reiks; * lankstys iš popieriaus lėktuvą, paukštį, vėjo malūną ir pan.; * domėsis paukščių enciklopedija, ieškos pažįstamų paukščių, ras nežinomus.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkalumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Atpažįsta kito vaiko ar suaugusiojo liūdesio, džiaugsmo, pykčio emocijų išraiškas (2 ž); * gestais, mimika parodo, kad suvokia ką reiškia „yra“ (nėra, dar, taip, ne); * atpažįsta artimus žmones, žaislus, daiktus, juos pavadina (2 ž). 	<ul style="list-style-type: none"> * Žais žaidimus „Kuris verkia?“, „Kuris juokiasi?“, „Kuris linksmas?“, „Kuris liūdnas?“; * gebės ištraukti į žaidimą „Slėpynės“ kitus, jo metu kalbinsi draugą, vartojant žodžius „yra“, „nėra“; * stebės aplinką, tyrinės paukštėlius, vabaliukus, skruzdėlytes, boružėles. 	<ul style="list-style-type: none"> * Domisi aplinka, mėgsta stebėti kaip auga augalai, kaip elgiasi gyvūnai, paukšteliai (6 ž); * pradeda vartoti kelintinius skaitvardžius (pirmas, antras); * atpažįsta geometrines figūras, skiria dešinę ir kairę savo kūno puses, kūno priekį ir nugarą; * atpažįsta naminius ir laukinius paukščius, gyvūnus, samprotauja apie tai, kur jie gyvena (6 ž). 	<ul style="list-style-type: none"> * Diskutuos, analizuos gamtos reiškinių svarbą žmogui, gyvūnams, augalams; * susipažins su pavasarį atbundančiais gyvūnais, parskrendančiais paukščiais; * eis prie upės, klausysis varlių kurkimo; stebės, skaičiuos skrendančius paukštėlius; * pažins ir pavadins paveikslėliuose ar virtualioje erdvėje pavaizduotus paukščius, augalus, sudarinės plakatus, diagramas; * sodins daigelius, sėklas, augins, purens žemę gėlėms, svogūnams, pupoms ir kt.; * ieškos gyvūnų paveikslėlių knygelėse, atpažins juos, pavadins ir pasakys jų garsažodžius –pamėgdžiojimus; * įsirengs grupės „Žaliją palangę“.

<p>Pasitikintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<p>* Išsigandęs, užsigavęs, išalkęs nusiramina suaugusiojo kalbinamas, glaudžiamas, maitinamas (2 ž); * draugauja, žaidžia su kitais bando „vadovauti“ kitiems (3 ž).</p>	<p>* Sukurs nusiramavimo situacijas, pasiūlant minkštus, švelnius ir iš namų atsi-neštus žaislus; * žais žaidimus: „Kas name-lyje gyvena?“, „Mano žais-liukas“, „Mano kūnas“; * žiūrės paveikslėlius ir pavadins paukščiuko kūno dalis ir pan.</p>	<p>* Laikosi grupėje tvarkos, susi-tarimų ir taisyklių (4 ž); * supranta, kad žemėje gyvena kiti gyvi padarai, atpažįsta kie-me, nuotraukose, apibūdina išvaizdą, pasako, kur gyvena, nebijo, žino, kaip su jais elgtis (5 ž).</p>	<p>* Žais žaidimą „Tvarka – netvarka“, „Skrenda – neskrenda“ ir kt.; * prisimins metų laikų kaitą; sudarys piešinių albumą priskirdamas paukščius; * grupuos, skaičiuos, lygins; * rodys iniciatyvą patarlių, priežodžių, dainelių, eilėraščių išmokimui apie pavasarį, paukščius ar pan.</p>
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas-dailė, šokis, muzika, vizualinė raiška, vaidyba, laisva kūryba ir kt.</p>	<p>* Klausos muzikos, susi-domi, nuotaikas perteikia mimika, plojimu, mojuodamas žaislu; * atpažįsta (suklūsta) kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius; * domisi naujais muzi-kos garsais, vaizdais, judesiais; * piešia, aplikuoja paukštį iš dalių; * dalyvauja rytmetyje, džiaugiasi.</p>	<p>* Dainuos, šoks ir žais muzikinius žaidimus apie paukštėlius, pavasarį: „Paukštelis be lizdo“, „Gar-nys“ ir kt.; * sužinos, koks dabar metų laikas, inscenuos liaudies pasaką „Ropė“; * pieš, aplikuos pavasario pranašus; * džiaugsis vyresnių draugų surengta parodėle.</p>	<p>* Dainuoja sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapozono vienbalses dainas, trumpas dai-neles, įsiklausydami į draugų dainavimą ; *stengiasi kuo gražiau šokti, vai-dinti, deklamuoti, dainuoti, groti, piešti, konstruoti; *eksperimentuoja dailės priemo-nėmis ir medžiagomis atrasda-mas naujas spalvas, linijas.</p>	<p>* Dainuos daineles, žais žaidimus apie paukšaius, pavasarį, augalus irpan.; * dalyvaus šventinėje popietėje, ruošis jai, darys paukščių karūnelės ir pan.; * surengs ekskursiją į sodą, parką; * pieš, lipdys, konstruos paukščius ir jų lizdus, darys vėjo malūnėlius, lėktuvėlius, gaudys „saulės zuikučius“; * pieš spalvotas plunksnas, aplikuos „kačiukus“, pažins formas lipdydami; * dalyvaus organizuojant šventinį rytmetį apie pavasarį.</p>
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas – kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<p>* Parodo ženklais, mimika arba pasako, kai reikia į tualetą; * plaunasi rankas, pade-damas nusišluosto, išpučia nosį, padeda žaisliuką (2 ž); * savarankiškai atsisėda ant riedančio žaislo, ko-jomis stumiasi į priekį, pralenda pro kliūtis ke-turpėsčias, padedamas lipa laiptais (2 ž).</p>	<p>* Žais žaidimą „Lėlytė eina į lauką“ ir kitus; * padės žaislą į jam skirtą vietą, tvarkys savo daiktus: „Mašinytė grįžta į garažą“, „Kamuoliukai pavargo ir nori ilsėtis“ ir pan.; * žais žaidimus: „Skrenda paukšteliai“, „Garnys, garnys“, „Ištaškyk balutę“, „Atnešk žaisliuką takeliu“, „Gandras ir varlės“ lauke.</p>	<p>* Savarankiškai nusirengia ir apsirengia, plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto veidą ir rankas (5 ž); * eina ratu, poroje, prasilenkda-mas gyvatėle, atbulomis, šonu, šokuoja ant vienos kojos judėda-mas pirmyn, šoka į tolį, aukštį; * važiuoja dviračiu (6 ž); * turi žinių apie ekologiją, jos svarbą žmogaus gyvenime; * gamina salotas, ragauja, siūlo draugams.</p>	<p>* Žais žaidimus „Pakviesk mane vardu“, „Marytė nori eiti į lauką“ ir pan.; * žais estafetinius žaidimus salėje, lauke, pvz.: klases, šokinės per gumą ir pan; * važinėsis dviratuku po aikštelę., šokinės per šokdyne, lanką; * rinkis pavasario žoleles, virs arbatą, gamins salotas, ragaus, dalinsis, sužinos apie ekologinio saugumo svarbą; * dalyvaus aplinkos švarinimo talkoje, tvarkys „Vitaminų kalnelį“, šiltnamį – sodins daigelius, tyrinės žemę ir kt.</p>

14. AŠ TOKS, NE TU - KITOKS

Vertybines nuostatos: siekti atsakomybės jausmo už save ir kitus ugdymosi, suvokiant ir žinant teises bei pareigas, priimant, palaikant ir nesityčiojant iš kitokio, įsisąmoninant susitarimų, įsipareigojimų, taisyklių, duoto žodžio laikymosi svarbą; jausmų ir poreikių išsakymas, kitų suvokimas ir palaikymas.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 m. žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 1 - 3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 m. žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 4 - 6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuo jantis ir kritiškai mąstantis: sakytinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Žino, kad grupėje yra ne vienas, klausosi trumpų eilėraščių ir tautosakos kūrinėlių, dainelių, pasakėlių; * kartoja suaugusio pasakytus naujus žodžius, mėgdžioja kitus; * reiškia savo teises įvairiais raiškos būdais, kalba trumpais sakiniais. 	<ul style="list-style-type: none"> * Įsimins 1-2 grupės elgesio taisykles, mokysis naujų žodžių; * vartys knygeles, kalbės apie gerą ir blogą elgesį; * skirs sąvokas „vienas-daug“; * klausysis eilėraščio „Pirmą kartą į darželį“; * mokysis apkabinti, atsiprašyti, susitaikyti, padėkoti. 	<ul style="list-style-type: none"> * Varto knygeles, pasako, kas nupiešta, vaizduoja, kad skaito knygą, įvardija, kas nupiešta paveikslėlyje; * deklamuoja trumpus ar savo kūrybos eilėraščius, pasakoja; * susidūręs su problema mėgina spręsti pats arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį; * kopijuoja raides, jungia jas į žodžius; * žiūrinėja paveikslus apie kitokius žmones, pasakoja. 	<ul style="list-style-type: none"> * Vartys knygas, žurnalus, domėsis, pasakos kas pavaizduota; * rašys savo vardo raides eilės tvarka, parašys po dailės darbais; * susidūręs su problema ieškos sprendimo būdų, tarsis su draugais, suaugusiu, priims pagalbą; * kurs grupės susitarimus, laikysis įsipareigojimų; * paguos, nuramins, padės, supras, kad negalima juoktis ir tyčiotis iš kitaip apsirengusio, kitaip atrodančio, nusakys jausmą.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkaklumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Stebi ir atpažįsta savo artimiausią aplinką; * žino kai kurių daiktų paskirtį ir jais naudojami; * pastebi skirtumus, matuojasi su draugu, supranta sąvokas „aukštas-žemas“; * suvokia kodėl pyksta, verkia, atkakliai siekia to, ko nori. 	<ul style="list-style-type: none"> * Aiškiai tars savo, draugų vardus, skaičius iki 5; * pastebės kitų emocijas, jausmus, paguos, pagirs, atsiprašys; * supras, kad negalima tyčiotis, juoktis iš kitų. 	<ul style="list-style-type: none"> * Samprotauja, reiškia savo nuomonę apie kitus, vertina; * skaitmeninių technologijų pagalba atranda skirtingus žmones, skiria pagal išvaizdą, požymius; * lygina save su kitais, matuojasi ūgį, žino, kas aukštesnis, kas žemesnis, suvokia, kad ateityje užaugs; * supranta patyčias, reiškia nepritariamą joms ir pan. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pasakos apie savo šeimą, jų santykius, jų gyvenimo būdą; * samprotaus apie praeitį, senovę, apie kitokius žmones; * žinos, kur kairė, dešinė, viršus, apačia, arti, toli, arčiau, toliau, virš, po, priešais, už, šalia, viduje, išorėje; supras, kad yra kairiarankių, kodėl ir kuo skiriasi?; * stebės filmuotą medžiagą apie kitokius ir sužinos kaip su jais bendrauti; * susipažins su kitų tautų žmonėmis, jei šalia yra, padės jiems orientuotis aplinkoje (emigrantai, grįžę iš užsienio vaikai ir kt.). * bandys vaikščioti užrištom akimis, padėti orientuotis kitam, vesti draugą ir pan.

<p>Pasitikintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<p>* Reaguoja į savo vardą, pažįsta save nuotraukose, rodo kūno dalis. * pasitiki grupės darbuotojais, žaidžia kartu su suaugusiu, vienas; * reiškia savo teises į žaislus, nori to paties žaislo, kuriuo žaidžia kitas; * simpatizuoja kuriam nors vaikui.</p>	<p>* Laikysis pastovaus dienos ritmo ir ritualų; * kreipsis į draugus vardu, pasakys savo vardą; * aiškinsis gero ir blogo elgesio pasekmes; *stengsis kontroliuoti savo elgesį.</p>	<p>* Jaučiasi saugus grupėje, pasitiki darbuotojais, drąsiai bendrauja su visais; * pasako savo nuomonę, laikosi nustatytos tvarkos; * rodo iniciatyvą bendradarbiauti, bendrauti su kitais, diskutuoja, tariasi; *suvokia gero ir blogo elgesio pasekmes, netoleruoja patyčių.</p>	<p>* Suvoks savo jausmus, drąsiai išsakys jausmus, mokysis išklaudyti kito jausmus; siūlys veiklos temas „Kas aš esu?“, „Žmonių panašumai ir skirtumai“; * diskutuos apie žmonių santykius, patyčias, kas skaudina vieni kitus, kodėl, tarsis kaip elgtis, kad to nebūtų, kurs taisykles; * veiks komandose, susitardami, numatydami veiksmų planą, padės vieni kitiems.</p>
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas –dailė, šokis, muzika, vaidyba, vizualinė raiška, laisva kūryba ir t.</p>	<p>* Reaguoja į aplinkos, muzikos garsus, balso intonacijas; *spontaniškai piešia („keverzoja“) – dažais taško, brauko, spaudžia, spalvina, džiaugiasi, veikla reiškia emocijas; * įsijungia į siūlomą meninę veiklą.</p>	<p>* Žais įvairius muzikinius, improvizacinius žaidimus, idainuos, imituos judesiais, gros barškučiais; *ant popieriaus, lentelės ar stiklo pieš, teplios dažais mylimą gyvūną, žaisliuką; * piešiant dainuos, klausysis muzikos; * spalvomis atvaizduos pyktį, meilę ir pan.</p>	<p>* Žaidžia improvizacinius žaidimus, dainuoja, šoka, tyrinėja muzikos instrumentus, išgauna įvairius garsus; * dainai pritaria judesiais, pats juos kuria; * vaidina, kuria rūbus, aplinką; *eksperimentuoja su įvairiomis spalvomis, kurdami paveikslus draugams.</p>	<p>* Improvizuos situacijas, kurs ketureilius vaizdžiai deklamuos; * gėrio ir blogio sąvokas išreikš meninėje veikloje; * žais, vaidins, šoks, atliks ritminius pratimus; * inscenizuos pasakas, rengsis teatro rūbais, kaukėmis; * kurs „saulės zuikučius“ veidrodžio pagalba, šešėlių teatrą ant sienos.</p>
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas ir kūno kultūra, sveika gyven-sena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<p>* Savarankiškai juda išlaiko pusiausvyrą, užlipa, nulipa, atlieka pratimus; * rengiasi, tvarko žaislus, naudojasi tualetu padedami suaugusiojo.</p>	<p>*Žais judriuosius žaidimus ir atliks įvairius pratimus salėje ir lauke, sieks tiksumo; * vertins vienas kito elgesį, padės, džiaugsis, kad pasisekė draugui, pamyluos ir pan.</p>	<p>* Džiaugsmingai juda ir mėgsta įvairią veiklą; * aktyviai dalyvauja įvairioje judrioje komandinėje veikloje, susitvarko, šukuojasi, skalauja burnytę, susitvarko žaidimo vietą, primena draugui ir pan.; * piešinyje ir nuotraukose pastebi kitokius žmones, žino kokios pagalbos jiems reikia.</p>	<p>* Dalyvaus estafetėse, varžybose, atliks po kelias užduotis, žais judriuosius žaidimus, laikysis taisyklių, nežemindami vieni kitų; * lauke saugiai laipios lauko įrengimais, netrukdydys draugams; * serviruos stalą, lauks svečių iš kitokios aplinkos; * čiaudint ir kosint užsidengs burną, žinos, kada reikia plauti rankas, skalauti burnytes, neužkrėsti kitų; * rūšiuos atliekas, šiukšles, kad visų pasaulis būtų švarus.</p>

15. IŠ KNYGELĖS Į VAIKO ŠIRDELĘ

Vertybines nuostatos: Siekti suteikti vaikams žinių apie knygos vertingumą, jos svarbą žmogaus gyvenime. Ugdyti pagarbą knygai, skatinti norą domėtis knygomis. Formuoti elgesio su knyga taisykles ir jų laikytis. Suteikti džiugių ir šiltų emocijų, leisti suvokti blogus ir piktus veikėjų poelgius, išgyvenant knygų istorijas, įvykius, išjausti personažų nuotaiką, kalbos, manierų perdavimą, inscenizuojant kūrinis. Turtinti kalbos žodyną ir skatinti kūrybinę raišką.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Varto knygelę, atverčia, užverčia, nešiojasi rodo pirštu; * supranta nesudėtingus trumpus tekstus, suaugusio padedamas kartoja girdėtus kūrinėlius, kalba ir klausinėja „kas čia?“; * brauko spontaniškai popieriaus lape, kraigalioja vertikalias ir horizontalias linijas. 	<ul style="list-style-type: none"> * Ras grupėje knygas, atneš, prašys paskaityti, vartys, komentuos paveikslėlius, rodydys draugams; * pagal suaugusio pavyzdį atkartos judesius ir žodžius; * klausysis pasakos, džiaugsis, baiminsis pikto vilko, pyks, barsis, grūmos; * vedžios kartoninę figūrėlę stalu, kilimu, su ja kalbės, džiaugsis –vaidins; * išmoks eilėraštką. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausosi, „viską girdi“, įsimena, atkartoja; * žaidžia garsais ir žodžiais, kuria, kalba pats sau, kitam, pasakoja, ką mato knygoje; * klausosi gyvai ir įrašų, mėgdžioja personažų kalbėjimą; * įsimena mįslės, žaisdami naudoja erzinimus, juokavimus; * suvokia kūrinio pradžią ir pabaigą, komentuoja; * pradeda domėtis realiomis raidėmis, jas bando kopijuoti; * sugalvoja pavadinimus knygelėms. 	<ul style="list-style-type: none"> * Susipažins su įvairaus žanro kūriniais, vartys knygas, diskutuos, pasakos, apibūdins, ką mato knygų iliustracijose; * bendraus, žais „Liežuvėlio žaidimus“, pastebės ir pajaus, kaip dirba liežuvis, suvoks žaidimo prasmę; * klausysis kūrinėlių, skaitomų auklėtojų, tėvelių, senelių ir kitų šeimos narių, aptars; * kurs su suaugusiais įvairias istorijas, burtažodžius ir juos išmoks, užrašys; * atliks užduotis „10 gražiausių žodžių“ ir pan.; * dirbs grupelėse, diskutuos, žymės simboliais ir bandys užrašyti žodžius spausdintomis raidėmis; * išmoks eilėraštkus: Z. Gaižauskaitės „Linksmoji abėcėlė“, „Mano knygelės“; * kurs kolektyviai grupės knygą, atskiras vardų, šeimos knygeles, naudos raidžių simbolius tekstui užrašyti; * susipažins su knyga virtualioje erdvėje.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkalumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Reiškia džiaugsmą, ramiai šypsosi ir kvatoja balsu; * būna linksmas, ramus, pavargęs, liūdnas; * atpažįsta kito emocijų išraišką, reaguoja į ją; * varto knygas ir randa pažįstamus daiktus, gyvūnus, džiaugiasi. 	<ul style="list-style-type: none"> * Atitinkamai reaguos; glostys, bars, užjaus, mylės personažus; * bandys skaičiuoti, įvardins „daug“, vienas“, skaičiuos iki 5; * žiūrės į veidrodį ir bandys būti koku nors gyvūnu, stebės savo judesius, mimiką. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pavadina pagrindines emocijas, atpažįsta kitų emocijas; supranta, kad emocijos skirtingos; * pradeda kalbėtis apie jausmus su kitais; * pastebi nuskriaustą, nusiminusį, geranoriškai jam padeda. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pasakos, kur matė knygas (bibliotekoje, knygyne, prekybos centre, grupėje); * vartys knygas ir ras įvairių personažų su skirtingų emocijų išraiškomis; * skaičiuos knygas grupės bibliotekos lentynoje, lygins pagal storumą, didumą, rūšiuos pagal temas (pasakų, eilėraščių, enciklopedijos, spalvinimo); * pasikalbės pasakų veikėjų frazėmis, kartos kalbą; * domėsis atsineštomis knygomis, diskutuos, aptars apie ką jose rašo, kokios iliustracijos.

<p>Pasitikintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<p>* Pradeda valdyti savo emocijų raišką ir veiksmus žaidime; * laikosi taisyklių veikdamas su draugais; * dažnai kartoja „Aš pats“; * kartu su draugais žaidžia žaidimus, priima į ratą, simpatizuoja kitam.</p>	<p>* Žais su patinkančiu žaislu, žaislo pagalba nusiramins, jį sups, glaus; * atsineš iš namų savo knygutę, žaisliuką ir žais; * stebės suaugusiojo veido mimiką, klausysis balso intonacijos, džiaugsis arba liūdės.</p>	<p>* Suvokia savo norus, jausmus ir išreiškia mimika, žodžiais; * apibūdina, nusako savo galimybes, elgesio savybes, vertina teigiamai; * sėkmingai įsitraukia į grupę ir veikia kartu; * rodo iniciatyvą bendrauti ir tariasi su kitais vaikais dėl sumanymų ir veiklos.</p>	<p>* Žais žaidimus, atkartos veikėjų veiksmus, apie kuriuos girdėjo sekamose pasakose; * tarsis su suaugusiais ir bendraamžiais, kaip pasiskirstyti vaidmenimis, kas tinka vienam ar kitam vaikui pagal balsą, temperamentą; * išklausys pamokančius pasakojimus, pasakėčias, supras, kaip įvardinti nusivylimą, nerimą, pavydą, gailestį, džiugesį; * bandys perteikti šiuos jausmus veido mimika, balsu, judesiu.</p>
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas- dailė, šokis, muzika, vizualinė raiška, vaidyba, laisva kūryba ir kt.</p>	<p>* Sutelkia dėmesį į spalvingas knygelių iliustracijas, šokančius ir vaidinančius vaikus, suklūsta, džiaugiasi; * drauge su pedagogu imituoja pasakų veikėjų judesius, kalbą; * džiaugiasi, ploja, trepsi, šypsosi girdėdamas linksmus kūrinėlius.</p>	<p>* Dėsis ant galvos kepurės, skaras, karūnas, apsigaus skraistėmis ir bandys vaidinti savo susikurtą personažą; improvizuodami skraidys, šokinės kiškučiais, ropos ir kt.; * smėlyje statys karaliaus pilį, puoš ją; * pieš, lipdys burtų lazdele, vaizduos, spalvins pasakų veikėjus; * iš dėžių konstruos statinius, pilis, landys į jas; * dalyvaus šventėje salėje, kartu su draugais, žais, pramogaus.</p>	<p>* Valdo pieštuką, žirkles spalvina knygelėse, neišeidamas iš linijų; * keičia balso intonaciją vaidindamas, taiko judesius; * vaidina su stalo teatro figūrėlėmis, naudoja žodžius veiksmui paaiškinti; * pakeičia pasakos pabaigą, kalba drąsiai, ryžtingai, bailiai, tyliai – pagal pasakos veikėjų charakterį; * kuria dailės darbus pagal pasakas, džiaugiasi; * nori vaidinti, pasipuošti.</p>	<p>* Pieš piešinius pagal girdėtas ar matytas inscenuotas pasakas, grožėsis personažais, spalvins; * pieš ar kitaip kurs savo knygelę, dalyvaus grupės knygos kūrimo ir pristatys kitų grupių vaikams parodoje, kirps žirkleimis paveikslėlius iš žurnalų, laikraščių, reklamų ir kurs įvairius katalogus (su pasakų veikėjais, daiktais, žaislais, augalais, gyvūnais ir kt.), gamins karalių, princesių karūnas, jas naudos žaidybiniame veikloje; * šoks ratelius, poromis bandys šokti kaip princesės, princai, juokdariai; * dalyvaus šventiniame renginyje, klausysis pasakų tetulės, išmintingosios pelėdos, vaidins, stebės kitų pasirodymus; * statys pasakų veikėjams pilis, žais su pirštukinėmis lėlėmis.</p>
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas – kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<p>* Eina, vaikšto pasiėmęs žaislą, deda ant grindų, guldo, sodina, glaudžia, supa; * keičia judesiu pagal komandas, muziką ir pan.</p>	<p>* Vaikščios kaip gandrai, gaidelis, bėgs kaip pelytė, šokuos kaip kiškelis, ropos kaip vabaliukas, vaikščios kaip šuniukas, meška; * eis dideliais ir mažais žingsniais, bėgs.</p>	<p>* Stovėdamas pasistiebia, eina aukštai keldamas kojas, šliaužia suoloeliu, šokinėja abiem ir ant vienos kojos, šoka nuo paaukštinimo; * peršoka per kliūtis, bėga pasilenkęs, ropoja, eina ratu, poroje, gyvatėle.</p>	<p>* Atliks įvairias žaidybines situacijas: vaikščios ant pirštų, kulnų, žygiuos, šleivos, šuoliuos arkliukais, pamėgdžios, kaip skuba skruzdėlytė, ir kt.; * žais pirštukų žaidimus, kelias po savo kūną, draugo nugara; * lįs į lapės olą, lips į stiklo kalną, bėgs per raganos lieptą, „skris“ skraidančiu kilimu, šoks per upelį, kelias į milžino urvą, kausis su slibinu, bandys tai pavaizduoti judesiais.</p>

16. KELIONIŲ ABĖCĖLĖ (kuo, kur, kaip keliaujama, saugus eismas)

Vertybinės nuostatos: siekti, kad vaikas domėtusi ir aiškintusi kuo, kaip ir kur keliaujama, išmoktų saugiai elgtis keliaujant; nusiteiktų ir išbandytų įvairius keliavimo būdus, pajustų kelionių džiaugsmą ir malonumą bendraujant kelionėje; susipažintų su žmonių, kurie rūpinasi kelionėmis, profesijomis. Sužinotų ir įgytų reikiamų saugaus eismo įgūdžių, žinotų kur kreiptis, esant būtinumui ir gresiant pavojui.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 m. žingsneliai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 žingsneliai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakytinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Komunikuodami var-toja įvairius garsus ir judesius; * kartoja, mėgdžioja mašinių ir kitų transporto priemonių garsus; * skiria ir atneša įvardintą daiktą, jį pavadina pats; * keliais žodžiais, sakinius pasakoja apie mašiną ar kt. 	<ul style="list-style-type: none"> *Kalbėsis „Kaip aš atvyks-tu į darželį“, įvardins ar imituos garsus; * sužinos apie įvairias susi-siekimo priemones, bandys teisingai jas pavadinti; * sužinos naujų žodžių: la-kūnas, vairuotojas mašinis-tas” ir kt.; * mokysis eilėraštkus „Mašina”, „Lėktuvėlis”, “Dviratukas”. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausosi aplinkinių pokal-bių, dalyvauja diskusijoje, išsako savo nuomonę apie transporto priemones; * išgirsta pirmą garsą žodyje, skiria ilgus ir trumpus žo-džius, skiemenuoja; * gali sukurti kelionių leidinį. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis skaitomų, įrašų ar kt. literatūrinių kū-rinėlių, dainelių apie keliones, transporto priemo-nes ir kt.; * knygelėse, enciklopedijose, žurnaluose, virtua-lioje erdvėje ieškos transporto priemonių: kirps, klijuos, grupuos pagal rūšis (vandens, oro, žemės; lengvosios, krovininės, keleivinės ir t. t.); * kurs vietovių planus, stebės kelyje pasitaikančius objektus, užrašus; * kurs kelionių knygeles, darys bilietus; * išmoks eilėraštkų apie transporto priemones.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos apžinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkaklumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Žino ir supranta mašinių spalvas, skaičiuoja ratus, lempas, rodo ir pasakoja draugams; * džiaugiasi gavęs naujų transporto priemonių ar žaidžiant žaidimus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Skaičiuos, lygins trans-porto priemones, jas įvardins; * žais edukacinius žaidi-mus individualiai, su kitais; * statys garažą, gatvę iš statybinės ir konstrukcinės medžiagos, džiaugsis. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žino kuo ir kaip keliavo žmonės senovėje (mūsų regiono ypatumus); * geba sudaryti kelionės pla-katą, planą, žemėlapi, pasiga-mina bilietus žaidimui; * skaičiuoja, lygina ir anali-zuoja transporto priemonių skirtumus, panašumus; * skiria kelią, geležinkelį, takus ir kitus kelius, žino kam jie skirti. 	<ul style="list-style-type: none"> * Sužinos pamario krašto istoriją, kaip žmonės keliaudavo potvynių metu; stebės eksponatus muziejuje ir senose nuotraukose, knygose; * organizuos išvykas, keliones į miestą, užmiestį; * stebės Atgimimo alėją, H.Šojaus gatvę; pavadins pravažiuojančias transporto priemones, aiškiai tars žodžius: vairuotojas, dviratis, pėstysis, sunkveži-mis, suvoks, kad visi yra eismo dalyviai; * susipažins su oro ir vandens transporto priemonė-mis knygelėse, virtualioje erdvėje, jas įvardins; * tyrinės darželio teritoriją, aplankys ir stebės greta esančias gatves; žaisdami išmoks orientuotis erdvėje; * tyrinės žemėlapi, gaublį, kelius ir kt.

<p>Pasitinkintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Pastebi ir reaguoja į naujas transporto priemones; * savinasi, dalinasi su kitais; * žaidžia su draugu, vienas; * išgirsta suaugusio kalbą reaguoją, dalinasi išpūdžiais. 	<ul style="list-style-type: none"> * Mokysis žaisti greta, dalintis, džiaugtis kitais ir savimi; * žais improvizuotoje gatvėje ar ant spec. kilimo; * suvoks eismo tvarką gatvėje, pavadins mašinų spalvas, dalinsis. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žino kaip elgtis gatvėje vienam, atsakingai padėti mažesniui ar rūpintis kitu draugu; * siūlo, kuria žaidimus, juos organizuoja ir pan.; * geba susipažinti ir bendrauti su kitu keleiviu, papasakoti apie save, savo miestą, mašinas. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žinos eismo taisykles, mokysis saugiai elgtis gatvėje, kieme, padės mažesniems; * siūlys žaidimų draugams, laikysis taisyklių pats ir reikalaus iš draugų; * analizuos ir ras susitarimus dėl draugystės-drauge smagiau ir saugiau; * siūlys idėjas dėl kelionių organizavimo, keliaus su žemėlapiu, padės draugams, prašys ir priims kitų pagalbą, patarimus.
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas – dailė, šokis, muzika, vaidyba, vizualinė raiška, laisva kūryba ir kt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Pastebi ir linksmi reaguoja į naujus daiktus, nuotaiką perteikia judesiais; * moka dainelę apie mašiną, linksmi kartoja garsus pagal muziką; * piešia, lipdo ir kt.; 	<ul style="list-style-type: none"> * Žais muzikinius žaidimus apie mašiną, dviratuką, laivelį, išmoks padainuoti dainelę „Traukinys“ ar kt.; * Pieš, lipdys, aplikuos, statys laivelį, mašiną, lėktuvėlį, traukinuką. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žino ir moka kelioninių dainelių, žaidimų, pokštų, nuotykių pasakojimų; * išreiškia patirtus išpūdžius įvairiomis meninėmis priemonėmis (kalba, daile, muzika, konstravimu ir t.t.). * dainuoja, improvizuoja, muzikos garsais ir balsu vaizduoja įvairias transporto priemones, keliavimą jomis. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pieš, lipdys, lankstys, aplikuos laivelį, mašiną, lėktuvėlį, traukinuką; * dainuos daineles apie keliones, transporto priemones („Mėlynas autobusiukas“, „Traukinys“, „Laivelis“), imituos garvežio švilpimą, motociklo, mašinos buzgimą balsu; * pasakos įdomias istorijas, anekdotus, pokštaus; * sukurs trumpas teatro inscenizacijas, šaradas; * konstruos iš smėlio ar kitų medžiagų, statys miestus, ties gatves, žais su statiniais ir transporto priemonėmis.
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas ir kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Tikslingai juda, tiesia ranką, ima daiktus; * geba judėti tiesiai, ratu, vingiuotu taku, apeidamas kliūtis; * suvokia, kad reikia saugotis mašinų, suvokia signalo reikšmę. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žais judrius žaidimus „Žvirbliai ir automobilis“, „Triratukas“ ar kt.; * stebės gatvę, mokysis eiti šaligatviu. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pažįsta pagrindinius kelio ženklus; * žino saugaus eismo taisykles; * geba rungtyniauti, džiaugtis kitų pergale, moka pralaimėti; * klausosi dainelės apie šviesoforą, diskutuoja apie šviesoforo spalvas. 	<ul style="list-style-type: none"> * Susipažins su laiško kelione aplankys paštą; * gamins priemones: eismo reguliuotojo lazdelę, kelio ženklus ir pan. * judės gatvėje, mokysis saugiai elgtis; * mokysis bendrauti su šalia keliaujančiu draugu.; * judės visomis kryptimis ir įvairiais būdais, žais judrius žaidimus; * organizuos dviratukų varžybes ar žygį; * išmoks dainelę apie šviesoforą, prisimins, kokioms spalvoms šviečiant galima eiti per gatvę. * aplankys Policijos komisariatą, sužinos, kaip gali padėti policininkai ir kt.

17. GERUMAS IR MEILĖ ŠIRDELĖJE ŽYDI

Vertybines nuostatos: puoselėti šiltus jausmus, būti dėkingam už kitų rūpestį ir darbą, norėti teikti globos paslaugas kitiems; išsakyti šiltus jausmus maloniais žodžiais; nusakyti potyrius, jausmą, atvaizduoti meninėje raiškoje; ugdyti dėmesingumą šalia esantiems žmonėms, gyvūnams, augalams.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 m. žingsneliai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 m. žingsneliai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakytinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Įdėmiai klausosi suaugusiojo kalbos tono; * atpažįsta artimiausios aplinkos garsus; * noriai dalyvauja pokalbiuose, žodiniuose žaidimuose; * klausosi skaitomų ir pasakojamų kūrinių apie jausmus; * įvairiomis rašymo priemonėmis kraigalioja lape. 	<ul style="list-style-type: none"> * Dalyvaus pokalbiuose, klausysis skaitomų kūrinių; * kūno judesiais, garsais, trumpais žodeliais atsakys; * žiūrės paveikslėlius su pavaizduotais naminių gyvūnais, juos pažins, pavadins, mėgdžios balsus ir judesius; * popieriaus lape bandys pripiešti šuniukui, katytei ar kt. trūkstantis detales. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausosi aplinkinių pokalbių, sekamų, pasakojamų, skaitomų, deklamuojamų kūrinių; * tarmiškai kalba apie tai, ką jaučia ir jautė, veikia ir veikė; * natūraliai kitiems kalba apie tai, ką žino, veikia, ko nori; * kuria ir pasakoja įvairius tekstus, mįsles, deklamuoja savo sukurtus kūrinius; * domisi skaitymu, atkreipia dėmesį į raides, simbolius; * kopijuoja raides, žodžius. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis CD, žiūrės TV, aptars su draugais; * kalbės apie jausmus, išsakys nuoskaudas, pasidžiaugs geru žmonių elgesiu; * diskutuos, kalbės: klausimų-atsakymų pagalba; * sudarys sakinius su žodeliais „meilė“, „šypsena“, „dėkingumas“ ir kt.; * sužinos mįslių, patarlių, priežodžių apie jausmus; * planšetėje ar kompiuteryje užrašys savo vardą, mamos vardą, mielus ir švelnius žodelius; * užrašys ir perskaitys savo vardą popieriaus lape.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkaklumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Atpažįsta artimus žmones, žaislus, daiktus; * pasako artimųjų vardus; atsako į klausimus; * skiria „mažai, daug“, geba išrikiuoti daiktus į vieną eilę; * susidomi, kai parodomas kitokios formos, dydžio, spalvos daiktas; * siekia jį paimti, tyrinėti, atpažįsta daiktą; * bando pats, ieško, protestuoja. 	<ul style="list-style-type: none"> * Bandys paimti, paliesti, pajudinti, sudėti vienas prie (ant) kito žaislus ar kitus daiktus; * pamėgdžios suaugusius, kalbės švelniai; * žais žaidimus su skirtingų spalvų, dydžių, formų daiktais; * vartys knygeles, mokysis naujų žodžių; * pasirinks žaislus ir žais su draugais ar vienas. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pasakoja apie savo mamą, savo šeimą, jos buitį ir tradicijas; * papasakoja apie tradicines šventes: mamyčių dieną ir kt.; * skaičiuoja daiktus, palygina, padalina daiktus į grupes, priskiria skaičiui; * atpažįsta formas, jas grupuoja; * pasirenka ir ilgesnį laiką kryptingai plėtoja veiklą vienas ir su draugais. 	<ul style="list-style-type: none"> * Padarys savo mylimų žmonių ar gyvūnelių albumą, atsineš mamos vaikystės nuotraukų; * palaikys iniciatyvą auginti ir prižiūrėti naminius gyvūnelius, paukščius, šelpti žiemos metu maistą, lesalais; * stebės gamtos reiškinius pro spalvotus akinius, įvertinti gamtos metų laikų kaitą; * stebės draugų, miesto šventes ir papasakos apie tai; * suskaičiuos, rūšiuos ir dėlios pagal formą, dydį. * pastatys gerų jausmų „pilį“, įtrauks draugus, aktyviai bendraus, susitars ir sukurs žaidimo erdvę.

<p>Pasitikintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Džiaugiasi savo gali- mybėmis judėti, kalbėti, atlikti veiksmus; * valdo savo emocijų raišką ir veiksmus; * atpažįsta juo besirūpi- nantį, džiaugiasi jį pamatęs; * nori veikti savarankiš- kai ir tikisi suaugusiojo palaikymo; * tyrinėja žaislus ir daiktus visais pojūčiais. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žais judrų žaidimą „Aš galiu“ (paimti daiktą) ar kt.; * klausysis eilėraščių, literatūrinių kūrinių apie mamytę; * žais žaidimą „Katutės“, „Pas mamytę saldiniu- ko?“, „Mylu, mylu, spust“; * sukurti žaidybinių aplinką savarankiškai veiksena; * vystys kūrybinį-siužetinį žaidimą su draugais. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pasako, kaip jaučiasi, ko nori jis pats ir kaip jaučiasi, ko nori kitas asmuo; * supranta, kad jis buvo, yra ir visada bus tas pats asmuo; * suvokia savo norus, jausmus, gebėjimus, šeimą, bendruomenę, Tėvynę; * bendrauja su pažįstamais, matytais žmonėmis grupėje, salėje ar įstaigoje; * pasakoja, ko nežino ir ką nori sužinoti, drąsiai spėja, klysta. 	<ul style="list-style-type: none"> * Supras nuotaikų kaitą, stebint vaikų veidus iš piešinėlių; * praves pokalbį apie džiaugsmą ir liūdesį; * išmoks eilėraščių, atspindintį vaikų, žmonių, gyvūnų, augalų nuotaikas; * įvardins draugų, artimųjų vardus maži- bina forma; * gebės papasakoti, kokius jausmus išgyvena; * mokytis iš „Tvarkiuko“ gerų darbų; * kalbės apie tai, ką žmonės veikia visą dieną, kaip dieną praleidžia mama.
<p>Kūrybingu- mas: meninė raiška, estetiškas suvokimas – dailė, šokis, muzika, vaidyba, vizualinė raiška, laisva kūryba ir kt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Mėgdžioja žaidimų judesius, suaugusiojo balso intonacijas, muzi- kos garsus, 2-3 garsų melodijas ir daineles; * žaidžia pirštukų žaidi- mus, rodo jausmus, norus judesiais ir veiksmais (pamojuoja, apkabina); * tyrinėja dailės prie- mones, intuityviai atranda skirtingus jų panaudojimo būdus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis muzikos garsų CD įrašo, pamėgdžios, imitus; * klausysis dainelių apie mamytę, žaidimų „Mylu mylu spust“, „Katutės“, „Apkabink, pamyliuok“; * padovanos šypseną, gerą ir šiltą jausmą, apkabinant draugą, gyvūnelį, žaislą; * atvers spalvų laborato- riją, kurioje džiaugsmas liejasi teptuko, pirštuko ar kt. priemonių pagalba, kad vaikui malonumo. 	<ul style="list-style-type: none"> * Tyrinėja savo balso galimybes (dainuoja garsiai, tyliai, aukštai, žemai); * šoka, juda pagal muziką; * šoka sudėtingesnius ratelius, grandinėles, tiltelius ir kt.; * išreiškia įvairiomis linijomis, jų deriniais, dėmėmis, laisvomis formomis, spalvomis, išgauda- mas vaizdus, objektus – juos įvardija; * vaidina lėlių teatrą, keičia balso intonacijas, išreiškia savo norus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis dainų, lopšinių, pasakų; dainuos daineles skirtas mamai, močiutei; kurs gražius, malonius žodžius mamytei, juos išdainuos, išgros muzikos instrumentais, kurs dainelę mamai; * klausysis įrašų su paukščių balsais, mėgdžios, imituos jų judesius, klausysis skaitomų kūrinių apie gyvūnelius; * žais muzikinius žaidimus, improvizuos judesiais, kurs dialogus tarpusavyje, vaidins stalo teatrą, scenos vaidinimus; * pieš piešinius apie savo mylimus žmones, augintinius; * ruoš parodėles, skirtas mamytei, rengs koncertą, džiaugsis.
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas ir kūno kultūra, sveika gyven- sena, kasdienio gyvenimo įgū- džiai, ekologi- nis ugdymas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Geba ridenti, mesti, pašokti, nušokti nuo laiptelio ir kt.; * supranta ir laikosi higienos, tvarkos; * suvokia skanaus maisto vertę, vaišina mamytę, močiutę, džiaugiasi. 	<ul style="list-style-type: none"> * Laisvai judės, patirs ju- dėjimo laivę ir džiaugsmą; * kuo tiksliau bandys atlik- ti sudėtingesnius judesius; * žais pusiausvyros lavini- mo žaidimus ir kt.; * ruoš vaises ir vaišins ma- mytę, močiutę. 	<ul style="list-style-type: none"> * Stovėdamas pasistiebia, atsis- toja ant kulnų, atlieka įvairius judesius; * bėgioja vingiuodamas; * valdo pieštuką, žirkles; * dalyvauja ekologinėse akcijose, moka rūšiuoti daiktus, renkasi ekologišką maistą. 	<ul style="list-style-type: none"> * Mankštins rankų ir kojų miklumą, judėjimo tempą; laikysis higienos taisyklių; * karpys kuo tiksliau paveikslėlius, darys mamy- tei sveikinimą; * susikaups, atliekant užduotis drauge; * laikysis taisyklių: pastebėti šalia esantį, neuž- gauti draugo, padėti tam, kuriam sekasi sunkiau.

18. VITAMINŲ KALNELIS IR AUGALŲ KARALYSTĖ

Vertybines nuostatos: ugdyti vaikų atsakomybę, rūpintis augalais, jaučiant dėkingumą, už gamtos dovanas, pažįstant, skiriant augalus, žinant jų naudą sveikatai, simbolių prasmę tautodaileje. Pratintis saugiai elgtis gamtoje, puoselėti pajautą gamtos grožiui, formuojant ekologinį mąstymą, norą prisidėti prie savo Tėvynės gamtos grožio išsaugojimo.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 m. vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 m. vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakytinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Supranta nesudėtingus, trumpus tekstus, žaidimus, eilėraščius, pasakojimus apie augalus; * suaugusiųjų padedamas kartoja žodžius, klausinėja apie tai ką matė ir girdėjo; * domisi animaciniais filmais, varto, žiūrinėja paveikslėlius knygelėse; * stebi, domisi rašymo priemonėmis, brauko popieriaus lape. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis literatūrinių kūrinėlių apie gamtą, augaliją; * vartys knygeles, ras gėles, medžius, krūmelius ir t.t.; * šmoks patarlę, eilėraščių apie augalus; * žais žaidimus: „Stebuklingasis maišelis“, „Kas pasislėpė kišenėje“, lietuvių liaudies žaidinimas „Kyku Dominyką“. 	<ul style="list-style-type: none"> * Išklauso, supranta ir reaguoja į tai, ką jam sako, aiškina suaugęs ar vaikas apie augalus; * varto, domisi knygelėmis apie gamtą, suvokia pasakojimo pokalbio turinį, įvykių eigą; * seka girdėtas ir savo sukurtas pasakas, įvairias istorijas, matytas per įvairias informacines technologijas; * domisi pirmomis raidėmis prie piešinio, įvairiomis rašymo priemonėmis, planšete, kompiuteriu. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis pasakojimų apie augalus, jų grožį, įvairovę; * vartys knygeles, tyrinės jose aptiktus augalus, skirs gėles, medžius, krūmus; * žiūrės paveikslėlius, ras ir pavadins augalo dalis, jas užrašys (stiebas, šaknys, lapai, žiedas); * sužinos ir išmoks vaizdingų žodžių, garsų pamėgdžiojimo, skaičiuočių, patarlių, priežodžių apie augalus; * vartys knygą „Kaip elgtis gamtoje“, kitas enciklopedijas, atsineš iš namų – tyrinės, lygins, grupuos ir pan.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkalumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Reaguoja į skirtingus kvapus, skiria gamtos reiškinius; * atpažįsta ir pavadina kelis augalus; * dalyvauja prižiūrint augalus; * bando atlikti naują veiksma, pasirenka veiklą gamtoje; * garsais ir kūno judesiais reiškia džiaugsmą, liūdesį, baimę, pyktį. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pokalbis stebint augalus, vabalėlius (boružė, skruzdė) * grožėsis gėlėmis, laistys augalus ir kt.; * žais žaidimus, imituodami susipažins su žemės darbais; * kambarinių gėlių stebėjimas ir džiaugsmo išraiškos būdai. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pastebi ir nusako aiškiausiai pastebimus augalų požymius; * atpažįsta gamtoje ir paveikslėliuose medžius, gėles, pasako jų pavadinimus, pastebi skirtumus ir panašumus, juos grupuoja, lygina, priskiria grupei; * prižiūri kambarinius augalus, stebi jų augimą, lygina juos, skirtumams apibūdinti vartoja žodžius, skiria formas; * atpažįsta, įvardija savo jausmus ir situacijas. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pievoje atpažins keletą gėlių, medžių, krūmų, vaistažolių: rinks, džiovinas jų dalis; * sužinos taisykles, kaip elgtis šiltnamyje, sode, gamtoje; * pasisodins daigelius Vitaminų kalnelyje, gėlę, krūmelį savo aikštelėje; * stebės augalų lapus, lygins pagal dydį, naudos sąvokas, atpažins geometrines figūras augaluose, skaičiuos, matuos; * stebės grupėje esančių augalų sodinukus: daigins svogūną, stebės jų augimą (pavadins augalo dalis), ragaus savo svogūnų laiškus, pjaustys, gamins mišrainę; * mokysis prižiūrėti augalus, jausti atsakomybę, atliekant pavidimus.

<p>Pasitikintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<p>* Džiaugiasi didėjančiomis galimybėmis, judėti, atlikti veiksmus, kalbėti-kalba pirmuoju asmeniu „Aš“; * rodo pasitenkinimą, prierašumą kasdienine tvarka, besirūpinančiu suaugusiu; * žaidžia greta kitų vaikų, ieško bendraamžių draugijos.</p>	<p>* Žais žaidimus: „Veidrodėlis“, „Kas kieme-lyje gyvena?“ ir kt. su auaugusiu, bendraamžiais; * mokysis saugoti augalus – gėlytes, džiaugti šžiedais ir pan.</p>	<p>* Laikosi susitarimų, prižiūri tvarkos, priima jų pagalbą, pasiūlymus. * rodo, prašo, siūlo, aiškina, nurodinėja įtraukdamas kitus į savo žaidimus, bendrą veiklą; * rodo iniciatyvumą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais; * taiko įvairesnius nusiramino, atsipalaidavimo būdus gamtoje; * drąsiai ieško atsakymų į klausimus, sprendžiant problemas.</p>	<p>* Žais su draugais įvairūs stalo žaidimus; * pasakos istorijas arba žaisti žaidimus, kurių veikėjai sprendžia konfliktus; * organizuos kovos žaidimus (stebint ar neperžengia ribų) gamtoje; * naudos Smėlio laikrodį – susitarimams, palaukimams ir t.t.</p>
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas – dailė, šokis, muzika, vizualinė raiška, vaidyba, laisva kūryba ir kt.</p>	<p>* Emocingai reaguoja į garsų intonaciją, žodžių sąskambį, žiūrėdamas į spalvingas knygečių iliustracijas; * skambant muzikai ritmiškai ploja, trepsi, tūpčioja, barškina; * keverzoja piešinius; džiaugiasi dailės priemonių paliekamais pėdsakais, siekia pakartoti; * žaidžia muzikinius žaidimus, imituoja rankų, kūno judesiais, imituoja augalų augimą.</p>	<p>* Tapys ant veidrodžio „Pražydo gėlė“ ir kt. tema; * žais įvairius muzikinius žaidimus „Žydi obelėlė“, „Gėlių ratelis“ ir kt. * pieš, aplikuos, spalvins augalus ir jų motyvus; * pasidarys „vėrinį“ ir gamtinės medžiagos.</p>	<p>* Džiaugiasi menine veikla, nori dainuoti, šokti, vaidinti, gražiai atrodyti; groja iš gamtos sukurtais instrumentais, pritaria dainoms, šokiams, muzikai; * žaidžia vaizduodamas augalų judesius; * pasako savo išpūdžius apie klausytą muziką, dainelę, gamtos ir aplinkos daiktus ir reiškinius; * grožisi gamtos spalvomis, formomis, pastebi papuoštą aplinką, pasako, kas jam gražu; * eksperimentuoja dailės priemonėmis, atrasdamas spalvų, linijų, formų įvairovę.</p>	<p>* Žais kūrybinius žaidimus apie augalus; * dainuos vaikiškas ir lietuvių liaudies daineles apie augalus, gamtą; * pieš, lipdys, aplikuos augalus: sudarys knygele; * įvardins atspalvius, jais atkartos gamtos grožį, apibūdins ir pan.; * rinks gamtinę medžiagą muzikos instrumentų gamybai, juos gamins ir gros; * kurs grožį savo aikštelėje, mokysis tai pastebėti ir įvertinti; * iš džiovintų ir gyvų augalų komponuos puokštes, pins vainikus, surengs parodėlę.</p>
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas – kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<p>* Savarankiškai atsistoja, stovi, atsitupia, pasilenkia į priekį, šoną, atgal; bėga, eina, pralenda per kliūtis; * ridena, meta, gauda, lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu; * padeda į vietą daiktą.</p>	<p>* Žais žaidimus: „Atnešk žaisliuką“, „Skrenda paukšteliai“, „Einam tilteliu“ ir kt. * skanaus vaistažolių arbatą; * padės tvarkyti savo grupės aikštelę.</p>	<p>* Stovėdamas ir sėdėdamas atlieka įvairius judesius kojomis ir rankomis, atlieka judesius plaštaka ir pirštais (ima, atgnybia, suspaudžia, kočioja); * valgo tvarkingai, taisyklingai; * žino, kad negalima imti degtukų, aštrių ir pavojingų daiktų.</p>	<p>* Surinks pagaliukus ir sudės į dėžutę; * rinks įvairių gamtos priemonių, naudos žaidžiant; * iš vaistažolių virs, skanaus arbatėlės, nuskys jų skonį, naudą sveikatai; * išvykos metu prisirinks vaistingų augalų, džiovins juos, prisimins elgesio gamtoje taisykles, padės kitiems įveikti kliūtis.</p>

19. VIRŠ MARIŲ SAULELĖ, O NEMUNĖLY -ŽUVELĖS

Vertybines nuostatos: padėti vaikui gyvenimo patyrimo, remtis tautos tradicinėmis vertybėmis, siekiant saugoti ir gerbti regiono kultūrą, jos ypatumus, plėsti etnokultūrinę erdvę, veikiant autentiškoje aplinkoje, atskleidžiant įvairius krašto pažinimo būdus ir priemones laisvai raiškai bei saviraiškai.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 m. žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 m. žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakytinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.	<ul style="list-style-type: none"> * Noriai dalyvauja pokalbiuose, suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus kūrinėlius; * varto knygeles, žiūrinėja paveikslėlius su vandeniu, žuvytėmis, piršteliu juos rodo; * vedžioja teptuku vandens kelią, kalbą kà daro. 	<ul style="list-style-type: none"> * Stebės ir žais liaudies žaidimus: „Virsim žuvienę“ ar kt.; * mokysis kalbėti sakiniiais; * klausys paukštelių čiulbėjimo gamtoje ir CD; * klausys skaitomų kūrinėlių apie žuvytes, vandenį, džiaugsis „grojančiomis“ knygutėmis. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausos sekamų pasakų, eilėraščių, dalyvauja pokalbiuose apie marias, jūrą, vandens gyventojus; * deklamuoja eilėraščius, seka pasakas apie žuvelės, žvejus, kalba taisyklingais sakiniiais, vartoja pagrindines kalbos dalis; * žino kelias raides, suvokia, kad garsas siejamas su raide, o raidės sudaro žodį. 	<ul style="list-style-type: none"> * Susipažins su pamario krašto ypatumais (knygos, lankstinukai, atvirukai), mūsų krašto architektūra (dvaras –muziejus, žvejo sodyba, bažnyčios, paštas ir kt.); * deklamuos savo kūrybos, poetų eilėraštkus, klausys skaitomų įvairių žanrų kūrinėlių, pats pasakos; * žais klausimų-atsakymų žaidimus, rimavimo reikalaujančius žaidimus; * ieškos pamario vietovių žemėlapyje, nuotraukose, atpažins užrašus.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvoki-mas ir raiška, iniciatyvumas ir atkaklumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Žaidžia slėpynių, prašo pakartoti patikusį veiksmą; * šypsosi, džiaugiasi imdamas ir duodamas žaislą, tyrinėja; * atkreipia dėmesį į judančius daiktus; * daug kartų kartoja matytus veiksmus. 	<ul style="list-style-type: none"> * „Meškerios“, gaudys, plukdys baseinėlyje žaislines žuvytes; * klausysis, žais pamario krašto žaidimus apie marias, žuvytes; * skirs sąvokas „vienas“ ir „daug“, skaičiuos žuvytes, sudės pagal spalvą, dydį ir pan. 	<ul style="list-style-type: none"> * Tyrinėja ir savarankiškai įveikia kliūtis, nepasisėkus bando įtraukti bendraamžius ar kreipiasi pagalbos į suaugusį; * pasakoja apie savo šeimą, buitį, tradicijas, miestą, pamario kraštą. * lanko, įvardina pagrindinius miesto objektus, įžymias miesto ir krašto vietas, upes. 	<ul style="list-style-type: none"> * Eksperimentuos su vandeniu, žinos jo svarbą žmogaus gyvenime; * domėsis krašto, aplinka, pastatais, istoriniais objektais, upėmis, upių gyventojais ir pan.; * sužinos apie Ventės ragą, paukščių žiedavimą, pasakos įspūdžius; * sužinos, kaip žmonės gyveno anksčiau, lygins su dabartimi; * skaičiuos žuvytes, paukštėlius, laivelius, rūšiuos pagal spalvas, atspalvius, formas; * išvyks į ekskursijas po miestą, apylinkes, tolimesnes krašto vietas.

<p>Pasitikintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendramžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<p>* Išsigandęs, užsigavęs nusiramina, suaugusio kalbinamas; * pats ieško nusiramimo; * jaučiasi svarbus grupėje, krykštuoja, šypsosi aplinkiniams, pasakoja.</p>	<p>* Žais nusiramimo žaidimus su draugais ir suaugusiu, pats žaidindamas žaisliuką; * išmoks pamylavimų, kykavimų, nuramins „verkiantį žaisliuką“, pamigdys, paguos, jausis svarbus.</p>	<p>* Drašiai bendrauja su mažiau pažįstamais žmonėmis, turi draugą ar kelis nuolatinius žaidimų partnerius; * palaiko draugystę su vienu vaiku, žaidžia grupelėmis.</p>	<p>* Žais kūrybinius, judriuosius, komandinius žaidimus („Žvejas ir žuvelės“), stalo žaidimus; * dalyvaus viktorinose, išmoks laikytis taisyklių, padrąsins mažiau savimi pasitikinčius draugus; * atpažins pieštuose veidukuose emocijas, įvardins, pats pieš.</p>
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas – dailė, šokis, muzika, laisva kūryba ir kt.</p>	<p>* Skambant muzikai ritmiškai ploja, trepsi, tūpčioja, šoka, groja, dainuoja; * atpažįsta kai kuriuos kūrinėlius, intuityviai mėgdžioja tai, kas jam patinka; * žaidžia su vandeniu, spalvina jį, plukdo žuvytes.</p>	<p>* Žais muzikinius žaidimus („Upytelė teka“, „Grūdu, grūdu čiulkinėli“ ar kt.); * konstruos tiltelį per upelį; * klijuos, aplikuos žuvytes; * baseinėlyje žaidžia įvairius žaidimus su vandeniu; * braižo, štampuoja žuvytes, marias.</p>	<p>* Pasako, kaip jautėsi ir ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas; * dainuoja daineles, pats kuria melodijas, groja, klausosi muzikos, draugų dainavimo; * komandoje kuria įvairius bendrus dailės darbelius; * vaidina, improvizuoja trumpas pasakas, sakmes pamario tematika.</p>	<p>* Klausysis ir patys seks pasakas; * žais kūrybinius žaidimus ir ratelius apie žuvis, vandenį; * dainuos liaudies dainas, klausysis muzikos; * susipažins su lietuvininkų tautiniais rūbais, jų detalėmis, pieš, kurs jų elementus; * pieš, aplikuos, lipdys, spalvins žuvytes, paukščius, laivėlius, vandens telkinius, pamėgdžios jų balsus, judesius, eisena.</p>
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas – kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<p>* Savarankiškai valgo, naudoja stalo įrankius; * žino savo vietą prie stalo, miegamajame, spintelę; * vaikšto, bėgioja, šokinėja, gaudo ir spiria kamuolį; * moka saugiai lipti laiptais.</p>	<p>* Žais kūrybinius žaidimus su žaisliukais („Lėlytė eina pasivaikščioti“ „Su kuo lėlytė valgo“ ir kt.); * ras būdų įvairiose situacijose, pats padės žaisliuką, daiktą į tam skirtą vietą; * suvoks kaip augiai žaisti, neužgauti draugo.</p>	<p>* Šokinėja ant vienos kojos judėdamas, važiuoja triračiu, dviračiu; * saugiai žaidžia ant lauko įrengimų, skatina draugus elgtis saugiai; * žino, kaip saugiai elgtis gamtoje, prie vandens telkinių.</p>	<p>* Žais judriuosius, estafetinius, komandinius žaidimus (krepšinis, futbolas ir kt.); * žaisdamas ir dalyvaudamas mokysis saugoti save ir draugus; * sužinos apie vandens taršą ir kaip saugoti gamtą, mokysis rūšiuoti, rinkti šiukšles, puošti savo aplinką.</p>

20. BĖGU Į PIEVELE – Į PIEVELE ŽALIA

Vertybines nuostatos: ugdyti gebėjimą įsijausti, išiklausyti į nuostabią spalvų, kvapų ir formų įvairovę. Susipažinti su žolynais, gėlėmis, vabalėliais, perteikti pažinimo džiaugsmą įvairiomis kalbinėmis ir meninės raiškos formomis. Ugdyti ir tobulinti saugaus elgesio gamtoje įgūdžius, galimybę naudoti gamtos gėrybes sveikatos stiprinimui.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 m. žingsneliai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 metų vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 m. žingsneliai)	Priemonės, metodai ir būdai 4-6 metų vaikų pasiekimams siekti
Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakininė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas,	<ul style="list-style-type: none"> * Varto knygeles, žiūri paveikslėlius apie vasaros pranašus; * klausosi suaugusiojo ir mėgina atkartoti žodžius, parodant paveikslėlį; * įvairiomis rašymo priemonėmis „rašo“; * mimika, gestais, verksmu parodo, kad susidūrė su kliūtimi, laukia suaugusiojo pagalbos; * domisi mobiliuoju telefonu, kompiuteriu. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis muzikos įrašų: paukščių čiulbesio, dainelių, mankštos pratimų apie vasarą, pievą, gėles; * išmoks eilėraščių, skaičiuočių apie gamtą; * mokysis naujų žodžių, supras jų prasmę ir panaudos savo kalboje; * sugebės plačiau atsakyti į auklėtojos klausimus; * naudosis mandagumo žodžiais ir taikiai spręs problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> * Varto, žiūrinėja knygeles apie gamtą, gyvūniją; * lauke ieško vabalėlių, klausinėja ir pasakoja apie juos; * domisi gamta, TV laidomis apie gamtą, pasakoja ką sužinojo, seka trumpas pasakas, deklamuoja, improvizuoja; * domisi planšetiniu kompiuteriu, rašymo priemonėmis, kopijuoja raides, skaičius, domisi knygomis; * kompiuteriu rašo raides. 	<ul style="list-style-type: none"> * Kartu su auklėtoja kalbės, diskutuos apie gamtą, klausysis literatūrinių kūrinių ir pasakų, rinks informaciją knygoje, albumuose, domėsis TV laidomis apie gamtą; * diskutuos, kaip žmonės teršia gamtą ir spręs, kaip ją apsaugoti; * sužinos elgesio gamtoje taisykles; * mokysis skaičiuočių, patarlių, mįslių, priežodžių apie gamtą; * mokysis pažinti savo vardo raides, užrašyti didžiosiomis raidėmis; * pasakos apie matytas TV laidas apie gamtą, pačių aplankytas vietas su šeima; * ugdysis norą ir supratimą, kaip taikiai spręsti iškilusias problemas.
Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį: aplinkos pažinimas, skaičiavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkaklumas.	<ul style="list-style-type: none"> * Domisi aplinka, atpažįsta artimus žmones, žaislus, kai kuriuos daiktus, gyvūnus, žino kai kurių daiktų paskirtį; * stebi drugelius, vabaliukus, paukštelių; * žino sąvokas „vienas“ ir „daug“, skiria kai kurias spalvas; * padeda suaugusiajam prižiūrėti augalus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Stebės gamtoje augalus, paukščius, balsu ar judesiu imituos gamtos garsus - vėją, lietų, saulę, paukštelį ir kt.; * žais judrų žaidimą „Paukštelis lizdelyje“; * minčių lietus: „Vasarėlė jau atėjo“; atpažins ir pavadins drugelį, bitę, uodą, sužinos jų veikseną ir sąryšį su žmogumi; * skaičiuos iki 5, įvardins dydžių skirtumus, dalinsis „po lygiai“ ir pan. 	<ul style="list-style-type: none"> * Atpažįsta gyvenamosios vietovės objektus, matytus gyvūnus, augalus, pasakoja apie savo miestą; * supranta, kaip žaisti kompiuterinius žaidimus, moka naudotis mobiliuoju telefonu, domisi kita technika; * atsiprašo, paprašo, padėkoja, sveikinasi, atsisveikina; * matuoja daiktus pagal ilgį, plotį, aukštį, skaičiuoja iki dešimties. 	<ul style="list-style-type: none"> * Žiūrės gyvūnėlių paveikslus, domėsis kuo minta, kūno sandara, išvaizda; * ekskursijų, išvykų į gamtą, sodą metu, tyrinės augalus, rinks vaistažoles, džiovins, ruoš arbatas; * susipažins su 2-3 piktžolėmis, atpažins tarp kitų augalų; * skaičiuos vabaliuko kojas, sparnus, ūselius, tašelius, gėlių žiedlapius ir pan., tyrinės pro lupą, stebės inkilų medį, varnėnų gyvenimą; * skaičiuos nuo 1 iki 10 ir atvirksčiai, pažins laikrodį pusės valandos tikslumu, grupuos, matuos daiktus.

<p>Pasitikintis savimi: savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<p>* Kalba pirmu asmeniu, pasako ko nori, supranta, ko nori kitas; * supranta palankumo ir nepalankumo ženklus; * kartais užsispiria, ne visada priima pagalbą; * mėgdžioja kitus, nori draugauti, mano, kad yra geras, kad kiti jį mėgsta.</p>	<p>*Mokysis būti atsargus, suvokdamas savo norus ir jausmus, rinkdamasis ką veikti, kaip elgtis; * mokysis daugiau pasitikėti savo jėgomis ir būti tolerantiškesniu kitų atžvilgiu; * drąsiai bendraus su suaugusiais ir bendraamžiais, mokysis dalintis žaislais ir daiktais; * supras savo gero ir blogo elgesio pasekmes.</p>	<p>* Supranta, kad jis visada bus tas pats asmuo, atpažįsta save vaikystės nuotraukose, jaučiasi esąs grupės, šeimos narys; * save vertina, stebi, kaip vertina kiti, stengiasi laikytis nustatytos tvarkos; * mėgsta veikti individualiai su suaugusiu, sėkmingai draugauja su bendraamžiais; * rodo iniciatyvą, supranta gerą ir blogą elgesį.</p>	<p>* Ugdysis savivokos ir savigarbos jausmus, didesnį pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais; * mokysis saugoti privatumą, ugdysis tolerantiškumą kitai rasei, išvaizdai; * sugalvos kelis būdus, kaip išspręsti konfliktus grupėje, žinos grupės taisykles, stengsis jų laikytis, primins kitiems; * nusiteiks valdyti emocijas ir elgesį, drąsiau bendraus ir išsakys savo nuomonę, pagarbiai diskutuos, neįsiveldami į konfliktą; * nepasitikės nepažįstamais žmonėmis.</p>
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetiškas suvokimas-dailė, šokis, muzika, vizualinė raiška, vaidyba, laisva kūryba ir kt.</p>	<p>* Gali ritmiškai judėti, ploti, trepsėti, tūpčioti, skambant muzikai; * kartu su suaugusiuoju emocionaliai žaidžia muzikinius žaidimus; * mėgdžioja, niūniuoja savitus žodžius; * domisi ir nori išbandyti viską, kas nauja; * džiaugiasi gražiais rūbeliais, naujais žaislais, vizualine raiška, vaidyba.</p>	<p>* Pieš, lipdys, aplikuos gėlytę, saulutę, debesėlį, lietutį; * klausysis, mokysis dainelių ir žaidimų apie gamtą, mėgdžios vabaliukus, bitutes, gamtos reiškinius judesiais ir garsais - muzikoje, šokyje, vaidyboje; * žais laisvus kūrybinius žaidimus su smėliu ir gamtine medžiaga, pažins spalvas (4); * stengsis kuo išraiškingiau vaidinti, dainuoti; * pastebės pasikeitimus ir naujus ženklus.</p>	<p>* Klausosi gamtos garsų, muzikinių kūrinėlių; * judesiais, balsu, emocijomis išreiškia nuotaiką; * dainuoja, mėgdžioja gamtos garsus ir judesius; * vaidina, improvizuoja, inscenizuoja, „fotografuoja“ draugus; jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti; * kuria „namus“, „pilis“, naudodamas įvairius žaislus, medžiagas; vadovauja.</p>	<p>* Stebės žydinčius augalus, tapys juos, pievos paveikslą, pins gėlių vainikus; * kurs paveikslus lauke – žemės menas; * ieškos augalinių motyvų aplinkoje (daiktai, rūbai), juos panaudos dailės darbeliuose; * naudos daugiau spalvų ir atspalvių, žinos ką reiškia „šiltos“ ir „šaltos“ spalvos; * vaidins, imituos pievos judesius, garsus, žais su smėliu, lauko žaislais kūrybinius žaidimus, panaudodami gamtinę medžiagą (akmenukus, šakeles ir kt); * išbandys savo kūrybines galimybes ir fantaziją.</p>
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas – kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdymas.</p>	<p>* Stovi, eina, bėga, ropoja, pralenda, nušoka, šokinėja, atlieka kitus judesius pievoje; * savarankiškai valgo, naudojami servetėle, mėgina saugiai elgtis pievoje, kieme; * priminus nešiukšlina ir neskriaudžia vabalėlių, nelaužo augalų.</p>	<p>* Žais judriuosius žaidimus pievoje, grūdinsis vėsiu vandeni, suvoks, kad saulėje reikia būti su kepuraite; * mokysis saugaus elgesio taisyklių gamtoje, prisimins, kad reikia dažnai atsigerti vandens; * mokysis nuosekliai apsirengti ir nusirengti, kaip rengtis vasarą.</p>	<p>* Eina rateliu po vieną, poroje; atlieka įvairius judesius, šokinėja viena ir abiem kojomis pievelėje; * kopijuoja formas ir raides, braižo pagaliuku smėlyje; * savarankiškai rengiasi, prausiasi, geria vandens; * žino saugaus elgesio taisykles pievoje, kelyje, prie vandens.</p>	<p>* Keliaus į pievą, mišką, prie vandens, stebės skruzdėlyną, įsiklausys į gamtos garsus, stebės žiedus ir lapelius per padidinamąjį stiklą; * žais judrius žaidimus gamtoje (pvz. „Per kupstus“), šokinės per virvutę, žais su kamuoliais („Į vartus“), atliks gimnastikos pratimus lauke ant įrengimų, padangų, čiuožinės, supsis; grūdinsis; * nelaužys augalų, nešiukšlins aplinkos.</p>

21. LAŠELIO KELIONĖ

Vertybines nuostatos: supažindinti su vandens svarba ir nauda žmogaus gyvenime, jo teikiamais malonumais grožiui ir sveikatai; suteikti žinių apie vandens telkinius ir jų įvairovę, akcentuojant jų didingumą, paslaptingumą, traukos jėgos pajautą; susipažinti su vandens augalais ir gyvūnais, bei atrasti jų ryšį su žmonėmis; mokyti saugiai elgtis bei pramogauti vandenyje ir prie vandens.

Ugdomosios sritys	Esminiai vaikų pasiekimai (1-3 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 1-3 m. vaikų pasiekimams siekti	Esminiai vaikų pasiekimai (4-6 žingsniai)	Priemonės, metodai ir būdai 4 - 6 m. vaikų pasiekimams siekti
<p>Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis: sakytinė ir rašytinė kalba, problemų sprendimas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Klausosi skaitomų ir pasakojamų kūrinių, naujų žodžių apie vandenį; * mėgdžioja suaugusiųjų kalbą; * vienu ar keliais žodžiais atsako į klausimus, deklamuoja eilėraštukus, užbaigia pasakas; * pradeda pažinti aplinkoje esančius simbolius; * įvairiomis rašymo priemonėmis kraigalioja popieriaus lape ant smėlio. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis įvairių pasakojimų, eilėraščių apie vandenį, jo svarbą ir naudą sveikatai; sužinos kokie gali būti vandens telkiniai (jūros, upės, ežerai ir kt.); * turtins kalbos žodyną įvairiais žodžiais: Šyša, Baltijos jūra, Nemunas, Kuršių marios ir kt.; * mokysis eilėraščių „Lietutis“; „Imsiu muilą“; * sužinos, kokie yra vandens augalai ir gyvūnai vartjami knygeles; * linijomis pieš vandens augalus. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai ir laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai jusdamas kalbos grožį; * atpažįsta ir rašinėja ar bando rašyti raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti; * ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamas, bendradarbiaudamas, juos pasako draugams, suaugusiems. 	<ul style="list-style-type: none"> * Klausysis pasakojimų apie vandenį, vandens telkinius ir diskutuos apie jų gausą, įvairovę (upės, ežerai, tvenkiniai, jūros ir kt.), svarbą ir teikiamus malonumus žmogui, apie vandens transportą; * mokysis eilėraščių apie vandenį, lietuvių, vandens augalus ir gyvūnus; * turtins kalbos žodyną naujais žodžiais ir sąvokomis: „srovena“, „gurgena“, „teliuškuoja“ ir kt.; * išmoks patarlių, mįslių apie vandenį bei bandys jas užrašyti savarankiškai, ar nurašyti nuo kortelių ir perskaityti; * žemėlapyje keliaus piršteliais ir bandys visi kartu bendru sprendimu surasti artimiausius kelius iki tam tikrų vandens telkinių, pvz. nuo Šilutės iki Baltijos Jūros, ar palyginti kuris telkinys arčiau mūsų gimtojo miesto, o kuris toliau; *ieškos informacijos apie juos enciklopedijose, žinynuose; *dėlios raides, pavadinimus iš akmenukų, sagų, karoliukų.
<p>Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį; aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas, emocijų suvokimas ir raiška, iniciatyvumas ir atkalumas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Atpažįsta ir pavadina vis daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, daiktų, domisi jais, skiria; * pradeda vartoti emocijų raiškos žodelius, pastebi kitų emocijas ir skirtin-gai reaguoja. 	<ul style="list-style-type: none"> * Vartys knygeles, pastebės vandens augalus, gyvūnus, ir lygins juos su kitais; * mokysis prižiūrėti ir palieti grupės gėles; * prausykloje ar lauke taškantis pajus vandens teikiamą malonumą; * pilstys vandenį, žais. 	<ul style="list-style-type: none"> * Įvardija ir bando paaiškinti gamtos reiškinius; * geba skaičiuoti daiktus, lyginti daiktų grupes, naudoti skaitmenis, grupuoja; * apibūdina: atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas; * atpažįsta ir skiria vandens telkinius žemėlapyje. 	<ul style="list-style-type: none"> * Pasakys kokių vandens telkinių yra Lietuvoje, kurie yra arčiausiai jų namų, ar tai upė, ežeras ar tvenkinys ir pan.; * vartys knygeles ir ieškos paveikslėliuose vandens augalų ir gyvūnų, mokysis juos atpažinti ir pavadinti, suskaičiuoti, palyginti; * žiūrės filmukus ar filmuotą vaizdo medžiagą apie vandens telkinius, augaliją ir gyvūniją, bandys atrasti skirtumus ir panašumus su sausumos.

<p>Pasitikintis savimi; savivoka, savigarba, savireguliacija ir savikontrolė, santykiai su bendraamžiais ir suaugusiais, mokėjimas mokytis.</p>	<p>* Rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais – rankų plovimu, žaidimais su vandeniu; * išbando įvairius konfliktų sprendimo ar savo interesų gynimo būdus (rėkia, neduoda žaislo skundžasi); * bando laikytis suaugusiojo prašymų ir susitarimų.</p>	<p>* Dalyvaus minčių lietuje: „Aš ir jūra“, „Aš ir vasara“ * stengsis pasakoti kur ir prie kokio vandens telkinio yra buvę, vartojant įvardžius „Aš“, „Mes“, „Mano“ ir pan.; * diskutuos, kodėl ir kaip reikia plauti rankas, palaišys tvarką prausykloje ir netaškys vandens; * darys rankyčių, kojyčių antspaudus, juos lygins.</p>	<p>* Žino tinkamo elgiasi taisyklės su vandeniu ir prie vandens, primena kitiems; * supranta kas gerai, kas blogai, renkasi draugus, pasako kas blogai; * suvokia vandens malonumus ir galimą pavojų; * pasakoja nutikimus, perspėja kitus.</p>	<p>* Tapatins save su augalų ir gyvūnų pavadinimais, pvz. Ugnė – Šyša (moteriškos gim.), Linas – Nemunas (vyriškos gim.); * atsineš nuotraukų iš namų, kuriose jie atostogauja prie vandens telkinių, ir visiems papasakos kas ir kur juose pavaizduota; * nusiramavimo pertraukėlių metu klausysis vandens čiurlenimo gamtoje ar muzikinių įrašų, mokysis atsipalaiduoti, nurimti; * draugiškai prižiūrės ir rūpinsis grupėje esančiais augalais, susitardami tarpusavyje ir pasidalindami darbais.</p>
<p>Kūrybingumas: meninė raiška, estetinis suvokimas- dailė, šokis, muzika, vizualinė raiška, vaidyba, laisva kūryba ir kt..</p>	<p>* Emocingai atliepia klausomus kūrinius (šypsosi, džiaugiasi, ploja, trepsi, sėdėdamas sūpuoja kojas, vienas ir kartu su kitais dainuoja daineles, žaidžia muzikinius žaidimus, imituodamas judesiais; * mėgdžioja žaidimus judesiais, veiksmis vaizduoja siužeto elementus; * piešia vandenį, žino jo spalvą.</p>	<p>* Klausysis įrašų su gamtos reiškinių garsais (lietus, upelis teka ir pan.); * žais žaidimus „Upeliukas“, „Upytėlė teka“, „Kaip lietutis lyja“ ir kt.; * bandys maišyti smėlį su vandeniu ir kepti pyragėlius, virti košę; * pieš, lipdys aplikuos lietu, debes, vandenį, upes ežerus ir kt.</p>	<p>* Savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, emocijas, patirtas muzikuojant, šokant, vaidinant vizualinėje kūryboje; * pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūrinių, dalijasi įspūdžiais; * klausosi muzikos ir spalvomis ar piešiniu perteikia kilusius įspūdžius; * kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus, eksperimentuoja kompiuterinėmis technologijomis.</p>	<p>* Papasakos ir iliustruos savo įspūdžius, kilusius po užsiėmimų su vandeniu, ar po apsilankymo prie vandens telkinio; * vaidins pasakas apie vandenį, lietu, vandens augalus ar gyvūnus („Lašelio kelio-nė“ ir kt.); * pieš, aplikuos dažys ežerus, upes, jūras, jų augaliją ir gyvūniją; * lankstys laivelius, vandens augalus ir gyvūnus ir juos apgyvendins dirbtiniuose vandens telkiniuose (vonelėse, bliūdeliuose, kibirėliuose ir pan.); * bandys sukurti ir nufilmuoti vandens šokį; * dainuos, improvizuos įvairias daineles apie vandenį, jo augaliją ir gyvūniją, bei vandens teikiamas pramogas; * atliks įvairius eksperimentus su kinetiniu smėliu ir vandeniu.</p>
<p>Sveikas ir saugus: fizinis aktyvumas – kūno kultūra, sveika gyvensena, kasdienio gyvenimo įgūdžiai, ekologinis ugdomas.</p>	<p>* Savarankiškai valgo ir geria, pasako ko nori ir ko nenori valgyti; * plaunasi rankas, padeda į vietą vieną kitą daiktą; * atlieka pratimus rankomis, kojomis vandenyje; * supranta vandens reikalingumą sveikatai.</p>	<p>* Puodeliu pilstys vandenį iš vonelės į kibirą, arba šaukštu iš vieno bliūdo į kitą; * mokysis atsisukti vandens kraną prausykloje ir jį užsukti, bei atsukti tiek, kad netaškytų savęs ir kitų.</p>	<p>* Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, tikslingai atlieka veiksmus; * savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus; * saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi su vandeniu.</p>	<p>* Šokinės per lietaus balas ar sporto salėje per įvairias kliūtis, stengiantis jas peršokti, nesušlapti kojų; *kurs švarių rankyčių šokį, kartu mokydami teisingai ir švariai nusiplauti rankas; * išmoks / prisimins saugaus elgesio prie vandens taisyklės; *sužinos apie grūdinimąsi ir jo svarbą žmogui; *ragaus įvairaus skonio vandens; * sužinos vandens savybes: vanduo gali būti skysčio, garų ir ledo pavidalu, patyrinės juos.</p>

V SKYRIUS

UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų vertinimas

Norėdami tinkamai organizuoti ir garantuoti ugdymo tęstinumą, vertiname vaiko gebėjimus, įgytą patirtį, išryškėjusius naujus poreikius; užfiksuojuame rezultatus, kad tikslingai galėtume organizuoti tolesnį ugdymą, Tam mums padeda: kasdieninis nuoširdus ir atviras bendravimas su tėvais (globėjais) ryte ir vakare, pasidalinant informacija apie vaiko emocinę būseną, nuotaiką, norus, protestus, nutikimus, bendravimą, veiklą. Informaciją talpiname „Vaiko pasiekimų aplanke“ (parengtą pagal „Vaikų pasiekimų aprašą“), kurį sudaro:

1. Anketa „Susipažinkime“ – pildo tėvai (globėjai) rugsėjo mėn. ar naujai atėjus į grupę; iš jos sužinoma visa informacija apie vaiką, jo šeimą, individualius vaiko įpročius, gebėjimus ir poreikius, tėvų lūkesčius ir kt.

2. Adaptacijos lapas – pildomas kiekvienam vaikui naujai atėjus į įstaigą iki adaptacijos pabaigos.

3. Pasiekimų ir pažangos vertinimo suvestinė – mokslo metų pradžioje (spalio mėn.) ir pabaigoje (gegužės mėn.) pildo grupės mokytojos kiekvienam vaikui.

4. Vaiko kūrybiniai darbeliai su aprašais, kalbos užrašai, įdomūs nutikimai, užduotėlės ir kt. mokytojų nuomone reikalinga informacija.

5. Nuotraukos.

Tik įvertinę vaikų raidos pakopos sėkmę, jų esamus pasiekimus, gebėjimus, galime planuoti veiklą, kurti aplinką, pasirinkti tinkamus būdus ir metodus bei siekti tolimesnės vaikų pažangos.

Atlikdami vaikų pasiekimų vertinimą laikomės svarbiausių nuostatų:

- vertinimas grindžiamas šiuolaikine vaikų ugdymo samprata;
- amžiaus tarpsnių psichologiniais ypatumais;
- vaiko poreikiais ir individualiais gebėjimais;
- atsižvelgiant į augimo ir ugdymo sąlygas šeimoje.

Vaikų individualūs pasiekimai aptariami su tėvais (asmeninių pokalbių metu) aptarę ir susitarę dėl informacijos pateikimo formos ir dažnumo (ne mažiau du kartus per mokslo metus) bei yra neviešinami. Esant reikalui, apibendrinti duomenys aptariami metodiniame pasitarime ar pedagogų tarybos posėdyje, ar Vaiko gerovės komisijos posėdyje. Pastebėjus vaikų raidos ar ugdymosi nukrypimus, renkama papildoma informacija, atliekami stebėjimai, o sukauptos informacijos analizė pateikiama įstaigos Vaiko gerovės komisijai, kuri numato tolimesnius veiksmus.

Tikslingas, nuoseklus vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimas padeda tobulinti ugdymosi procesą, numatyti ugdymo tikslus, uždavinius, pasirinkti tinkamiausius ugdymo metodus, būdus, priemones bei siekti individualių kiekvieno vaiko gebėjimų plėtotės.

Vertindami vaikų pasiekimus, įsivertiname ir savo darbą, numatydami tobulinimo sritis. Tai padeda siekti kaitos įstaigoje, ieškoti ir diegti naujų ugdymo jungčių modelius.

Anketa „SUSIPAŽINKIME“

Fotografija
ar
vaiko (savęs) piešinys

1. Mano vardas ir pavardė.....

2. Aš gimiau.....

3. Mano šeimos nariai:

mano šeimos narys	mamytė	tėvelis	brolis (iai) ar sesutė (ės)
vardas ir pavardė			
išsilavinimas			
darbovietė			
pareigos			
el. paštas			

4. Mes gyvename (gyvenamoji vieta).....

.....

5. Telefonai.....

6. Aš mėgstu pavalgyti. Ką?.....

.....

7. Aš alergiškas.....

8. Mano mėgstamiausi žaislai, žaidimai:.....

.....

9. Aš laimingas, kai.....

.....

10. Aš bijau.....

.....

11. Tėvelių lūkesčiai (ko tikisi iš darželio?).....

.....

.....

12. Visi, kas manimi rūpinasi, dar turėtų žinoti: .....

.....

.....

13. Galima tėvelių pagalba grupei.....

.....

13. Šiandien, 20..... m.....mėn. .... d. aš atėjau į „.....“ grupę, tikiuosi man čia patiks ir bus labai įdomu.

Adaptacijos lapas

.....
(vaiko vardas ir pirmos dienos grupėje data)

dienos ženklai	I diena	II diena	III diena	IV diena	V diena	VI diena	VII diena	VIII diena	IX diena
nuotaika									
valgymas									
miegas									

Ikimokyklinio ugdymo mokytojos, kitų specialistų pastebėjimai ir rekomendacijos: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nuotaikos ir kitus ženkliukus nupiešti langeliuose ir pasibaigus adaptacijos laikotarpiui, lapą įdėti į „Vaiko pasiekimų aplanką“.

Nuotaika:

linksmas

liūdnas

piktas

susirūpinęs

verkiantis

Valgymas: + valgė, - nevalgė;

Miegas: ☾ miegojo, ☀ nemiegojo;

Šilutės lopšelis-darželis „Raudonkepuraitė“

(vaiko vardas, gimimo data)

PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMO SUVESTINĖ-DIAGRAMA
20.....-20..... mokslo metus

srī žin gs nia i	kas- die- nio gyve- nimo įgū- džiai	fizi- nis akty- vu- mas	emo- cijų su- voki- mas ir raiš- ka	savi- regu- liaci- ja ir savi- kon- trolė	savi- voka ir savi- gar- ba	santy- kiai su suau- gu- siais	santy- kiai su ben- dra- am- žiais	saky- tinė kal- ba	rašy- tinė kal- ba	aplin- kos paži- ni- mas	skai- čia- vi- mas ir mata vi- mas	meni- nė raiš- ka	esteti- -nis suvo- ki- mas	ini- ciaty- vu- mas ir atka- lu- mas	tyri- nė- ji- mas	prob- lemų spren- di- mas	kū- ry- biš- ku- ma- s	mo- kėji- mas mo- ky- tis
1																		
2																		
3																		
4																		
5																		
6																		
7																		

Išvados ir rekomendacijos:

Mokslo metų pradžioje:.....
.....
.....
.....

Mokslo metų pabaigoje:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Vertintojai ir data.....

Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų vertinimo būdai ir formos

Vaikų ugdymosi pasiekimai – tai ugdymo procese įgyti vaikų gebėjimai, žinios, supratimas, nuostatos, apie kuriuos sprendžiame iš vaikų veiklos ir jos rezultatų, vadovaujantis „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“, Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2014 m., jame pateiktais vaiko gebėjimų raiškos pavyzdžiais, atpažįstame, kurio žingsnelio pasiekimus turi vaikas. Tam mums padeda diagnostinis ir formuojamasis vertinimas (naudojamas vaikų ugdymosi procese) bei apibendrinamasis vertinimas (pasibaigus mokslo metams ar perėjus į kitą ugdymo pakopą).

Vaikų pasiekimų vertinimas bei fiksavimas atliekamas nuolat, siekiant išsiaiškinti vaikų poreikius ir numatyti ugdymosi žingsnius. Tai atliekama (kaupiant ir analizuojant) įvairiais būdais:

- stebint įvairią vaikų veiklą ir užrašant;
- fotografuojant ar darant garso ir vaizdo įrašus;
- kaupiant vaikų kūrybinius darbelius, užduotis;
- išsaugant skaitmeninę kūrybą;
- kalbantis su tėvais, kitais įstaigos specialistais;
- individualiai ar grupelėmis kalbantis ar veikiant su vaiku;

Mokytojos nuolat stebi ir fiksuoja visų vaikų veiklą ir elgesį. Vaikų stebėjimas gali būti numatomas savaitiniuose ugdymo planuose, vertinimai fiksuojami reflektuojant su kita grupės mokytoja bei savaitės apmąstymuose ir žinoma „Vaiko pasiekimų aplanke“. Galimos ir papildomos pasiekimų vertinimo galimybės:

- pateikiant klausimynus, anketas tėvams (globėjams);
- dalyvaujant renginiuose,
- peržiūrint nuotraukas ar video medžiagą ir kt.

Norėdami išsiaiškinti, ar vaiko ugdymasis yra darnus, subalansuotas, grupės mokytojos turi analizuoti:

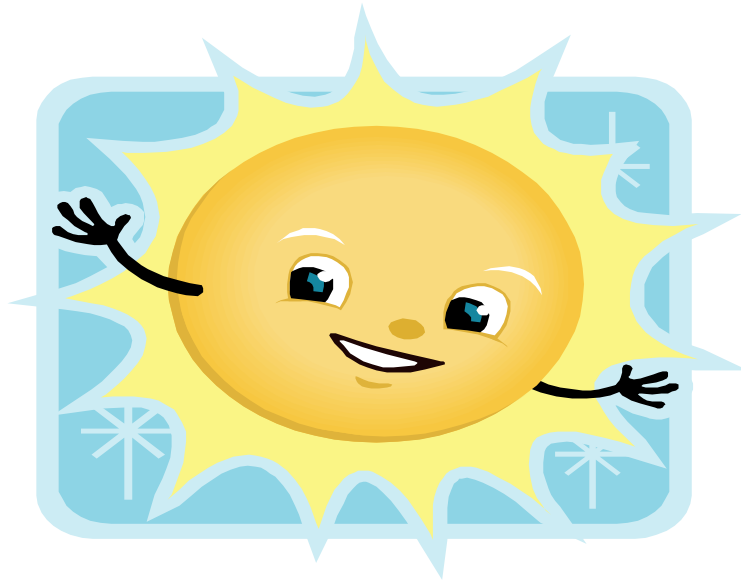
- ar pakankami vaiko pasiekimai visose ugdymo srityse?
- ar nėra didelio skirtumo tarp vaiko pasiekimų atskirose srityse?

Tai atliekame reflektuodamos bei pildydamos „Pasiekimų ir pažangos vertinimo suvestinę“ (diagramą), galima ir visos grupės suvestinės (diagramos) parengimas, už kiekvienių mokslo metų. Ir tai kartu atlieka abi mokytojos, pasitelkdamos kitų specialistų vertinimus (muzikos mokytojo, sveikatos priežiūros specialisto, socialinio pedagogo, logopedo, psichologo ir kt.), o išvadose išskeldamos vaiko pasiekimų rezultatus bei numatydamos pažangos plėtotės uždavinius ir tobulintinas sritis. Tam pasitarnaus keliami klausimai:

- kuriame kiekvienos srities pasiekimų žingsnyje vaikas yra?
- ar vaiko pasiekimai atitinka jo amžių ir raidos ypatybes?
- kuriose srityse jo pasiekimai geriausi, kuriose – nežymūs?

Galimi ir kiti vaikų pasiekimų vertinimo būdai bei fiksavimo formos – pasirenka grupės mokytojos, atlikusios pirminį vertinimą.

Ikimokyklinio ugdymo mokytojoms aktualu nuolat reflektuoti, ar jų veikla tikslinga, ar ji tikrai padeda vaikams ugdytis svarbiausius gebėjimus, ar visų gebėjimų ugdymuisi skiriama pakankamai dėmesio, ar visada naudingai panaudojamas ugdymosis laikas. Tai daroma atliekant visos grupės vaikų pasiekimų analizę apmąstant, ar tikslingi ugdymo metodai buvo taikomi, ar veiksmingai sukurta bei parinkta tinkama ugdymosi aplinka. Šioje srityje būtina komandinė mokytojų ir kitų specialistų veikla, kuri padės numatyti ir suformuluoti laukiamus ugdymosi rezultatus, numatyti jų siekimo būdus.

VI SKYRIUS

NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

Naudota literatūra ir informacijos šaltiniai

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2011 m. kovo 17 d., Nr. XI-1281.
2. Valstybinės švietimo strategijos 2013-2022 metų strategija (prieiga internete: <https://www.e-tqar.lt>).
3. „Ikimokyklinio ugdymo metodines rekomendacijos“, Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2015 m.
4. „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas“, Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2014 m.
5. Metodinės rekomendacijos dėl ikimokyklinio ugdymo organizavimo įvairovės. 2013 (prieiga inter-nete: <http://www.ikimokyklinis.lt>).
6. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti, 2006.
7. Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija (ratifikuota 1995 m.).
8. Šilutės rajono savivaldybės 2015-2024 metų strateginis plėtros planas.
9. Šilutės lopšelio-darželio „Raudonkepuraitė“ nuostatai.
10. Šilutės lopšelio-darželio „Raudonkepuraitė“ 2019-2022 metų strateginis planas.
11. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, 2014.
12. Ikimokyklinio ugdymo programa „Raudonkepuraitės kraitelė“, 2016 m.
13. Szakowcz „Stebėjimas ir refleksija vaikystėje“, 2010.
14. Etninės kultūros ugdymo metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams, 2011.
15. Švietimo ir mokslo ministerija: <http://www.smm.lt>
16. Ugdymo plėtotės centras: <http://www.upc.lt>
17. Vaiko raidos centras: <http://www.raida.lt>
18. Pažinkime vaikystę: www.ikimokyklinis.lt
19. Lietuvos respublikos ikimokyklinių įstaigų darbuotojų asociacija „Sveikatos želmenėliai“: www.sveikatoszelmeneliai.lt